WROCŁAWSKIE
WIADOMOŚCI KOŚCIELNE
PISMO URZĘDOWE
KURII METROPOLITALNEJ WROCŁAWSKIEJ
WE WROCŁAWIU
Rok LIX Wrocław, październik – grudzień 2006 r. nr 4

I. Akta Stolicy Apostolskiej

93.

Przemówienie Benedykta XVI na Uniwersytecie w Ratyzbonie, 12 IX 2006 r.

Szanowne Panie i Panowie,

Jest dla mnie poruszającym doświadczeniem stanąć raz jeszcze na tej katedrze uniwersyteckiej, by wygłosić wykład. Myślę o latach wstecz, gdy po miłym okresie w Freisinger Hochschule zacząłem uczyć na uniwersytecie bońskim. Było to w roku 1959, w dniach starego uniwersytetu, który składał się z normalnych profesorów. Rozmaite katedry nie miały ani asystentów, ani sekretarek, zamiast tego było jednak wiele bezpośredniego kontaktu ze studentami, a zwłaszcza pomiędzy poszczególnymi profesorami. Spotykaliśmy się przed i po wykładach w pokojach nauczycielskich. Zachodziła ożywiona wymiana zdań pomiędzy historykami, filozofami, filologami i, oczywiście, pomiędzy dwoma wydziałami teologicznymi. Raz w semestrze był *dies academicus,* gdy profesorowie z każdego wydziału pojawiali się przed studentami całego uniwersytetu, umożliwiając prawdziwe doświadczenie *universitas:* rzeczywistości, w której, pomimo naszej specjalizacji, która czasem utrudnia wzajemną komunikację, składaliśmy się na całość, pracując we wszystkim na podstawach jednej racjonalności z jej różnymi aspektami i współdzieląc odpowiedzialność za właściwe posługiwanie się rozumem - ta rzeczywistość stała się przeżywanym doświadczeniem. Uniwersytet był także dumny ze swych dwóch wydziałów teologicznych. Było

jasne, że dociekając racjonalności wiary, wykonywały one także pracę, która z konieczności jest częścią „całości” *universitas scientiarum,* nawet jeśli nie każdy mógł mieć udział w wierze, którą teologowie starali się skorelować z rozumem jako całość. To głębokie poczucie spójności wewnątrz świata rozumu nie było zakłócone, nawet gdy kiedyś doniesiono, że jeden z kolegów powiedział coś dziwnego o naszym uniwersytecie: że ma dwa wydziały poświęcone czemuś, co nie istnieje: Bogu. To, że nawet wobec takiego radykalnego sceptycyzmu nadal konieczne jest i rozsądne podnoszenie kwestii Boga poprzez posługiwanie się rozumem, i czynienie tego w kontekście tradycji wiary chrześcijańskiej, to wewnątrz uniwersytetu jako całości, było akceptowane bez pytania.

Przypomniałem sobie o tym niedawno, gdy czytałem zredagowane przez prof. Theodore'a Kohury'ego (Monachium) wydanie części dialogu, który miał miejsce - prawdopodobnie w koszarach zimowych blisko Ankary - pomiędzy erudytą, bizantyjskim cesarzem Manuelem II Paleologiem a wykształconym Persem, na temat chrześcijaństwa i islamu i prawdy obojga. Prawdopodobnie to sam cesarz spisał ten dialog podczas oblężenia Konstantynopola między 1394 a 1402; to tłumaczyłoby, dlaczego jego argumenty podane są bardziej szczegółowo niż odpowiedzi uczonego Persa. Dialog obejmuje szeroki zakres struktur wiary zawartej w Biblii i w Koranie i zajmuje się zwłaszcza obrazem Boga i człowieka, wracając jednocześnie z konieczności raz za razem do związku „trzech praw”: Starego Testamentu, Nowego Testamentu i Koranu. Podczas tego wykładu chciałbym omówić tylko jeden punkt - sam z siebie raczej marginalny w samym dialogu - który, w kontekście zagadnienia „wiary i rozumu”, uznałem za ciekawy i który może posłużyć jako punkt wyjścia do moich rozmyślań nad tym zagadnieniem.

W siódmej rozmowie opracowanej przez prof. Khoury'ego, cesarz dotyka tematu dżihadu (świętej wojny). Cesarz musiał wiedzieć, że w surze 2,256 napisano: „Nie ma przymusu w religii”. Jest to jedna z sur wczesnego okresu, gdy Mahomet był jeszcze słaby i zagrożony. Ale oczywiście cesarz znał także przepisy utworzone później i spisane w Koranie, dotyczące świętej wojny. Nie wchodząc w szczegóły, takie jak różnica traktowania przyznana tym, którzy mają „Księgę” oraz „niewiernym”, zwraca się do swego rozmówcy dość szorstko, zadając kluczowe pytanie na temat ogólnej relacji między religią a przemocą, tymi słowami: „Pokaż mi, co przyniósł Mahomet, co byłoby nowe, a odkryjesz tylko rzeczy złe i nieludzkie, takie jak jego nakaz zaprowadzania mieczem wiary, którą głosił”. Cesarz kontynuuje, tłumacząc szczegółowo powody, dla których rozpowszechnianie wiary przemocą jest czymś nierozumnym. Przemoc jest niezgodna z naturą Boga i naturą duszy. „Bóg nie cieszy się z krwi, a nierozumne postępowanie jest sprzeczne z Bożą naturą. Wiara rodzi się z duszy, nie

z ciała. Ktokolwiek miałby doprowadzić drugiego do wiary, potrzebuje zdolności dobrego przemawiania i właściwego rozumowania, bez przemocy i gróźb... Aby przekonać rozumną duszę, nie potrzeba silnego ramienia ani żadnej broni, ani żadnych innych sposobów grożenia danej osobie śmiercią..."

Decydującym stwierdzeniem w tej argumentacji przeciwko nawracaniu przemocą jest to, że nie działać zgodnie z rozumem jest czymś sprzecznym z naturą Bożą. Redaktor, Theodore Khoury, zauważa: „dla cesarza, bizantyńczyka ukształtowanego przez filozofię grecką, to stwierdzenie jest oczywiste samo w sobie. Ale dla nauczania muzułmańskiego, Bóg jest całkowicie transcendentny. Jego wola nie jest związana żadnymi naszymi kategoriami, nawet kategorią racjonalności. Tu Khoury cytuje dzieło znanego francuskiego islamisty R. Arnaldeza, który wskazuje, że Ibn Hazn posunął się do twierdzenia, że Bóg nie jest związany nawet swoim własnym słowem i że nic nie mogłoby go zmusić, aby objawił nam prawdę. Gdyby taka była wola Boża, to moglibyśmy nawet musieć praktykować bałwochwalstwo.

Jeśli chodzi o rozumienie Boga, a więc i o konkretne praktyki religijne, stajemy przed dylematem, który dziś staje się dla nas bezpośrednim wyzwaniem. Czy przekonanie, że działanie nierozumne sprzeciwia się Bożej naturze jest tylko grecką koncepcją, czy też jest ono zawsze i z natury prawdziwe? Sądzę, że możemy tu dojrzeć głęboką zgodność pomiędzy tym, co greckie w najlepszym znaczeniu tego słowa i błiblijnym rozumieniem wiary w Boga. Modyfikując pierwszy wers księgi Rodzaju, Jan rozpoczął prolog Ewangelii tymi słowami: „Na początku było logos". Jest to to samo słowo, którego użył cesarz: Bóg działa *logosem. Logos* oznacza zarówno rozum, jak i słowo - rozum, który jest twórczy i zdolny do samokomunikowania, właśnie jako rozum. Jan w ten sposób wypowiedział ostateczne słowo na temat biblijnej koncepcji Boga, a w tym słowie wszelkie - często mozolne i kręte ścieżki wiary biblijnej - znajdują swą kulminację i syntezę. Na początku było *logos,* a *logos* jest Bogiem, mówi Ewangelista. Spotkanie pomiędzy przesłaniem biblijnym a myślą grecką nie zdarzyło się przypadkowo. Wizja św. Pawła, który dojrzał zamknięte drogi do Azji i ujrzał we śnie Macedończyka, który błagał go: „Przyjdź do Macedonii i pomóż nam (por. Dz 16, 6-10). - ta wizja może być zinterpretowana jako „kwintesencja" wewnętrznej konieczności zbliżenia pomiędzy wiarą biblijną a dociekaniami greckimi.

W istocie, to zbliżenie trwało już od pewnego czasu. Tajemnicze imię Boga, objawione w płonącym krzewie, imię, które oddziela Boga od wszelkich innych bóstw z ich wieloma imionami, które oznajmia po prostu, że On jest, stwarza wyzwanie koncepcji mitu - w bliskiej analogii jawi się tu staranie Sokratesa, by obalić i przekroczyć mit. Wewnątrz Starego Testamentu proces, który rozpo-

czął się od płonącego krzewu, osiągnął nową dojrzałość w czasie wygnania, gdy Bóg Izraela, który był wtedy pozbawiony swej ziemi i kultu, głoszony był jako Bóg nieba i ziemi i opisany w prostej formule, która jest echem słów wypowiedzianych przy płonącym krzewie: „Ja jestem". Temu nowemu pojmowaniu Boga towarzyszy pewien rodzaj oświecenia, które znajduje mocny wyraz w wyszydzeniu bóstw, które są tylko dziełem ludzkich rąk (por. Ps 115). Tak więc, pomimo ostrego konfliktu z tymi władcami hellenistycznymi, którzy pragnęli dostosować ją do zwyczajów i bałwochwalczego kultu Greków, wiara biblijna w okresie hellenistycznym, spotkała się z najlepszą myślą grecką na głębokim poziomie, co przyniosło wzajemne ubogacenie, widoczne zwłaszcza w późnej literaturze mądrościowej. Wiemy dziś, że greckie tłumaczenie Starego Testamentu stworzone w Aleksandrii - Septuaginta - jest czymś więcej niż prostym (i w tym znaczeniu nie w pełni satysfakcjonującym) tłumaczeniem tekstu hebrajskiego: jest niezależnym świadectwem tekstualnym i wyraźnym oraz ważnym krokiem w historii objawienia, która doprowadziła do tego spotkania w sposób decydujący dla narodzin i rozpowszechnienia się chrześcijaństwa. Głębokie spotkanie wiary i rozumu ma tu miejsce, spotkanie pomiędzy prawdziwym oświeceniem i religią. Z samego serca chrześcijańskiej wiary, a jednocześnie z serca greckiej myśli, połączonej teraz z wiarą, Manuel II mógł powiedzieć: nie działać *„z logosem"* jest przeciwne Bożej naturze.

Szczerze mówiąc, trzeba zauważyć, że w późnych wiekach średnich odkrywamy trendy teologiczne, które chciały rozdzielić tę syntezę pomiędzy duchem greckim a duchem chrześcijańskim. W odróżnieniu od tzw. intelektualizmu Augustyna i Tomasza, wraz z Dunsem Szkotem pojawił się woluntaryzm, który ostatecznie doprowadzi! do twierdzenia, że możemy poznać jedynie Bożą *voluntas ordinata.* Ponad nią znajduje się dziedzina Bożej wolności, mocą której mógłby uczynić wszystko przeciwnie do tego, co w rzeczywistości uczynił. To daje początek stanowiskom, które wyraźnie zbliżają się do stanowiska Ibn Hazna i które mogłyby nawet doprowadzić do obrazu Boga kapryśnego, który nie jest nawet związany prawdą i dobrocią. Boża transcendencja i inność są tak wywyższone, że nasz rozum, nasze poczucie tego, co prawdziwe i dobre, nie są już prawdziwym odbiciem Boga, którego najgłębsze możliwości pozostają wiecznie nieosiągalne i ukryte za Jego rzeczywistymi decyzjami. W przeciwieństwie do tego, wiara Kościoła trzymała się zawsze tego, że pomiędzy Bogiem i nami, pomiędzy Jego wiecznym Duchem Stwórcą a naszym stworzonym rozumem istnieje prawdziwa analogia, w której niepodobieństwo pozostaje nieskończenie większe niż podobieństwo, nie jednak do tego stopnia, by odrzucić analogię i jej język (por. *Lateran IV).* Bóg nie staje się bardziej boski, gdy odpychamy Go od siebie w czystym, niezgłębionym woluntaryzmie; raczej, prawdziwie boski Bóg

jest Bogiem, który objawił się jako *logos* i, jako *logos,* działał i w dalszym ciągu działa z miłością dla naszego dobra. Z pewnością miłość „przekracza" wiedzę i dlatego zdolna jest więcej dostrzec niż sama myśl (por. Ef 3, 19), niemniej jednak w dalszym ciągu jest to miłość Boga, który jest *logosem.* Skutkiem tego chrześcijański kult jest *logikę latreia,* kultem w zgodzie z wiecznym Słowem i naszym rozumem (por. Rz 12, 1).

To wewnętrzne zbliżenie pomiędzy wiarą biblijną a greckimi dociekaniami filozoficznymi było zdarzeniem o decydującym znaczeniu nie tylko z punktu widzenia historii religii, ale także z punktu widzenia historii światowej - jest to wydarzenie, które dotyczy nas także dzisiaj. Biorąc pod uwagę tę zbieżność, nie jest dziwne, że chrześcijaństwo, pomimo swych źródeł i ważnych stadiów rozwoju na Wschodzie, ostatecznie przyjęło swój decydujący historycznie charakter w Europie. Możemy to także wyrazić odwrotnie: ta zbieżność, z późniejszym dodatkiem dziedzictwa rzymskiego, stworzyła Europę i pozostaje fundamentem tego, co prawdziwie może być nazywane Europą.

Teza, że krytycznie oczyszczone dziedzictwo greckie tworzy integralną część wiary chrześcijańskiej, została odrzucona przez wezwanie do dehellenizacji chrześcijaństwa - wezwanie, które coraz bardziej dominuje dyskusje teologiczne od początku nowoczesnych czasów. Gdy przyjrzymy się uważniej, możemy dostrzec trzy etapy programu dehellenizacji: choć połączone ze sobą, są one wyraźnie różne od siebie w swych motywacjach i celach.

Dehelenizacja pojawia się najpierw w powiązaniu z podstawowymi postulatami reformacji w szesnastym wieku. Patrząc na tradycję teologii scholastycznej, reformatorzy sądzili, że mają przed sobą system wiary całkowicie ukształtowany przez filozofię, to znaczy wyraz wiary oparty na obcym systemie myśli. Skutkiem tego wiara nie jawiła się już jako żywe historyczne Słowo, ale jako jeden element wszechogarniającego systemu filozoficznego. Zasada *sola scriptura,* z jednej strony poszukiwała wiary w jej czystej, pierwotnej postaci, tak jak ją pierwotnie znajdujemy w Słowie biblijnym. Metafizyka jawiła się jako przesłanka pochodząca z innego źródła, od którego wiara musiała zostać uwolniona, aby na powrót mogła się pełniej stać sama sobą. Gdy Kant oświadczył, że musi odsunąć myślenie, aby uczynić miejsce wierze, poprowadził ten program dalej z radykalizmem, którego nie mogli nawet przewidzieć reformatorzy. W ten sposób zakotwiczył on wiarę tylko w praktycznym rozumie, zaprzeczając jej przystępowi do rzeczywistości jako całości.

Liberalna teologia dziewiętnastego i dwudziestego wieku wprowadziła w drugi etap w procesie dehellenizacji, z Adolfem von Harnackiem jako wybitnym przedstawicielem. Gdy byłem studentem w pierwszych latach mojego nauczania, program ten był bardzo wpływowy także w teologii katolickiej. Jako

punkt wyjścia przyjął rozróżnienie Pascala pomiędzy Bogiem filozofów a Bogiem Abrahama, Izaaka i Jakuba. W moim wykładzie inauguracyjnym w Bonn w 1959 r. starałem się podjąć to zagadnienie. Nie będę tu powtarzał tego, co powiedziałem przy tamtej okazji, ale chciałbym opisać przynajmniej krótko to, co było nowego w tym etapie dehelenizacji. Kluczową ideą Harnacka było powrócić po prostu do człowieka Jezusa i jego prostego przekazu, pod złogami teologii, czyli hellenizacji: to proste przesłanie postrzegano jako kulminację rozwoju religijnego ludzkości. Twierdzono, że Jezus zakończył kult na korzyść moralności. Koniec końców, przedstawiono go jako ojca humanitarnego przekazu moralnego. Fundamentalnym celem było przywrócenie zgodności chrześcijaństwa ze współczesnym rozumem, uwalniając je tym samym od pozornie filozoficznych i teologicznych elementów, takich jak wiara w bóstwo Chrystusa i trójjedynego Boga. W tym znaczeniu historyczno-krytyczna egzegeza Nowego Testamentu przywróciła teologii jej miejsce w ramach uniwersytetu: teologia, dla Harnacka, jest czymś zasadniczo historycznym, a więc ściśle naukowym. To, co może ona powiedzieć krytycznie o Jezusie, to niejako wyraz praktycznego rozumu, dzięki czemu może ona zajmować należne miejsce wewnątrz uniwersytetu. Za tym myśleniem kryje się nowoczesne samoograniczenie rozumu, wyrażone klasycznie w „Krytykach" Kanta, ale w międzyczasie jeszcze bardziej zradykalizowane przez wpływ nauk przyrodniczych. Nowoczesna koncepcja rozumu opiera się, mówiąc krótko, na syntezie między platonizmem (kartezjanizmem) a empiryzmem, syntezie potwierdzonej sukcesem technologii. Z jednej strony zakłada ona matematyczną strukturę materii, jej wewnętrzną racjonalność, co sprawia, że możliwe jest zrozumienie działania materii i jej skuteczne wykorzystanie: to podstawowe założenie jest, można powiedzieć, elementem platońskim w nowoczesnym rozumieniu natury. Z drugiej strony, istnieje zdolność natury, która daje się wykorzystywać dla naszych celów i tu jedynie możliwość weryfikacji lub falsyfikacji poprzez eksperymenty może przynieść ostateczną pewność. Ciężar wagi pomiędzy tymi dwoma biegunami może, zależnie od okoliczności, przesuwać się z jednej strony na drugą. Tak mocno pozytywistyczny myśliciel jak J. Monod określił się jako przekonany platonik/kartezjanista.

To daje początek dwom zasadom, które są kluczowe dla podniesionej przez nas kwestii. Po pierwsze, tylko typ pewności wynikający ze współgrania elementów matematycznych i empirycznych może być uważany za naukowy. Wszystko, co uważa się za naukę, musi być mierzone tym kryterium. Tak więc nauki humanistyczne, takie jak historia, psychologia, socjologia i filozofia, starają się dostosować do tego kanonu naukowości. Drugi punkt, który jest istotny dla naszych rozważań, to to, że z samej swojej natury metoda ta wyklucza kwe-

stię Boga, sprawiając, że jawi się jako kwestia nienaukowa lub przednaukowa. Skutkiem tego stajemy przed redukcją zakresu nauki i rozumu, którą musimy zakwestionować.

Wrócimy do tego problemu później. W międzyczasie musimy zauważyć, że z tego punktu widzenia każda próba utrzymania twierdzenia, że teologia jest „naukowa", zakończy się zredukowaniem chrześcijaństwa do jakiejś części swej poprzedniej tożsamości. Musimy jednak powiedzieć więcej: to sam człowiek zostaje zredukowany, ponieważ specyficznie ludzkie pytania o nasze pochodzenie i przeznaczenie, pytania stawiane przez religię i etykę, nie mają już miejsca w zasięgu zbiorczego rozumu zdefiniowanego przez „Naukę", tak więc muszą być odłożone do dziedziny subiektywności. Podmiot więc decyduje, na podstawie swojego doświadczenia, co uznaje za możliwe do utrzymania w sprawach religijnych i subiektywne „sumienie" staje się jedynym sędzią tego, co etyczne. W ten sposób jednak etyka i religia tracą swoją siłę tworzenia społeczności i stają się sprawą całkowicie osobistą. Jest to niebezpieczny dla ludzkości stan rzeczy, jak widzimy to po niepokojących patologiach religii i rozumu, które z konieczności wybuchają, gdy rozum jest tak zredukowany, że pytania religii i etyki już go nie dotyczą. Próby konstruowania etyki z reguł ewolucji lub z psychologii i socjologii okazują się być po prostu nieadekwatne. Zanim wyciągnę wnioski, do których wszystko to prowadzi, muszę krótko odnieść się do trzeciego etapu dehellenizacji, który zachodzi teraz. W świetle naszego doświadczenia pluralizmu kulturowego mówi się często dzisiaj, że synteza z hellenizmem osiągnięta we wczesnym Kościele była wstępną inkulturacją, która nie powinna być wiążąca dla innych kultur. Mówi się o nich, że mają one prawo powrotu do prostego przesłania Nowego Testamentu wcześniejszego od tej inkulturacji po to, aby je inkulturować na nowo w swoich własnych środowiskach. Ta teza jest nie tylko fałszywa; jest surowa i nieprecyzyjna. Nowy Testament został spisany po grecku i nosi ślad greckiego ducha, który doszedł już do dojrzałości, gdy rozwijał się Stary Testament. To prawda, istnieją elementy w ewolucji wczesnego Kościoła, które nie muszą być zintegrowane we wszystkich kulturach. Niemniej jednak, zasadnicze decyzje podjęte odnośnie relacji między wiarą a wykorzystaniem ludzkiego rozumu są częścią samej wiary; są one elementami rozwoju współbrzmiącymi z samą naturą wiary.

Tak doszedłem do konkluzji. Próba ta, namalowana szerokimi pociągnięciami pędzla, mająca na celu krytykę współczesnego rozumu spośród niego samego nie ma nic wspólnego z cofaniem się do czasu przed Oświeceniem i odrzuceniem spostrzeżeń nowoczesności. Pozytywne aspekty nowoczesności powinny być uznane bez zastrzeżeń: wszyscy jesteśmy wdzięczni za cudowne możliwości, które otwarła przed ludzkością i za postęp w człowieczeństwie, który został nam dany. Etos naukowy jest ponadto wolą posłuszeństwa praw-

dzie, i jako taki, zawiera w sobie postawę, która odbija jedno z podstawowych przekonań chrześcijaństwa. Intencją nie jest tu okopywanie się czy negatywny krytycyzm, ale poszerzenie naszej koncepcji rozumu i jego zastosowania. Choć cieszymy się z nowych możliwości otwierających się przed ludzkością, widzimy także niebezpieczeństwa rodzące się z tych możliwości i musimy zadać sobie pytanie, jak możemy je przezwyciężyć. Uda nam się to uczynić tylko wtedy, gdy rozum i wiara spotkają się w nowy sposób, jeśli przezwyciężymy ograniczenie nałożone przez rozum sam na siebie do tego, co empirycznie sprawdzalne, i jeśli ponownie otworzymy jego szerokie horyzonty. W tym znaczeniu teologia słusznie należy do uniwersytetu i do szeroko zakrojonego dialogu nauk, nie tylko jako dyscyplina historyczna i jedna z nauk humanistycznych, ale dokładnie jako teologia, jako dociekanie racjonalności wiary.

Tylko w ten sposób stajemy się zdolni do szczerego dialogu kultur i religii, tak pilnie potrzebnego dzisiaj. W zachodnim świecie powszechnie utrzymuje się, że tylko rozum pozytywistyczny i oparte na nim formy filozofii są powszechnie ważne. A jednak głęboko religijne światowe kultury postrzegają to wykluczenie boskości z powszechności rozumu jako atak na swe najgłębsze przekonania. Rozum, który jest głuchy na boskość i który odkłada religię w dziedzinę subkultur, jest niezdolny do wchodzenia w dialog kultur. Jednocześnie, jak starałem się pokazać, nowoczesny rozum naukowy ze swym nieodłącznym elementem platońskim nosi w sobie pytanie, które wskazuje poza niego i poza możliwości jego metodologii. Nowoczesny rozum naukowy musi po prostu przyjąć racjonalną strukturę materii i zgodność pomiędzy naszym duchem a panującymi racjonalnymi strukturami natury jako daną, na której musi oprzeć swą metodologię. A jednak pytanie, dlaczego tak musi być, jest realnym pytaniem i to takim, które musi zostać przekazane przez nauki przyrodnicze innym metodom i poziomom myślenia - filozofii i teologii. Dla filozofii i, choć w inny sposób, dla teologii, wsłuchiwanie się w wielkie doświadczenia i przemyślenia tradycji religijnych ludzkości, a zwłaszcza wiary chrześcijańskiej, jest źródłem wiedzy i ignorowanie tego byłoby niemożliwym do zaakceptowania ograniczeniem naszego odbioru i odpowiedzi. Przypomina mi się tu coś, co powiedział Sokrates do Fedona. W poprzednich rozmowach podnieśli oni wiele fałszywych opinii filozoficznych, tak więc Sokrates mówi: „łatwo można by zrozumieć, gdyby ktoś tak zirytował się na wszystkie te fałszywe poglądy, że przez resztę życia gardziłby i szydził z wszelkiej mowy na temat istnienia - ale w ten sposób pozbawiłby się prawdy egzystencji i poniósłby ogromną stratę". Zachodowi od dawna zagraża taka awersja wobec pytań, które leżą u podstaw jego racjonalności i przez to może on jedynie ponieść wielką stratę. Odwaga, by zaangażować cały potencjał rozumu, a nie zaprzeczenie jego wielkości - to program, z którym teologia oparta

na wierze biblijnej wchodzi w debaty naszych czasów. „Nie działać rozumnie (z *logosem)* jest czymś przeciwnym naturze Boga" - powiedział Manuel II, zgodnie ze swym chrześcijańskim rozumieniem Boga, w odpowiedzi swemu perskiemu rozmówcy. To do tego wielkiego *logosu,* do tej rozległości rozumu, zapraszamy naszych partnerów w dialogu kultur. Jego nieustanne odkrywanie na nowo jest wielkim zadaniem uniwersytetu.

94.

Deklaracja Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej Kard. Tarcisio Bertone, 16 IX 2006 r.

W obliczu reakcji strony muzułmańskiej na niektóre fragmenty przemówienia Ojca Świętego Benedykta XVI na Uniwersytecie w Ratyzbonie, a także wyjaśnień i uściśleń, jakie przedstawił już dyrektor Biura Prasowego Stolicy Apostolskiej, pragnę dodać, co następuje:

Stanowisko Papieża wobec islamu jest w sposób jednoznaczny zbieżne ze stanowiskiem wyrażonym w dokumencie soborowym „Nostra aetate":

„Kościół spogląda z szacunkiem również na muzułmanów, czcicieli jedynego Boga, żyjącego i samoistnego, miłosiernego i wszechmocnego, Stworzyciela nieba i ziemi, który przemówił do ludzi. Starają się oni również poddawać z całej duszy Jego ukrytym postanowieniom, tak jak poddał się Bogu Abraham, do którego wiara islamska chętnie się odwołuje. Jezusa wprawdzie nie uznają za Boga, czczą Go jednak jako proroka i Jego dziewiczą matkę, Maryję, darzą szacunkiem i niekiedy pobożnie Ją wzywają. Oczekują nadto dnia sądu, kiedy Bóg odda zapłatę wszystkim wskrzeszonym ludziom. Dlatego też cenią życie moralne i czczą Boga szczególnie przez modlitwę, jałmużnę i post" (n. 3).

Równie jednoznaczna jest opcja Papieża na rzecz dialogu między religiami i kulturami. W czasie spotkania z przedstawicielami niektórych wspólnot muzułmańskich w Kolonii 20 sierpnia 2005, powiedział on, że taki dialog między chrześcijanami a muzułmanami „nie może być traktowany jako tymczasowy wybór", po czym dodał: „Lekcje przeszłości powinny pomóc nam uniknąć powtarzania tych samych błędów. Pragniemy poszukiwać dróg pojednania i nauczyć się żyć, szanując tożsamość drugiego człowieka".

Co do oceny bizantyjskiego cesarza Emanuela II Paleologa, przytoczonej przez niego w wystąpieniu w Ratyzbonie, Ojciec Święty absolutnie nie zamierzał ani nie zamierza podzielać jej, wykorzystał ją jedynie jako okazję do

dokonania, w kontekście akademickim i zgodnie z tym, co wynika z pełnej i uważnej lektury tekstu, paru refleksji na temat związków między religią a przemocą w ogóle i zakończenia wyraźnym i radykalnym odrzuceniem religijnego uzasadnienia przemocy, z jakiejkolwiek by pochodziła strony. Warto przywołać w związku z tym to, co sam Benedykt XVI stwierdził niedawno w przesłaniu upamiętniającym XX rocznicę międzyreligijnego spotkania modlitewnego o okój, zwołanego przez jego umiłowanego poprzednika Jana Pawła II do Asyżu w październiku 1986 roku: „...przejawów przemocy nie należy przypisywać religii jako takiej, lecz ograniczeniom kulturowym, w jakich jest ona przeżywana i rozwija się w czasie... W istocie świadectwa głębokiej więzi istniejącej między stosunkiem do Boga a etyką miłości można stwierdzić we wszystkich wielkich tradycjach religijnych".

Ojciec Święty jest zatem głęboko zasmucony, że niektóre fragmenty jego przemówienia mogły zabrzmieć jako obraźliwe dla wrażliwości wiernych muzułmańskich i zostały odczytane w sposób całkowicie nieodpowiadający jego zamiarom. Z drugiej strony w obliczu żarliwej pobożności wiernych muzułmanów ostrzegł on zeświecczoną kulturę zachodnią, by unikała „pogardy dla Boga i cynizmu, który uważa ośmieszanie sacrum za prawo do wolności".

3. Potwierdzając swój szacunek i poszanowanie dla tych, którzy wyznają islam, życzy on sobie, aby udzielono im pomocy w zrozumieniu właściwego sensu jego słów, aby po szybkim przezwyciężeniu tego trudnego okresu, umocniło się świadectwo dawane o „jedynym Bogu, żyjącym i samoistnym, Stworzycielu nieba i ziemi, który przemówił do ludzi" i współpraca „w obronie i rozwoju sprawiedliwości społecznej, dobra moralnego oraz pokoju i wolności" („Nostra aetate", n. 3).

95.

Orędzia Benedykta XVI do Polaków z okazji 28. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na Stolicę Piotrowa

Umiłowani Bracia i Siostry,

Dziś, szesnastego października, w dniu, w którym wspominamy wybór Karola Wojtyły na Stolicę św. Piotra, pragnę duchowo zjednoczyć się z Wami w modlitwie dziękczynienia za pontyfikat mojego wielkiego Poprzednika. Przyjmijcie zatem moje serdeczne pozdrowienie.

Wraz z wami wracam pamięcią do niezapomnianego dnia jego wyboru na Stolicę Piotrowa. Wciąż słyszę echo jego pokornych, mądrych i pełnych oddania słów, będących odpowiedzią na pytanie Kardynałów, czy akceptuje dokona-

ny przez nich wybór: „W posłuszeństwie wiary wobec Chrystusa, mojego Pana, zawierzając Matce Chrystusa i Kościoła – świadom wielkich trudności - przyjmuję”. Mam wciąż przed oczyma jego silną i jasną postać, jak stoi na balkonie Bazyliki Świętego Piotra i po raz pierwszy udziela błogosławieństwa „Urbi et Orbi”, jak oddaje się opiece Matki Bożej oraz miłości tych, o których odtąd miał się troszczyć na całym świecie, jako ich pasterz i przewodnik. Nigdy nie zapomnę jego prorockiego wezwania: „Nie lękajcie się! Otwórzcie drzwi Chrystu-sowi!”. Dziękuję Bogu, że pielęgnując w sercu te obrazy, mogłem spędzić u jego boku ponad 20 lat, ciesząc się życzliwością i przyjaźnią, i że dzisiaj mogę nadal prowadzić jego dzieło, pod jego opiekuńczym spojrzeniem z Domu Ojca. Bogu dziękuję za jego przeżyte w postawie braterstwa i pokoju życie, oddane miłości do Boga i do ludzi, które dzieje całej ludzkości wzbogaciło łaską Ducha Świętego. Dziękuję wreszcie Bogu za świadectwo jego cierpienia złączonego z męką Chrystusa aż do śmierci – za świadectwo, które dodaje nam siły do życia i umacnia naszą nadzieję na wieczność.

Jakże drogim był dla Jana Pawła II Kościół w Polsce! Ileż razy dawał wyraz tym uczuciom! Kochał go jak matkę, która dała mu życie w wierze i wychowała w miłości do Chrystusa i do braci. Ale kochał go także jako wspólnotę zawsze zjednoczoną z Pasterzami, w przeszłości wystawioną na cierpienia z powodu różnych prześladowań, lecz zawsze wierną ewangelicznym wartościom. Jakżesz się modlił i ileż się natrudził, aby Polska odzyskała wolność! A gdy się już to stało, nie przestał się troszczyć o współrodaków, by nauczyli się żyć w wolności dzieci Bożych, a nie dzieci tego świata, i aby zachowali wiarę.

W tym roku, świadom tego dziedzictwa, które on pozostawił Kościołowi w Polsce, przybyłem do was z Pawiowym wezwaniem: „Trwajcie mocni w wierze”. Korzystając z okazji, pragnę raz jeszcze podziękować wam za świadectwo żywej wiary, które daliście w tym czasie pełnym Ducha, a które ucieszyło moje serce. Modlę się do Boga, aby zachował wiarę przyszłych pokoleń tej szlachetnej ziemi. Szczególnie dziękuję za wszystkie przejawy serdecznej jedności z Papieżem – następcą waszego wielkiego Rodaka. Waszemu duchowemu wsparciu zawierzam moją służbę Kościołowi i światu.

Na koniec z radością pozdrawiam w tym szczególnym dniu wszystkich Polaków. Niech pamięć Jana Pawła II, studium jego dzieła i nauczania, zbliża was do Chrystusa. Niech będzie węzłem jedności we wspólnej trosce o przyszłość Kościoła i narodu. Serdecznie wszystkim błogosławię: W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Orędzie zostało wygłoszone w TVP,
16 października 2006 r. o godz. 20.10

96.

List Benedykta XVI w sprawie prymasostwa w Polsce

Czcigodnemu Bratu Józefowi kard. Glempowi
Arcybiskupowi Warszawskiemu i Prymasowi Polski

Listem apostolskim „Totus tuus Poloniae populus", wydanym 25 marca 1992 roku, mój poprzednik śp. Jan Paweł II postanowił, abyś Ty, Czcigodny Bracie, pomimo opuszczenia urzędu arcybiskupa gnieźnieńskiego, zachował tytuł Prymasa Polski. Kiedy obecnie składasz ze względu na wiek urząd arcybiskupa warszawskiego powiadamiam Cię, że postanowiłem, abyś tytuł ten zachował do ukończenia osiemdziesiątego roku życia.

Ze względów historycznych i prawnych, przemawiających za stolicą gnieźnieńską, to znaczy pierwszą polską archidiecezją metropolitalną, gdzie przechowywane są relikwie świętego Wojciecha męczennika, patrona Polski, tytuł ten zostanie wówczas przywrócony arcybiskupowi gnieźnieńskiemu.

Czcigodny Bracie, składam Ci serdeczne podziękowanie oraz szczególne wyrazy uznania za wieloletnią niestrudzoną troskę o dobro archidiecezji warszawskiej i Kościoła w Polsce, udzielając z wielką miłością Apostolskiego Błogosławieństwa.

Benedykt XVI

Watykan, 1 listopada 2006 roku,
w drugim roku pontyfikatu

II. Akta Episkopatu Polski

97.

Komunikat z 337. zebrania plenarnego KEP

W dniach 18-19 października 2006 r. odbyło się w Warszawie 337. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował Przewodniczący Konferencji abp Józef Michalik, a w ich części uczestniczył Nuncjusz Apostolski abp Józef Kowalczyk.

1. Głównym tematem obrad było duszpasterstwo współczesnej rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania młodzieży do życiowych powołań. Biskupi zwrócili uwagę na problemy, jakie przeżywa współczesna polska rodzina, także z powodu licznej emigracji zarobkowej. Z satysfakcją podkreślili zaangażowanie większości rodzin w chrześcijańskie wychowanie młodego pokolenia, ale też z niepokojem mówili o nowych zagrożeniach życia rodzinnego. W dyskusji nad wygłoszonymi referatami zwrócono uwagę na konieczność spotkań duszpasterskich w parafiach z młodzieżą ponadgimnazjalną. Szczególnie dużo miejsca poświęcono duszpasterstwu młodzieży studiującej. Oprócz dotychczasowych ośrodków duszpasterstwa akademickiego, które powinny stale szukać nowych form działania, duszpasterstwo studentów powinno być obecne w życiu każdej parafii. Mając świadomość, że wychowanie młodych w rodzinach i praca z młodzieżą w parafii jest najlepszym przygotowaniem do małżeństwa i założenia rodziny, biskupi postanowili problemom tego duszpasterstwa poświęcić osobną sesję plenarną w czerwcu przyszłego roku. Zdecydowali także powołać przy Konferencji Episkopatu Radę ds. Młodzieży, która będzie koordynowała i inspirowała wszystkie formy duszpasterstwa młodzieży szkolnej i studenckiej.

Oceniając ostatnie miesiące funkcjonowania najważniejszych instytucji państwa polskiego, biskupi podtrzymują niezmienne stanowisko o potrzebie prowadzenia spraw społecznych i politycznych tak, by nadrzędnym celem była roztropna troska o dobro wspólne Polski i Polaków. Według biskupów, wszystkie cele życia społecznego i politycznego muszą być osiągane z użyciem zawsze moralnie dobrych środków. W tym kontekście stale aktualne pozostają myśli Jana Pawła II ze Skoczowa o konieczności dialogu, ducha zgody, braterskiej współpracy oraz autentycznej troski o dobro Rzeczypospolitej (por. Jan Paweł II, Skoczów, 22 maja 1995).

W związku z zakończonym Tygodniem Miłosierdzia oraz przeżywanym Dniem Papieskim pod hasłem *Jan Paweł II – sługa miłosierdzia* biskupi wyrażają wdzięczność społeczeństwu polskiemu za wrażliwość na potrzeby bliźniego. Słowa szczególnego uznania kierują do młodzieży, która zaangażowała się w szkolne koła Caritas i rozwijający się wolontariat, także przy okazji Dnia Papieskiego. Uzasadnieniem dla charytatywnego zaangażowania wszystkich jest prawda o Bogu, który jest miłością, przypomniana w pierwszej encyklice Benedykta XVI. Słowo Boże, sakrament i miłość są trzema podstawowymi funkcjami Kościoła; wykluczenie jednej z nich byłoby zubożeniem posłannictwa Kościoła – te prawdy z encykliki Benedykta XVI przypomniał w swoim wykładzie abp Paul Cordes, przewodniczący Papieskiej Rady Cor Unum. Biskupi proszą, aby zaangażowanie w dzieła miłosierdzia, jakie objawiło się w Tygodniu Miłosierdzia oraz Dniu Papieskim, przedłużyło się na rozpoczynający się Tydzień Misyjny i dotyczyło tych, którzy żyją i pracują w krajach misyjnych. Wtedy zrealizuje się hasło tegorocznego Tygodnia Misyjnego *Miłość – duszą misji.*

4. Biskupi przypominają podstawowe zasady przyjętego w sierpniu w Częstochowie „Memoriału Episkopatu Polski w sprawie współpracy niektórych duchownych z organami bezpieczeństwa w Polsce wpłatach 1944-1989". Kościół w Polsce nie dopomina się żadnych przywilejów w kwestiach tzw. lustracji, żąda jednak respektowania zagwarantowanej Konstytucją i Konkordatem autonomii. Jej wyrazem są działania przewidziane we wspomnianym Memoriale. W tym duchu Konferencja Episkopatu powołała Komisję Historyczną, która we współpracy z istniejącymi komisjami diecezjalnymi będzie badała historię prześladowania Kościoła w powojennej Polsce. Warto przypomnieć, że zanim powstała jakakolwiek zorganizowana opozycja w kraju, Kościół jako jedyny przez dziesiątki lat bronił godności człowieka i narodu. Z tego powodu był najbardziej prześladowaną i atakowaną instytucją. W dzisiejszym suwerennym i demokratycznym kraju trzeba pamiętać, że działania przestępczej machiny tajnych służb komunistycznego państwa do roku 1989 zmuszały przez szantaż i groźby do współpracy niektórych świeckich i duchownych. Dopiero w takim kontekście wolno rozpatrywać pojedyncze przypadki zwerbowanych do współpracy ze Służbami Bezpieczeństwa. Kościół nie może się zgodzić na sytuację, kiedy poza wszelkimi procedurami prawnymi, poprzez publiczne oskarżenia i ferowanie wyroków bez prawa do obrony i wyjaśnienia, narusza się ludzką godność osób pomawianych. Biskupi w ten sposób rozumieją stanowisko wyrażone w komunikacie Kościoła krakowskiego z dn. 17 października br. i solidaryzują się z wszystkimi osobami pokrzywdzonymi przez tzw. dziką lustrację. Powołana Komisja Historyczna będzie wspomagać pokrzywdzonych w dochodzeniu do prawdy.

5. Wdzięczni Bożej Opatrzności, biskupi wspominają wydarzenia Października 1956 roku, kiedy więziony przez trzy lata przez komunistyczne władze kard. Stefan Wyszyński odzyskał wolność, a inni biskupi uwięzieni lub wypędzeni z diecezji (biskup kielecki Czesław Kaczmarek, biskupi Antoni Baraniak i Lucjan Bernacki z Gniezna, biskup katowicki Stanisław Adamski i jego biskupi pomocniczy Herbert Bednorz i Juliusz Bieniek, administrator w Krakowie abp Eugeniusz Baziak i krakowski biskup pomocniczy Stanisław Rospond) mogli do nich wrócić. Biskupi Ziem Zachodnich i Północnych dopiero po Październiku mogli objąć swoje funkcje powierzone im przez Stolicę Apostolską. W 50. rocznicę tych wydarzeń Episkopat Polski jednoczy się w modlitwie za Ojczyznę, a także o beatyfikację Sługi Bożego Prymasa Tysiąclecia i męczennika czasów komunistycznych Sługi Bożego ks. Jerzego Popiełuszki.

Episkopat Polski wyraża wdzięczność Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI za orędzie do Narodu w 28. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrowa Jana Pawła II i prosi o dalszą modlitwę w intencji Jego wyniesienia na ołtarze. Trwa miesiąc październik; zachęcamy do odmawiania modlitwy różańcowej w rodzinach, wspólnotach i parafiach w kraju i zagranicą. Biskupi wszystkim Rodakom błogosławią w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Podpisali:
Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi polscy
zgromadzeni na 337. Zebraniu Plenarnym KEP

Warszawa, 19 października 2006 r.

98.

List Episkopatu Polski o duszpasterstwie emigracji

Ewangelia z drugiej niedzieli w ciągu roku, tak dobrze nam znana, przenosi nas ku Jasnej Górze, duchowej Stolicy naszego Narodu. Treść tej Ewangelii jest nam szczególnie bliska i w dniu dzisiejszym bardzo pomocna w przeżyciu wspólnoty ze wszystkimi Rodakami na całym świecie. Słowa Matki Jezusa: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie mój Syn”, stanowią jakże aktualne Jej przesłanie do nas. Maryja w Kanie Galilejskiej uczy nas patrzeć oczyma wiary na potrzeby ludzi współczesnych – także na współczesne zjawisko emigracji tak wielkiej liczby synów i córek naszego Narodu. Wczytując się w historię tego zjawiska, możemy lepiej zrozumieć teraźniejszą sytuację i odczytać wynikające z niej wezwania.

Rys historyczny polskiej emigracji

Początki coraz większej liczebnie emigracji polskiej, sięgają końca XVIII w. Była ona wynikiem utraty przez Polskę niepodległości i walki o jej odzyskanie w kolejnych powstaniach narodowych. W drugiej połowie XIX w. rozpoczęła się fala emigracji zarobkowej, skierowana za ocean, do Stanów Zjednoczonych, Kanady i Ameryki Południowej, a także do Westfalii w Niemczech. W okresie międzywojennym ok. pół miliona Polaków udało się do Francji, do pracy w kopalniach i na roli. Wszędzie, dzięki swej rzetelnej pracy wnieśli oni wielki wkład w rozwój krajów, w których się osiedlili i zdobyli uznanie i szacunek. Największa liczba Polaków przymusowo opuściła Ojczyznę w czasie II wojny światowej i po jej zakończeniu. Nazistowskie władze niemieckie spowodowały wywiezienie ok. 2 min. naszych Rodaków. Duża ich część przeszła gehennę obozów koncentracyjnych, inni skazani byli na roboty przymusowe w Rzeszy. Po 1945 r. wielu z nich powróciło do Ojczyzny, duża część jednak, z racji zaistniałej sytuacji politycznej w kraju, zdecydowała się pozostać w krajach Europy Zachodniej, bądź emigrować do Australii, Kanady, Stanów Zjednoczonych i Ameryki Południowej. Tragiczne były również losy tych, którzy przez władze sowieckie zostali wywiezieni do „nieludzkiej ziemi" w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu.

Nowa fala emigracji miała miejsce w okresie „Solidarności" i po stanie wojennym. Polskę opuściło wówczas, bardzo często pod presją polityczną władz PRL, kilkaset tysięcy ludzi, często z wyższym i specjalistycznym wykształceniem.

Zmiana systemu politycznego po 1989 r. obudziła wiele nadziei, które, niestety, nie zostały zrealizowane. Także po włączeniu Polski w struktury Unii Europejskiej w 2004 r., bezrobocie i niewystarczające zarobki, wywołały nową falę emigracji, zwłaszcza ludzi młodych, w poszukiwaniu pracy i lepszych zarobków na Zachodzie. Trwa ona nadal i stała się dla kraju bardzo poważnym i niepokojącym problemem społecznym i ekonomicznym, choć Polacy, mający dobre wykształcenie zawodowe, są często na Zachodzie poszukiwani i cenieni. W rezultacie wspomnianych wyżej fal emigracji ok. 15 milionów osób na świecie przyznaje się obecnie do polskiego pochodzenia. Jest to część narodu polskiego poza granicami Polski.

Zjawisko masowej emigracji lub nawet jedynie czasowej migracji, pociąga za sobą bardzo poważne konsekwencje rodzinne, społeczne i ekonomiczne dla całego kraju. Dlatego wymaga przemyślanych działań władz państwowych, organizacji społecznych i Kościoła.

Praca duszpasterska polskich kapłanów na emigracji

Opuszczenie ojczystego kraju, niezależnie od jego przyczyn, jest zawsze swego rodzaju dramatem, który emigrant uświadamia sobie dopiero wówczas, gdy staje wobec trudnego problemu dostosowania się do życia w nowych, bardzo często niełatwych warunkach. W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabiera korzystanie z opieki religijnej w ojczystym języku. Dlatego emigrantom z Polski w każdym okresie towarzyszyli kapłani diecezjalni i zakonni oraz siostry zakonne. Parafie i inne placówki duszpasterskie stawały się dla wychodźców bezcennym, moralnym oparciem. Powstawały przy nich różnego rodzaju stowarzyszenia i organizacje oraz szkoły polskie. W wielu krajach polskie parafie i misje duszpasterskie są wciąż jedynymi ośrodkami polskiej tożsamości i kultury. Ich zasługi na tym polu są ogromne.

Po II wojnie światowej przez ponad 50 lat działał w Rzymie Centralny Ośrodek Duszpasterstwa Emigracji, założony przez abpa Józefa Gawlinę, prowadzony następnie przez ks. biskupa Władysława Rubina, późniejszego kardynała i ks. abpa Szczepana Wesołego. Jego celem było zapewnienie opieki duszpasterskiej rozsianym po całym świecie Polakom i Polonii. Biskupi polscy starali się o obecność kapłanów wśród Rodaków pracujących na terenie NRD, Związku Sowieckiego, Iraku, Libii, czy w Egipcie.

Na emigracji Polacy budowali kościoły i kaplice, troszczyli się o sprowadzenie i utrzymanie kapłanów, wspierali czynnie dążenia Rodaków w Ojczyźnie do wolności. Byli też pośrednikami w dialogu między kulturą polską i innych narodów. Ośrodki duszpasterskie spełniały rolę zwornika jednoczącego w wierze katolickiej, kulturze i obyczajowości polskiej. Ponad tysiąc parafii i świątyń, zbudowanych w różnych krajach przez naszych Rodaków, świadczy o tym, że na emigracji odznaczali się oni przywiązaniem do Kościoła, widocznym w uczestniczeniu we Mszy Św. i przyjmowaniu Sakramentów św. Kolejne pokolenia, nie znając już często języka polskiego, pozostają wierne pięknym, polskim tradycjom religijnym, pieśniom i modlitwom w języku ojców. Polska parafia, czy misja jest nadal czynnikiem i miejscem jednoczącym oraz centrum troski o polską szkołę i edukację młodego pokolenia.

Wiara i polskie tradycje chrześcijańskie wynoszone z Ojczyzny oraz wspólnota Rodaków na emigracji, były zawsze niezawodnym wsparciem i pomocą w zachowaniu godnej postawy w nowym kraju i środowisku. Zwracał na to uwagę papież Jan Paweł II w swoich przemówieniach podczas spotkań z Polakami na emigracji mówiąc, że człowiek świadomy swej tożsamości płynącej z wiary, z chrześcijańskiej kultury, ojców i dziadów, zachowa swą godność, znajdzie poszanowanie w innych i będzie pełnowartościowym członkiem społe-

czeństwa, w którym wypadło mu żyć (Przemówienie w Niemczech 16 XI 1980). Ponieważ Prawda Objawienia dociera do człowieka w oprawie pewnej kultury, istnieje wielkie niebezpieczeństwo, iż zatracenie odziedziczonych wartości kulturowych może w konsekwencji doprowadzić do utraty wiary, zwłaszcza, jeżeli nowe wartości kulturowe, które się w nowym otoczeniu przyjmuje, pozbawione są tego chrześcijańskiego charakteru, którym cechowała się kultura rodzima (papież Jan Paweł II, tamże). Ojciec Święty do Polaków w krajach Beneluksu mówił: Im bardziej będziecie wierni Bogu, waszej tożsamości i kulturze, tym owocniejszy będzie wasz wkład nie tylko w dobro kraju i narodu, w którym tkwią wasze korzenie, ale także owocniej i skuteczniej będziecie mogli służyć dobru waszych nowych ojczyzn i społeczeństw, które współtworzycie (Bruksela, 19 V 1985).Sam dawał przykład dumy z kultury ojczystej, gdy mówił nieraz Rodakom na emigracji, że czuje się synem i dziedzicem kultury polskiej, że wiele jej zawdzięcza, gdyż to ona go uformowała.

Z uznaniem i troską myślimy o milionach naszych Rodaków na emigracji i o ich duszpasterzach, którzy przez ponad półtora wieku ubogacali Kościół Katolicki na różnych kontynentach, wznosząc wspaniałe świątynie i sanktuaria, zakładając w ramach duszpasterstwa polonijnego rozmaite organizacje i stowarzyszenia, religijne i patriotyczne. Chylimy też czoła przed tymi, którzy wiele wycierpieli dla zachowania wierności Chrystusowi, zwłaszcza w krajach Europy środkowo-wschodniej i na Wschodzie. Nie wolno nam zaprzepaścić tego bogatego dziedzictwa kultury i wiary, użyźnionej ofiarną pracą i zaangażowaniem przodków, a niekiedy nawet męczeńską krwią.

Apel do Rodaków poza Ojczyzną

Kochani Bracia i Siostry! Pragniemy zachęcić wszystkich do zachowania wszędzie, także na emigracji, postawy chrześcijanina, katolika i Polaka, świadomego swojej godności i obowiązków w środowiskach także obojętnych religijnie, a nawet przeciwnych chrześcijaństwu. Przebywając poza granicami, szukajcie i pytajcie o polskie kościoły, których dzięki zrządzeniu Bożej Opatrzności nie brakuje w świecie. Nie brakuje też i księży pracujących w duszpasterstwie polonijnym. Aktywnym uczestnictwem w niedzielnej Mszy św. dajmy świadectwo szacunku dla spraw Bożych. Dzisiaj także internet oraz inne środki medialne, pozwalają na łatwiejsze odnalezienie polskich parafii czy misji duszpasterskich. Podtrzymujmy więzi z polską kulturą i tradycją oraz poczucie słusznej dumy z faktu przynależenia do rodziny wielkich Polek i Polaków, wśród których mamy tak wielu świętych. Tak się będzie o Polsce mówić i ją oceniać,

jakie świadectwo polskości i Polsce oraz polskiej religijności będziemy dawali, zwłaszcza poza jej granicami. Niezapomniany Ojciec św. Jan Paweł II przypominał Rodakom na emigracji, że życie godne człowieka buduje się z wiary, nadziei i miłości.

Niech nie będzie wśród Was takich zjawisk, jak zazdrość, szkodzenie sobie zamiast wzajemnej pomocy, brak solidarności, wchodzenie do nieuczciwych związków mających na celu wyzysk innych, obojętność na ciężki los innych, laicyzacja wyrażająca się w braku poszanowania dnia świętego i inne negatywne zjawiska. Otwierajmy się wzajemnie na siebie i budujmy dobre relacje koleżeńskie i wspólnotowe. Przede wszystkim jednak podtrzymujmy więzy rodzinne, pamiętając w modlitwie oraz w konkretnych relacjach i kontaktach o pozostawionej w kraju rodzinie, rodzicach, współmałżonku i dzieciach oraz przyjaciołach i znajomych. Bo tylko w ten sposób potrafimy przezwyciężać osamotnienie i uniknąć zagubienia się w zróżnicowanym, wielokulturowym, lecz szukającym Boga współczesnym świecie, stając się jednocześnie świadkami Chrystusowego orędzia zbawienia tam, gdzie przebywamy.

Tak postępując unikniemy bardzo groźnego zjawiska jakim jest wykorzenienie. Dotyka ono ludzi, którzy nie czują więzi ze swoim narodem, czy krajem, którzy z głębokim żalem i duchowym bólem patrzą na drzwi każdego domu, podczas gdy sami nie znają uczucia, co znaczy być i czuć się u siebie. Dlatego tak ważne jest, by nie utracić, także na emigracji, ducha zdrowego patriotyzmu.

Pragniemy Was zachęcić, abyście dawali świadectwo wiary i realizowali przesłanie Ojca Świętego Benedykta XVI – „trwajcie mocni w wierze". Pozostańcie w jedności duchowej z Ojczyzną, z braćmi i siostrami w Polsce. Świat i nasz kraj potrzebuje takiego świadectwa. I na taką postawę w okresie, gdy duszpasterze odwiedzają polskie rodziny i domy, udzielamy wam z serca pasterskiego błogosławieństwa.

Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 337. Zebraniu Plenarnym KEP

Warszawa, 18-19 października 2006 r.

99.

List Przewodniczącego KEP do Marszałka Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

debata, którą w tych dniach rozpoczął Sejm RP nad zmianą art. 38 Konstytucji, aby zapewnić w Polsce ochronę życia „od momentu poczęcia aż do naturalnej śmierci", staje się okazją do tego listu, będącego odpowiedzią na przedstawiony stan niektórych dyskusji parlamentarnych w ostatnim czasie. Debaty sejmowe niekiedy budzą mieszane uczucia w naszym (i nie tylko naszym) narodzie, a „pojedynki" poszczególnych partnerów debaty nie zawsze są, chociaż mogłyby być, wzorem wrażliwości wychowawczej, co powoduje, że i podstawowe dla społeczeństw sprawy umykają uwadze, a trzeba do nich wracać i ujawniać wartość uchwał, które służą społeczeństwu, uprzedzają czasy i wybiegają ponad doraźną korzyść jednostki czy ugrupowania.

Chwałą naszego Sejmu stała się ostatnio Uchwała bioetyczna, która uzyskała poparcie Izby w 82% i mimo, że Parlament Europejski pozostanie wolny w przyjęciu tej opcji, to polscy parlamentarzyści spełnili obowiązek odpowiedzialnego myślenia o los postępu medycznych eksperymentów w powiązaniu z etyką.

Podobnie 72% Posłów, wypowiadających się za podjęciem prac nad ustawą chroniącą życie od momentu poczęcia świadczy o poważnym podejściu do tej zasadniczej sprawy. Odkrycie a nie zacieranie podstawowych praw natury, pokorne pochylenie czoła przed ich transcendencją a nie ich przekreślanie jest chwałą prawodawstwa.

Konstytucja powinna określać i chronić porządek, ład moralny i społeczny, zgodny z tym podstawowym prawem, które następnie prawo szczegółowe ukierunkowuje, ukonkretnia i chroni. Funkcją Konstytucji jest orientowanie prawodawstwa i z tej racji normy konstytucyjne muszą być bardzo wyraźne i dlatego prawo do życia i konieczność jego ochrony przez jednoznaczny zapis w Konstytucji, w sposób naprawdę je gwarantujący, powinien znaleźć swe miejsce.

Sprawa ochrony życia od chwili poczęcia aż do naturalnej śmierci jest postulatem rozumu i poprawnego sumienia niezależnie od wyznawanej wiary, chociaż wiara umacnia szacunek do praw natury wpisanych w serce każdego człowieka.

Losy ludzi decydują się dziś w sferze zasad uznanych za podstawowe. To zasady ukierunkowują rozwój cywilizacji życia lub śmierci. Każdy człowiek niewinny ma absolutne prawo do życia i żadna władza publiczna nie ma prawa zezwalać na zabijanie niewinnego człowieka (aborcja, eutanazja, bioeksperymenty itp.).

Sprawa ochrony życia należy do fundamentów etyki, stoi ponad wymiarem interesem politycznym jakiejkolwiek partii. Wszyscy politycy, publicyści i poszcze-

gólni obywatele, na miarę swoich możliwości mają obowiązek popierania ochrony życia i zabiegania o to, aby inni je popierali. Uczciwy człowiek nie może patrzeć obojętnie na zło i krzywdę grożącą niewinnemu i bezbronnemu człowiekowi!

Trzeba bronić nasze myślenie, nasze sumienia i nasz naród przed cywilizacją śmierci!

To nie tylko Europa stoi dziś na krawędzi demograficznego samobójstwa, ale na krawędzi śmierci staje w każdym z nas człowieczeństwo, ilekroć nie reagujemy na prawo pozwalając na zabicie niewinnego człowieka, albo wmawiamy sobie, że to zabójstwo może być „uzasadnione".

Krytyczni myśliciele współcześni zauważają, że świat od dawna już nie jest w bezpiecznym miejscu skoro o tym co dobre i złe nie decyduje Bóg, ale interesy ludzkie. Papież Benedykt XVI przestrzega, że „Zachód jest zagrożony tą niechęcią do stawiania sobie fundamentalnych pytań przez rozum" (Ratyzbona 12 IX 2006).

Beztroski nihilizm moralny nie jest w stanie stworzyć trwałych podstaw sprawiedliwego współżycia między ludźmi. Wśród priorytetów moralnych jest prawo do wolności i życia, którego gwarantem najwyższym jest sam Bóg, zaś ludzie, nawet mający władzę, powinni pamiętać, że ostatecznie należy ona do Pana Boga i że nie mamy prawa do Jego praw.

Papież Jan Paweł II w encyklice *Evangelium vitae* (57) pisał, że: „Jeśli tak wielką uwagę zwraca się na szacunek do każdego życia, nawet do życia przestępcy i niesprawiedliwego napastnika, to przykazanie – nie zabijaj – ma wartość absolutną do osoby niewinnej i to tym bardziej wówczas, gdy jest to człowiek słaby i bezbronny. Pod względem prawa do życia każda niewinna istota ludzka jest absolutnie równa wszystkim innym. Nic i nikt nie może dać prawa do zabicia niewinnej istoty ludzkiej, czy to jest embrion, czy płód, dziecko czy dorosły, człowiek stary, nieuleczalnie chory czy umierający. Żadna władza nie ma prawa do tego zmuszać ani na to przyzwalać".

Proszę Pana Marszałka i Posłów, aby w zbliżającej się debacie sejmowej poświęconej tematowi konstytucyjnej ochrony życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci, odłożyli wszystkie inne motywy – w tym polityczne – i uszanowali najwyższą rację poprawnego sumienia, które prawo „nie zabijaj" czyni jednym ze wskazań promujących nasze człowieczeństwo.

Łączę wyrazy szacunku
+ Józef Michalik
Arcybiskup Metropolita Przemyski
Przewodniczący KEP

Przemyśl - Warszawa, 2 listopada 2006 r.

100.

Komunikat po spotkaniu Kościelnej Komisji Historycznej

W dniu 14 listopada 2006 r. w Sekretariacie Konferencji Episkopatu Polski odbyło się spotkanie Kościelnej Komisji Historycznej. Została ona powołana przez 337. zebranie plenarne KEP w celu naukowego badania archiwalnych zasobów Instytutu Pamięci Narodowej dotyczących inwigilacji i represjonowania duchowieństwa katolickiego przez organa bezpieczeństwa PRL.

Ksiądz biskup Piotr Libera, Sekretarz Generalny KEP wręczył członkom Komisji dokumenty nominacyjne. Zebrani wybrali na przewodniczącego Komisji prof. dr. hab. Wojciecha Łączkowskiego; wiceprzewodniczącym został ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor. Ponadto nominacje odebrali prof. dr hab. Zbigniew Cieślak, ks. prof. dr hab. Jacek Urban oraz ks. dr hab. Bogdan Stanaszek.

Komisja określiła główne cele i kierunki badawcze oraz spotkała się z dr. hab. Januszem Kurtyką, prezesem Instytutu Pamięci Narodowej. Zebrani wspólnie przedyskutowali zasady współpracy Kościelnej Komisji Historycznej z IPN-em.

Relację ze spotkania Sekretarz Generalny KEP przekaże członkom Episkopatu Polski na najbliższym zebraniu plenarnym.

Ks. Józef Kloch,
rzecznik KEP

Warszawa, 14 listopada 2006 r.

101.

Komunikat z 338. Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski

W dniu 23 listopada 2006 roku, po zakończeniu rekolekcji biskupich, odbyło się na Jasnej Górze 338. zebranie plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Obradami kierował abp Józef Michalik, przewodniczący Konferencji, w obecności Nuncjusza Apostolskiego, ks. abp. Józefa Kowalczyka.

1. Rekolekcje i obrady odbywały się w czasie, gdy w kopalni „Halemba” w Rudzie Śląskiej doszło do tragicznego wypadku, w którym straciło życie 23

górników. Biskupi polecają Bogu ofiary tragedii i wyrażają serdeczne współczucie ich rodzinom. Są bardzo zatroskani o bezpieczeństwo i warunki pracy górników. W liturgiczne wspomnienie Św. Barbary, 4 grudnia, pamiętajmy w modlitwie o górnikach, ich rodzinach i o ludziach bezrobotnych.

2. Pasterze Kościoła przypominają, że w pierwszą niedzielę Adwentu rozpoczyna się nowy rok liturgiczny i duszpasterski, który będziemy przeżywać pod hasłem Przypatrzmy się powołaniu naszemu, nawiązującym do zachęty św. Pawła.

3. Nasze powołanie do życia i zbawienia zaczyna się i urzeczywistnia przede wszystkim w rodzinie. Mając to na uwadze biskupi skierowali do wiernych list na Niedzielę Świętej Rodziny. Przypominają jednocześnie odwieczną i niezmienną prawdę o godności życia ludzkiego. Jest ono święte i nietykalne od poczęcia do naturalnej śmierci ze względu na to, że od Boga pochodzi i do Boga należy. Podstawowym obowiązkiem rodziny, Kościoła i państwa jest troska o każde życie ludzkie, także przez jego ochronę konstytucyjną. Biskupi zwracają się do wszystkich wiernych z prośbą o modlitwę w tej ważnej sprawie, polecając ją zwłaszcza zakonom kontemplacyjnym.

4. Pasterze Kościoła kontynuowali prace nad zmianami w statucie Konferencji Episkopatu, zaleconymi w całym Kościele przez Ojca Świętego Jana Pawła II. Równocześnie ustalono kalendarium czynności Episkopatu na rok 2007 i zaaprobowano szereg ogólnopolskich inicjatyw duszpasterskich. W związku z przypadającym w uroczystość Chrystusa Króla świętem Akcji Katolickiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, biskupi zachęcają wiernych świeckich do czynnego angażowania się w dzieło ewangelizacyjne Kościoła.

5. Biskupi przyjęli z zadowoleniem wzrost frekwencji w ostatnich wyborach samorządowych. Wyrażają też nadzieję, że ci, których społeczeństwo obdarzyło lub obdarzy zaufaniem, będą solidarnie pracowali dla dobra wspólnego swoich społeczności lokalnych i całego kraju.

6. Dnia 13 grudnia br. przypada 25. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Biskupi zachęcają do modlitwy za ofiary tamtych tragicznych wydarzeń, jak i do wdzięczności Bogu za dar odzyskanej wolności, okupionej ofiarą wielu ludzi. Przypominają zarazem opatrznościową rolę, jaką odegrał Sługa Boży Jan Paweł II przez solidarność ze swoim Narodem wyrażającą się w modlitwie, słowie i pielgrzymkach do Ojczyzny.

Adwent jest czasem przygotowania się na przyjście Słowa, które stało się Ciałem. Niech to przygotowanie wyraża się przez nasz udział w Mszach św. roratnich, w rekolekcjach i dniach skupienia oraz w dziełach miłosierdzia chrześcijańskiego, w tym także w pomocy katolikom na Wschodzie.

Zawierzając nowy rok duszpasterski Najświętszej Maryi Pannie, biskupi błogosławią wszystkim Rodakom w kraju i za granicą w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Podpisali:
Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi polscy
zgromadzeni na 338. Zebraniu Plenarnym KEP

Jasna Góra, 23 listopada 2006 r.

102.

List Episkopatu Polski na Niedzielę Świętej Rodziny

Przypatrzcie się bracia powołaniu waszemu (1 Kor 1, 26)

Liturgia dzisiejszego święta kieruje naszą myśl i serce do domu Najświętszej Rodziny: Jezusa, Maryi i Józefa w Nazarecie, gdzie Pan Jezus spędził lata dziecięce i młodzieńcze. Tutaj kształtowały się szczególne relacje między Jezusem, Maryją i Józefem. W Ewangelii słyszeliśmy, że gdy Jezus miał lat dwanaście, udali się wspólnie do Jerozolimy na święto Paschy. Kiedy wracali, Rodzice nie zauważyli, że Jezus pozostał w Jerozolimie. Szukali Go i znaleźli w świątyni, gdzie siedział między nauczycielami, przysłuchiwał się im i zadawał pytania. Ewangelista kończy swoją relację słowami: *Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w łatach i w łasce u Boga i u ludzi* (por. Łk 2,41-52).

1. Nazaret szkołą życia małżeńskiego i rodzinnego

Przypomniał o tym Papież Paweł VI nawiedzając Nazaret w 1964 r.: *Nazaret jest szkołą, w której zaczyna się pojmować życie Jezusa, jest to szkoła Ewangelii. Tutaj uczymy się patrzeć, słuchać, rozważać, przenikać głębokie, tajemne znaczenie tego bardzo prostego, pokornego i jakże pięknego objawienia się Syna Bożego. Może też i całkiem nieświadomie uczymy się Go naśladować.*

Również Jan Paweł II w adhortacji „Familiaris consortio" uczy, że Święta Rodzina z Nazaretu jest podstawowym wzorem i przykładem dla rodzin chrześcijańskich. Ta wyjątkowa Rodzina, która wiodła ciche życie, która doświadczyła ubóstwa, prześladowań, wygnania, która wielbiła Boga w sposób

nieporównywalnie wzniosły i czysty, jest dla wszystkich rodzin przykładem wierności codziennym obowiązkom, wielkodusznego otwarcia się na potrzeby innych w radosnym wypełnianiu planu Bożego (por. FC 86). Mimo niedostatków i cierpień była to Rodzina szczęśliwa. Szczęśliwa Bogiem i pełnieniem Jego woli, szczęśliwa Dzieckiem i troską o Jego bezpieczeństwo, szczęśliwa miłością Syna. Maryja jest najwspanialszym wzorem matki, a święty Józef wzorem dla ojców i mężów przez służbę rodzinie.

2. Nazaret szkołą miłości małżeńskiej

Nazaret jest przede wszystkim szkołą oblubieńczej miłości małżonków. Józef z rodu Dawida był oblubieńcem Maryi, w znaczeniu izraelskiej tradycji, gdy Bóg wkroczył w ich życie z inicjatywą wobec Maryi: *Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus.* Wystąpił też z własnym planem wobec Józefa: *Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki; albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w Niej poczęło* (Mt 1,20*).* Józef zrozumiał, że wzajemna miłość domaga się od niego, aby przyjął Maryję oraz Jej Syna do swojego domu w Nazarecie. *Dzięki temu tajemnica Wcielenia, a wraz z nią również tajemnica Świętej Rodziny, została gruntownie wpisana w oblubieńczą miłość mężczyzny i kobiety, a pośrednio w genealogię wszystkich ludzkich rodzin* (JP II, List do rodzin, 20).

Małżeństwo, podniesione do godności sakramentu przez Chrystusa jest darem miłości Wszechmogącego Boga dla ludzi. Jest też wezwaniem małżonków do miłości na wzór Chrystusa. W Liście do Efezjan św. Paweł ukazuje nieskończoną miłość Chrystusa do Kościoła i podaje ją jako wzór dla małżeństw: *Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie* (5,25).

Drodzy małżonkowie! Chrystus miłujący Kościół uczy Was być darem dla siebie nawzajem w miłości. Gdy w Waszym życiu pojawiają się czasem trudne dni i bolesne doświadczenia, które wymagają cierpliwości i ofiarności, Chrystus chce być dla Was źródłem siły, mobilizacji i nadziei na całe życie. Jest to droga realizacji waszego powołania do świętości.

Podejmujcie ciągle na nowo, w łączności z Chrystusem, trud budowania wiernej i nieodwołalnej miłości małżeńskiej na wzór Świętej Rodziny w Nazarecie i na wzór miłości Chrystusa do Kościoła. Św. Paweł Apostoł wzywa nas: *jako więc wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybaczając sobie nawzajem, jeśliby miał ktoś zarzut przeciw drugiemu: jak Pan wybaczył wam, tak i wy! Na to zaś wszystko przyobleczcie miłość, która jest więzią doskonałości. A sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy, do którego też zostaliście wezwani w jednym Ciele. I bądźcie wdzięczni!* (Kol 3,12-15).

3. Nazaret szkołą wychowania rodzinnego

Sługa Boży Jan Paweł II w *Liście do rodzin* przypomniał: *W miłości znajduje oparcie i ostateczny sens cały proces wychowawczy jako dojrzały owoc miłości rodzicielskiej. Poprzez wszystkie trudy, wszystkie cierpienia i zawody, jakie idą w parze z wychowaniem człowieka, miłość wciąż zdaje wielki egzamin. Aby zdać ten egzamin, trzeba źródła duchowej mocy. To źródło znajduje się nieodmiennie w Tym, który „ do końca [...] umiłował* (J 13,1) (17).

Zastanawiamy się często, co należy czynić dziś, abyście byli Drodzy Rodzice, świadkami Ewangelii dla siebie nawzajem i dla swoich dzieci, co należy czynić, aby wasza rodzina była szkołą bogatego człowieczeństwa i szkołą świętości? Ojciec Święty Benedykt XVI podczas Światowego Spotkania Rodzin w Walencji podkreślił, że „rodzice chrześcijańscy powołani są do tego, by dać wiarygodne świadectwo swej wiary i nadziei chrześcijańskiej. Muszą zabiegać o to, aby Boże powołanie i Dobra Nowina Chrystusa docierały do ich dzieci w formie jak najbardziej wyrazistej i autentycznej" (9.07.06). Dlatego wpatrując się w Świętą Rodzinę z Nazaretu chciejcie podjąć troskę o wzrost miłości do Chrystusa i do siebie nawzajem. Możecie to uczynić na drodze modlitwy rodzinnej, właściwego przeżywania niedzieli i podejmowania dialogu rodzinnego.

Pielęgnowanie modlitwy, szczególnie wspólnej, jest podstawowym warunkiem budowania wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej. Pan Jezus zapewnia nas: ... *gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich* (Mt 18, 19).

Drodzy Rodzice! Z waszego powołania rodzicielskiego wynika szczególne zadanie wychowania dzieci do umiłowania modlitwy. Zasadniczym i niezastąpionym elementem tego wychowania jest Wasz konkretny przykład, świadectwo wiary. Tylko wówczas, gdy będziecie się modlić, a zwłaszcza wspólnie z dziećmi polecając Ojcu, który jest w niebie, radości i bóle, nadzieje i smutki waszego życia rodzinnego, będziecie wprowadzać dzieci w wyjątkową zażyłość z Bogiem. Niech w rodzinie dzieci i młodzież rozmiłują się w adoracji Najświętszego Sakramentu i lekturze Pisma świętego. Swego czasu Papież Paweł VI spotykając się z rodzinami przypomniał: *Matki, czy uczycie wasze dzieci modlitwy chrześcijańskiej ? Czy przygotowujecie je w łączności z kapłanami do sakramentów wieku dziecięcego: spowiedzi i komunii świętej, bierzmowania? Czy przyzwyczajacie je myśleć w chorobie o Chrystusie cierpiącym? Wzywać pomocy Matki Bożej i Świętych? Czy odmawiacie Różaniec w rodzinie? A wy, ojcowie, czy umiecie modlić się z waszymi dziećmi, z całą wspólnotą domową, przynajmniej od czasu do czasu? Wasz przykład -prawego myślenia i działania -poparty wspólną modlitwą jest lekcją życia, stanowi akt kultu szczególnie zasługujący; wnosicie w ten sposób pokój w progi domu: Pokój temu domowi! Pamiętajcie: w ten sposób budujecie Kościół* (1.08. 1976). Wielką rolę w budowaniu wspólnoty rodzinnej odgrywa właściwe przeżywanie niedzieli, z zachowaniem jej świątecznego

charakteru – z Mszą św. jako najważniejszym wydarzeniem tego dnia. W Liście *Dies Domini* Jan Paweł II wskazał na wyjątkowe znaczenie niedzieli jako dnia Bożego, dnia Chrystusa, dnia Kościoła, dnia człowieka, i wreszcie jako dnia, który jest centrum wszystkich dni. Niedziela zawiera w sobie wielkie bogactwo treści, jest dniem świętym, w którego centrum stoi Eucharystia, dlatego *jest naprawdę sprawą najwyższej wagi, aby każdy chrześcijanin uświadomił sobie, że nie może żyć wiarą i w pełni uczestniczyć w życiu chrześcijańskiej wspólnoty, jeśli nie bierze regularnie udziału w niedzielnym zgromadzeniu eucharystycznym* (Dies Domini, 81).

Drodzy Rodzice! Brońcie świętości niedzieli i przyczyniajcie się swoim świadectwem do tego, aby wszyscy mogli ją przeżywać religijnie, bez przymusu do pracy, np. w handlu. Niech w tym dniu nie braknie czasu dla dzieci, ale także dla niesienia miłości innym. Umiejmy zauważyć' wokół siebie rodziny pokrzywdzone przez los, a także borykające się z różnorakimi problemami, zwłaszcza materialnymi. Wraz z rządzącymi w naszej Ojczyźnie dołóżmy starań, by rodziny mogły korzystać z wszystkich dobrodziejstw niedzieli, dnia wolnego od pracy, który rodzina chrześcijańska przeżywa jako dzień święty.

Drodzy Młodzi, wyjeżdżający do pracy za granicę, bądźcie przykładem dla innych, jak katolik winien przeżywać niedzielę i pamiętać o codziennej modlitwie.

Istotną rolę w budowaniu miłości rodzinnej na wzór Rodziny z Nazaretu stanowi wzajemne bycie razem i dialog miłości. Dlatego niepokój budzi fakt, że coraz mniej jest wzajemnego dialogu między małżonkami i między rodzicami a dziećmi. W niektórych rodzinach dzieci są pozostawione same sobie, a takie sytuacje rodzą wiele zagrożeń i trudności wychowawczych.

Drodzy Rodzice! Starajcie się każdego dnia mieć czas na rozmowy z dziećmi. Im więcej czasu im poświęcicie, tym większe bogactwo duchowe zyskają wasze dzieci. Niech nie braknie szczerych rozmów o problemach, które przeżywają wasze dzieci w szkole, o wartościach, które dla was są najcenniejsze, o miłości Ojczyzny, jej bohaterach i świętych. Niech nie braknie wspólnej refleksji nad uczeniem się odpowiedzialnego i pełnego miłości życia.

Zakończenie

Drogim Kapłanom dziękujemy za duszpasterską troskę o rodziny i zachęcamy do stałej współpracy z ludźmi dobrej woli w pomocy rodzinom, zwłaszcza rodzinom wielodzietnym.

W tej dziedzinie potrzebna jest także współpraca z samorządami. W rodzinie człowiek ma niezbywalne prawo do ochrony i troski o życie od momentu poczęcia aż do naturalnej śmierci. Zwracamy się do wszystkich rządzących i prawodawców, jak mówił w Walencji Ojciec Święty Benedykt XVI – *do refleksji nad oczywistym dobrem, jakim są ogniska domowe pełne pokoju i harmonii, dla człowie-*

ka, rodziny, będącej czułym punktem społeczeństwa, jak przypomina Stolica Apostolska w Karcie Praw Rodziny. Przedmiotem praw jest integralne dobro człowieka, odpowiedź na jego potrzeby i aspiracje. Uwzględnienie tego stanowi znaczną pomoc dla społeczeństwa, z której nie może ono zrezygnować, a dla narodów jest zabezpieczeniem i oczyszczeniem (8.07.06).

Z radością zauważamy, że w bardzo wielu parafiach błogosławioną działalność podejmują Kręgi Rodzin Domowego Kościoła, Rodziny Nazaretańskie, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Akcja Katolicka, Ruch Duchowej Adopcji i inne. Zachęcamy rodziny do apostolskiego udziału w tych wspólnotach. Z nadzieją patrzymy na dobre przygotowanie młodzieży do Sakramentu Małżeństwa poprzez udział w katechizacji narzeczonych oraz przez uczestnictwo w bezpośrednim przygotowaniu do zawarcia sakramentu małżeństwa. Uczyńmy zatem co tylko jest możliwe, by rodziny polskie były silne przez wiarę i wzajemną miłość, a także by umiały i chciały bronić życia ludzkiego od chwili poczęcia aż do naturalnej śmierci.

Drodzy Bracia i Siostry, na Nowy Rok 2007, który jutro rozpoczniemy, składamy Wam wszystkim serdeczne życzenia słowami Sługi Bożego Jana Pawła II: *Niechaj Święta Rodzina, ikona i wzór każdej ludzkiej rodziny, pomoże postępować każdemu w duchu Nazaretu; niech pomoże każdej rodzinie pogłębić świadomość własnego posłannictwa w społeczeństwie i Kościele przez słuchanie słowa Bożego, modlitwę i braterskie współżycie! Niech Maryja, Matka pięknej miłości, i Józef, Opiekun Odkupiciela, towarzyszą wszystkim swą stałą opieką* (JP II, List do rodzin 23).

Z serca Wam wszystkim błogosławimy
Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 338. Zebraniu Plenarnym KEP

Jasna Góra, dnia 23 listopada 2006 roku

103.

Kościół wobec ewolucji. Stanowisko Rady Naukowej KEP

1. Zagadnienie ewolucji staje się dzisiaj na nowo przedmiotem sporów i dyskusji. Z jednej strony pewne środowiska ateistyczne usiłują zastępować chrześcijańską naukę o stworzeniu ideologicznym, materialistycznym ewolucjonizmem. Działania te mają niezwykle szeroki zasięg: od głoszenia „przypadku" jako źródła wszystkiego, co istnieje, przez przyjęcie „ślepych sił natury" (dobór naturalny, konkurencja, tzw. teoria „samolubnego genu"), jako wyłącznych sił sprawczych w procesach ewolucyjnych, aż po neoliberalną gospodarkę bezlitosnej konkurencji i eliminacji słabszych oraz programy wychowawcze usuwające Boga ze sfery życia człowieka i wiążące nas wyłącznie ze światem natury. Po drugiej stronie stoją przedstawiciele fideistycznego kreacjonizmu, którzy interpretują dosłownie biblijne opowiadanie o stworzeniu świata. Ustalają oni wiek ziemi na kilka tysięcy lat oraz uznają istnienie jedynie tej liczby gatunków, które zostały powołane do życia na początku i nie ulegają żadnym zmianom ewolucyjnym. Na tej podstawie kwestionują nauczanie o ewolucji w szkole. Jest rzeczą oczywistą, że zastąpienie wiary w Stwórcę materialistycznym ewolucjonizmem jest dla chrześcijanina nie do przyjęcia. Ale także fundamentalistyczny kreacjonizm nie jest zgodny z nauką katolicką.

2. Kard. Christoph Schönborn podejmując zagadnienie „Stworzenie a ewolucja" w cyklu katechez, wygłoszonych w katedrze wiedeńskiej w latach 2005-2006, stwierdził, że Kościół jest zarówno za jasnym rozgraniczeniem kompetencji nauk matematyczno-przyrodniczych i myśli religijnej, jak i za ich spotkaniem wokół zagadnienia prawdy i ostatecznych pytań człowieka. Spotkanie to jest możliwe, bowiem wiara chrześcijańska od początku była przeświadczona, że mamy możliwość uchwycenia naszym rozumem prawdy o Stwórcy i Jego relacji do świata. Z kolei nauki zakładają istnienie rozumnego planu, projektu (design): gdyby rzeczywistość była chaosem, u którego źródeł miałby stać przypadek, nie byłoby ani czego poznawać, ani badać. Kopernik, Galileusz, Newton, Planck prowadzili swoje poszukiwania w przekonaniu, że wiara w stworzenie jest podstawą naukowych badań natury; że w nauce idzie o to, aby czytać z księgi stworzenia; że Bóg dał nam rozum, abyśmy potrafili odcyfrować tę księgę.

3. Kościół – odrzucając ideologiczny ewolucjonizm i fideizm – jest żywo zainteresowany zagadnieniem ewolucji, które w ostatecznym wymiarze dotyka tych samych pytań, na które daje odpowiedź wiara: Skąd pochodzimy? Dokąd zmierzamy? Jaki jest nasz początek? Jaki jest nasz cel? (por. KKK 282). Wspólnota wierzących z uznaniem spogląda na poszukiwania kosmologii,

astrofizyki, biologii, fizyki, chemii i najróżniejszych nauk humanistycznych, które wspaniale wzbogaciły naszą wiedzę o wieku i wymiarach wszechświata, o powstawaniu form żywych oraz o pojawieniu się człowieka. Skłaniają nas one do podziwu dla wielkości Stwórcy, do postawy wdzięczności za wszystkie Jego dzieła oraz za rozum i mądrość, których udziela On uczonym i badaczom (por. KKK 283). Warto pamiętać, że już w 1950 r., w Encyklice *Humani generis*, Papież Pius XII, uwzględniając stan badań naukowych swojej epoki, a zarazem wymogi stawiane przez teologię, uznawał doktrynę „ewolucjonizmu" za poważną hipotezę, godną rozważenia i pogłębionej refleksji. Pius XII sformułował przy tym dwa warunki: nie należy przyjmować ewolucjonizmu w taki sposób, jak gdyby była to już nauka pewna oraz jak gdyby można było abstrahować od tego, co o początkach świata i człowieka mówi Objawienie (BF V 37-39).

4. Dziesięć lat temu, 22 października 1996 roku, w przesłaniu „Magisterium Kościoła wobec ewolucji", skierowanym do członków Papieskiej Akademii Nauk, na ten temat zabrał głos Jan Paweł II. „Nowe zdobycze nauki – stwierdził wtedy Papież – każą nam uznać, że teoria ewolucji jest czymś więcej niż hipotezą. Zwraca uwagę fakt, że teoria ta zyskiwała stopniowo coraz większe uznanie naukowców w związku z kolejnymi odkryciami dokonywanymi w różnych dziedzinach nauki. Zbieżność wyników niezależnych badań – bynajmniej niezamierzona i nieprowokowana – sama w sobie stanowi znaczący argument na poparcie tej teorii" (4).

5. Każda teoria jednak – kontynuował Papież – domaga się ciągłej konfrontacji z faktami, uwzględniania nowych danych oraz refleksji nad pojęciami zapożyczonymi z filozofii. Jeśli chodzi o zagadnienie ewolucji, wiemy dobrze, że niektóre wykopaliska są niepewne, wielu tzw. ogniw brakuje, a sposoby wyjaśniania mechanizmów są bardzo różnorodne. Obok interpretacji naukowych, właściwie zdających sprawę z tych trudności i nie przekraczających swoich kompetencji, istnieją interpretacje materialistyczne i reduk-cjonistyczne, podszywające się pod naukę. Toteż – twierdzi Jan Paweł II – „w rzeczywistości należy mówić nie tyle o teorii, ile raczej o teoriach ewolucji. [...]. Ich ocena należy do kompetencji filozofii, a dalej – do kompetencji teologii" (4). Chrześcijanin, a zwłaszcza chrześcijanin, będący biologiem, filozofem czy teologiem, ma zatem prawo oczekiwać od nich odpowiedzi na pytanie, w jakiej relacji pozostają poszukiwania na temat ewolucji do jego wiary i jaki stwórczy plan stoi za tym wielkim procesem, badanym dzisiaj przez tak liczne nauki.

6. Katechizm Kościoła Katolickiego formułuje taką oto odpowiedź: „Stworzenie ma właściwą sobie dobroć i doskonałość, ale nie wyszło całkowicie wykończone z rąk Stwórcy. Jest ono stworzone «w drodze» (in statu viae) do

ostatecznej doskonałości, którą ma dopiero osiągnąć i do której Bóg je przeznaczył. Bożą Opatrznością nazywamy zrządzenia, przez które Bóg prowadzi swoje stworzenie do tej doskonałości" (302). W rozumieniu chrześcijańskim Bóg nie tylko uczynił swoje stworzenie, lecz jest Tym, który wciąż podtrzymuje je w istnieniu, pozwala mu rozwijać się i prowadzi ku właściwemu celowi.

7. Urząd Nauczycielski Kościoła jest zainteresowany kwestią ewolucji szczególnie ze względu na osobową godność człowieka. Nie jest przecież tajemnicą, że istnieją ewolucjonizmy, które redukując człowieka do poziomu wyżej zorganizowanego zwierzęcia, z jednej strony podporządkowują go społeczeństwu, z drugiej zaś – nadmiernie eksponują i eksploatują znaczenie jego potrzeb materialnych i instynktów. Jest to sprzeczne z powszechnym doświadczeniem, wskazującym, że jednostka ludzka – ze względu na swoją godność osobową – nie może być podporządkowana gatunkowi ani społeczeństwu jako środek czy narzędzie. Kościół zawsze nauczał o tajemniczej jedności pierwiastka cielesnego i duchowego w człowieku. „Stanowiąc jedność cielesną i duchową – czytamy w Konstytucji „Gaudium et spes" II Soboru Watykańskiego – człowiek przez samą swoją cielesność łączy w sobie elementy świata materialnego, tak że przez niego osiągają one swą głębię [...]. Człowiek nie błądzi, jeżeli uważa siebie za istotę wychodzącą poza cielesność, a nie tylko za cząstkę natury czy anonimowy element społeczności ludzkiej. Głębią swoją przerasta bowiem całą rzeczywistość materialną" (14). Dlatego w „Katechezie" z 16 kwietnia 1986 roku Jan Paweł II, odwołując się do wspomnianej encykliki Piusa XII, stwierdził, że z punktu widzenia nauki wiary nie widać trudności, gdy chodzi o uzgodnienie z ewolucjonizmem problemu pochodzenia człowieka co do ciała [...]. Ta sama nauka wiary niezmiennie utrzymuje, że duchowa dusza ludzka została stworzona bezpośrednio przez Boga. [...]. Ciało ludzkie, pozostające w ustalonym przez Stwórcę porządku sił witalnych, mogło się stopniowo ukształtować z istniejącej uprzednio materii ożywionej. Natomiast materia nie jest sama z siebie zdolna wyłonić duchowej duszy, która stanowi ostatecznie o «uczłowieczeniu» (7).

8. Czy jednak głosząc tezę o tak radykalnej, duchowej różnicy człowieka ze światem natury nie negujemy owej ciągłości fizycznej, która wydaje się stanowić nić przewodnią badań nad ewolucją, podejmowanych na płaszczyźnie nauk szczegółowych? – pytał Jan Paweł II przed dziesięciu laty. „Analiza metody stosowanej w różnych dziedzinach wiedzy – odpowiadał – pozwala pogodzić ze sobą te dwie wizje [...]. Nauki doświadczalne z coraz większą dokładnością badają i opisują wielorakie przejawy życia umieszczając je na skali czasowej. Moment przejścia do sfery duchowej nie jest przedmiotem obserwacji tego rodzaju. Może ona jednak ujawnić – na płaszczyźnie doświadczalnej – cały zespół bardzo ważnych oznak specyficzności istoty ludzkiej. Natomiast doświadczenie poznania metafizycznego, samoświadomości i zdolności do refleksji, sumienia

i wolności czy wreszcie doświadczenie estetyczne i religijne należą do sfery analizy i refleksji filozoficznej, podczas gdy teologia odkrywa ich sens ostateczny, zgodny z zamysłem Stwórcy" (6).

9. W tym ujęciu – ujęciu chrześcijańskiej nauki wiary – nasz świat nie znajduje się w szponach ślepych sił, nie jest chaosem ani ofiarą brutalnych determinizmów. Ewolucja wiedzie ku pojawieniu się człowieka jako istoty wolnej, odpowiedzialnej i świadomej. Ale sama z siebie tego progu nie pokonuje. W celu powołania do życia człowieka Bóg mógł posłużyć się jakąś istotą przygotowaną na planie cielesnym przez miliony lat ewolucji i tchnąć w nią duszę – na swój obraz i podobieństwo. Oznacza to, że dla chrześcijan ewolucja pozostaje w harmonii z wielkim planem Boga, którego cel stanowi powołanie człowieka do najwyższej godności obrazu Jego Syna jednorodzonego, umarłego i zmartwychwstałego. To odwoływanie się do wcielenia Chrystusa, jako właściwego zrozumienia obrazu i podobieństwa Bożego, w świetle Nowego Testamentu pozwala uznać za niedostateczne teorie, które redukują podobieństwo Boże w człowieku jedynie do aspektu duchowego. Tak więc człowiek z jednej strony pochodzi z „prochu ziemi", a z drugiej posiada życie, które pochodzi bezpośrednio od Boga (por. Rdz 2,7). To życie Boże nie jest ofiarowane człowiekowi jakoby od początku pozostawało na wyższym planie w stosunku do naszego świata i jego historii, ale na mocy tego daru życia człowiek jest wezwany do nadania sensu całemu stworzeniu i dopełnienia go. Stąd też zrozumiałe są słowa Benedykta XVI, które wypowiedział 25 kwietnia 2005 r. w homilii podczas inauguracji swojego pontyfikatu: „Nie jesteśmy przypadkowym i pozbawionym znaczenia produktem ewolucji. Każdy z nas jest owocem zamysłu Bożego. Każdy z nas jest chciany, każdy miłowany, każdy niezbędny".

W imieniu Rady Naukowej KEP
Biskup Stanisław W. Wielgus
Przewodniczący Rady Naukowej KEP

Płock, 24 listopada 2006 r.

104.

Komunikat wydany po zebraniu Kościelnej Komisji Historycznej

Dnia 12 grudnia 2006 r. w Warszawie odbyło się kolejne zebranie Kościelnej Komisji Historycznej, na którym szczegółowo omówiono zasady pracy Komisji.

1. Członkowie Komisji dyskutowali nad formami represji SB wobec Kościoła. Analizowali kryteria ocen współpracy niektórych duchownych z organami bezpieczeństwa PRL. Określenie tych kryteriów jest niezbędne do stwierdzenia współpracy tajnej, aktywnej, świadomej i szkodliwej dla Kościoła lub innych osób.

2. Prace Komisji będą się koncentrować głównie na latach 80. XX wieku. Kościelna Komisja Historyczna przewiduje współpracę z odpowiednimi komisjami diecezjalnymi i zakonnymi. Będzie też inspirować badania nad represjami organów bezpieczeństwa wobec Kościoła w diecezjach. Zwrócono uwagę na możliwość badania przez Komisję indywidualnych przypadków podejrzeń o współpracę z organami bezpieczeństwa PRL. Może to nastąpić na wniosek zainteresowanych osób, lub na prośbę Konferencji Episkopatu Polski, z zachowaniem wymogów prawa kanonicznego.

3. Wyniki badań Komisja będzie przedstawiać Konferencji Episkopatu Polski. Informacje na temat prac Komisji przekazywać będzie rzecznik Episkopatu.

Ks. Józef Kloch,
rzecznik KEP

Warszawa, 12 grudnia 2006 r.

105.

Komunikat Prezydium Konferencji Episkopatu Polski

W związku z oskarżeniami wysuwanymi przez polskie media pod adresem Księdza Arcybiskupa Stanisława Wielgusa, Prezydium Konferencji Episkopatu Polski zwraca uwagę na publiczne naruszenie przez nie prawa do dobrego imienia konkretnej osoby.

Zaistniała sytuacja budzi tym większy niepokój, że staje się jaskrawym przykładem „dzikiej lustracji". Jest ona szczególnie krzywdząca w przypadku duchownego, bowiem sam fakt rozmowy księdza z pracownikami komunistycznych służb bezpieczeństwa nie może świadczyć o niemoralnej współpracy, jako że niejednokrotnie miała ona charakter urzędowy, bądź też musiała być podjęta z racji naukowych czy duszpasterskich za zgodą jego biskupa.

Apelujemy zatem o uszanowanie decyzji Ojca Świętego Benedykta XVI, który okazał zaufanie Nominatowi, powierzając mu urząd Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego.

Wyrażając słowa solidarności z Księdzem Arcybiskupem Stanisławem, polecamy Bogu jego osobę i powierzoną mu nową posługę.

Ufamy, że wywołany zamęt medialny nie zakłóci religijnej i rodzinnej atmosfery, towarzyszącej Świętom Bożego Narodzenia.

Podpisali:
abp Józef Michalik, przewodniczący KEP
abp Stanisław Gądecki, zastępca przewodniczącego KEP
bp Piotr Libera, sekretarz generalny KEP

Warszawa, 20 grudnia 2006 r.

III. Akta Metropolity Wrocławskiego

106.
Rozporządzenie w sprawie Mszy świętych binowanych i trynowanych w Archidiecezji wrocławskiej

Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów przypomina – w Instrukcji *Redemptionis sacramentum* – że „Biskup diecezjalny, pierwszy szafarz tajemnic Bożych w powierzonym mu Kościele partykularnym jest organizatorem, promotorem i stróżem całego życia liturgicznego" (n. 19). „Jego obowiązkiem jest regulować, kierować, stymulować, a niekiedy nawet karcić, i w ten sposób pełnićświęte funkcje powierzone mu w momencie otrzymania sakry biskupiej dla budowania swej trzody w prawdzie i świętości" (n. 22).

Działając w tym duchu, w nawiązaniu do kan. 905 § 1 i § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego, niniejszym zezwalam na:

I. Binację Mszy św.

1. Na jedną binację dla wszystkich parafii w następujące dni:

– niedziele i święta nakazane, w tym również cywilnie zniesione; ponadto w przypadku rzeczywistej konieczności duszpasterskiej zezwalam na dodatkowe binacje w tych dniach,

– w I piątek miesiąca i uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa,

– w dni powszednie, jeżeli zaistnieje potrzeba celebrowania Mszy św. pogrzebowej lub ślubnej,

– w soboty i dni przedświąteczne (świąt nakazanych); jeżeli jednak w parafii pracuje więcej niż jeden kapłan, wówczas z binacji tej wolno korzystać tylko wtedy, gdy celebruje się Mszęśw. wieczorną również w innym kościele, np. filialnym.

2. Na jedną binację – poza niedzielą i świętem nakazanym – dla parafii, w których pracuje tylko jeden kapłan:

– raz w tygodniu, na Mszęśw. szkolną,

– w uroczystość Patrona parafii,

– w uroczystości głównych Patronów Polski i Archidiecezji, tzn. 23 kwietnia, 3 maja, 8 maja, 24 czerwca, 16 października,

– ponadto w dniach: 8 marca, 19 marca, 25 marca, 1 maja, 26 sierpnia, 18 września i 31 grudnia,

– w Środę Popielcową, w dni dawnej oktawy Bożego Ciała, w dni wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu,

– w I soboty miesiąca i we wspomnienie Niepokalanego Serca NMP.

3. Każdy kapłan pracujący w Archidiecezji może binować, bez przyjmowania stypendium, w mieszkaniu chorego lub osoby w podeszłym wieku, która od dłuższego czasu nie może uczestniczyć we Mszy św. w świątyni. Zaleca się, by łączyć takie celebracje z świętami kościelnymi oraz z szczególnie ważnymi dla chorego okolicznościami, jak rocznice, jubileusze, udzielanie Sakramentu Chorych, itp. Z prawa binacji w tych okolicznościach nie można korzystać częściej, jak raz w miesiącu. Fakt celebrowania Mszy świętej w mieszkaniu osoby chorej należy odnotować w księdze odwiedzin chorych danej parafii.

2. Każdy kapłan, na mocy prawa, może korzystać z binacji w dniu Wielkiego Czwartku, Niedzieli Wielkanocnej chociaż koncelebrował w noc paschalną, a także gdy koncelebruje: z okazji wizytacji pasterskiej, dni skupienia i rekolekcji kapłańskich, z okazji pogrzebu innego kapłana, osoby zakonnej, rodziców i rodzeństwa kapłana.

II. Trynację Mszy św.

1. Na jedną trynację dla każdej parafii w niedzielę i święta nakazane i cywilnie zniesione.

2. Na drugą trynację w te dni w parafiach, w których zaistnieje prawdziwa konieczność w okresie wakacyjnym, to jest od 1 lipca do 31 sierpnia każdego roku.

3. We wszystkich innych wypadkach, poza wyżej wymienionymi, nawet gdy zaistnieje słuszna przyczyna kilku binacji lub trynacji w niedziele i święta, należy postarać się o oddzielne zezwolenie. Termin „słuszna przyczyna", którym posługuje się kan. 905 § 2, oznacza stan, który zmusza parafię, by – ze względu na liczebność miejscowej wspólnoty, zwiększyła ilość Mszy św. celebrowanych w niedziele i święta nakazane. Nie jest natomiast taką przyczyną przyjęcie większej ilości intencji mszalnych na dany dzień, ani też prośba o ich przyjęcie. Praktycznie: parafia winna przyjmować na konkretny dzień maksymalnie taką liczbę intencji, jaka odpowiada dziennemu grafikowi Mszy św. w miejscowej świątyni. Wszelkie zalążki niewłaściwych praktyk w tym przedmiocie, należy szybko zlikwidować.

4. Na sprawowanie czwartej Mszy św. w niedziele i święta nakazane kapłan musi uzyskać pisemną zgodę biskupa diecezjalnego.

5. Bezwzględnie należy przestrzegać przepisu kan. 905 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego, który stwierdza, że: „Z wyjątkiem wypadków, w których zgodnie z prawem można kilka razy celebrować lub koncelebrować Eucharystię w tym samym dniu, nie wolno kapłanowi więcej niż raz sprawować w ciągu dnia".

10. Z prawa binacji, trynacji lub kwadrynacji nie można korzystać, jeżeli na terenie parafii jest inny kapłan, który bez przeszkód wyraża gotowość przyjścia z pomocą miejscowym duszpasterzom.

III. Stypendia mszalne z okazji binacji i trynacji

11. Zobowiązuję wszystkich kapłanów Archidiecezji do ścisłego przestrzegania stosownych przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego, dotyczących stypendiów mszalnych, zawartych w kan. 945-958. Przestrzegać należy również przedmiotowych postanowień Synodu Archidiecezji Wrocławskiej: „Kapłan sprawujący za zezwoleniem ordynariusza miejsca więcej Mszy św. w jednym dniu, może dla siebie zatrzymać tylko jedno stypendium (por. kan. 951 § 1)". Ofiarę związaną z Msząśw. trynowaną w niedziele i święta kapłani mogą zatrzymać dla siebie, włączając ją do kumulusu. Stypendium z tytułu Mszy św. binowanej w niedziele i święta kapłan może również zatrzymać dla siebie, wówczas jednak spoczywa na nim obowiązek sprawowania, w dowolnym dniu tygodnia, jednej Mszy św. „ad mentem ordinarii"; stypendia zaś za binacje w dni powszednie – należy wpłacać do kasy Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego. Może się zdarzyć, że kapłan binuje lub trynuje bez stypendium (nikt nie zamawiał intencji), wówczas celebruje on „ad mentem ordinarii". Liczbę tak celebrowanych Mszy św. należy, co miesiąc, zgłosić – przez miejscowego dziekana – ordynariuszowi. Mszą św. binowaną można spełnić obowiązek celebrowania Mszy św. za zmarłego papieża, biskupa lub kapłana Archidiecezji, w intencji (pięć) na potrzeby misji oraz w intencji zmarłych rodziców i rodzeństwa (zob. Synod Archidiecezji Wrocławskiej 1985-1991, s. 412-413).

12. Z ofiar składanych na Msze św. zbiorowe, celebrującemu wolno zatrzymać jedynie ofiarę w wysokości jaką wierni zwykli składać z okazji Mszy św. celebrowanej w niedzielę. Sumę przekraczającą to stypendium, w połowie przeznacza się do kasy parafialnej, zaś połowę należy przesłać do kasy Kurii Metropolitalnej (por. dekret Kongregacji ds. Duchowieństwa w sprawie tzw. intencji zbiorowej, art. 3 § 1 i § 2).

13. W przypadku korzystania z prawa binacji i trynacji przez duchownych, którzy nie są zatrudnieni w parafii (np. rezydenci i goście, w tym także zakonnicy), obowiązują również podane wyżej zasady.

Rozporządzenie niniejsze ogłaszam jako zobowiązujące aż do odwołania.

+ Marian Gołębiewski
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Wrocław, 20 października 2006 r.

107.

Zaproszenie duchowieństwa i wiernych miasta Wrocławia do udziału w uroczystym wprowadzeniu relikwii św. Joanny Beretty Molla do diecezjalnego sanktuarium Matki Bożej Łaskawej we Wrocławiu

Umiłowani Bracia i Siostry, Wrocławianie,

W niedzielę 16 maja 2004 roku, Sługa Boży Jan Paweł II, na Placu św. Piotra w Rzymie, przewodniczył po raz ostatni liturgii kanonizacyjnej, podczas której do grona świętych zaliczył między innymi błogosławioną Joannę Berettę Molla, urodzoną w roku 1922, niedaleko Mediolanu, w wielodzietnej rodzinie włoskiej.

Jaonna Beretta, w młodości – jako studentka medycyny – czynnie angażowała się w działalność Akcji Katolickiej, pod wpływem której utwierdzała się w przekonaniu, że Bóg wzywa ją na drogę życia rodzinnego. Poznała przyszłego męża – Piotra Molla. Od początku łączyła ich głęboka przyjaźń oparta na wzajemnym szacunku, dążeniu do wspólnych ideałów i planach założenia rodziny otwartej na Pana Boga. Pobrali się w roku 1955. W rok po ślubie przyszedł na świat ich pierwszy syn, a następnie trzy kolejne córki. Joanna ciężko przeżywała czas oczekiwania na każde ze swoich dzieci, a także sam poród. Tym niemniej cierpienia te podejmowała chętnie.

Rok 1961 stanowi dla niej kolejny czas oczekiwania na nowe życie. Od początku pojawiły się komplikacje i dolegliwości, poważniejsze od poprzednich. Odkryto włókniaka. Lekarz, do którego udała się po poradę, powiedział: „Jeżeli chcemy uratować Pani życie, musimy przerwać ciążę". Odrzekła: „Panie profesorze, na to się nigdy nie zgodzę. Zabicie płodu jest grzechem. Jeżeli musicie wybierać między moim życiem i życiem tego dziecka, wybierzcie jego życie. Taka jest moja wola". Zgodziła się na operację pod warunkiem, że dziecko nie poniesie żadnej szkody. Operacja się powiodła, ale Joanna zdawała sobie w pełni sprawę z powagi sytuacji.

Wróciła do domu i kontynuowała pracę zawodową. W Wielką Sobotę 1962 roku przyszła na świat najmłodsza córka państwa Molla. W kilka godzin później rozpoczęła się 8-dniowa agonia matki. Cierpienia znosiła z miłością do Chrystusa i swojej rodziny. Zmarła w dniu 28 kwietnia 1962 r., wypowiadając słowa: „Jezu, kocham Cię". Miała 39 lat.

Ukazując całemu Kościołowi postać nowej świętej, Jan Paweł II podkreślił najistotniejszą wartość jej życia, jaką jest miłość. Mówił Ojciec Święty: „Naśla-

dując Chrystusa, który umiłowawszy swoich (...) do końca ich umiłował – ta święta matka rodziny w sposób heroiczny dochowała wierności zobowiązaniom podjętym w dniu zawarcia sakramentu małżeństwa. Najwyższa ofiara, którą uwieńczyła swe życie, świadczy o tym, że tylko wtedy człowiek może zrealizować siebie, gdy ma odwagę całkowicie poświęcić siebie Bogu i braciom. Oby nasza epoka – mówił dalej Papież – dzięki przykładowi Joanny Beretty Molla, mogła odkryć prawdziwe, czyste i płodne piękno miłości małżeńskiej, przeżywanej jako odpowiedź na Boże powołanie".

Umiłowani Wrocławianie,

W niedzielę – 5 listopada br., dzięki zabiegom Duszpasterzy Diecezjalnego Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej, Patronki i Opiekunki Małżeństwa i Rodzin przy ul. Kruczej 58 we Wrocławiu, o godz. 11.30, wprowadzimy uroczyście do tamtejszej świątyni Relikwie świętej Joanny Beretty Molla.

Do udziału w tej niezwykłej uroczystości gorąco zapraszam Was, mieszkańcy Wrocławia, zwłaszcza rodziny katolickie, narzeczonych oraz młodzież, przed którą otwierają się perspektywy życia małżeńskiego.

We wspólnej Eucharystii będziemy dziękować Najlepszemu Bogu za wspaniały przykład prawdziwej miłości małżeńskiej, jakim nas ubogacił ukazując nam postać św. Joanny Beretty Molla. Przez jej wstawiennictwo będziemy też wypraszać obfite moce Boże dla naszych rodzin i rodzin całej Archidiecezji, by umiały budować swoje życie na fundamencie najwyższych wartości płynących z Ewangelii i szlachetnych tradycji naszego Narodu.

Z błogosławieństwem pasterskim.

+ Marian Gołębiewski
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Wrocław, 26 października 2006 r.

108.

List pasterski na adwent 2006 r.

„Przypatrzcie się bracia powołaniu waszemu" (1 Kor 1,26) – powołanie człowieka

Umiłowani Archidiecezjanie

Dzisiejszą niedzielą rozpoczynamy ADWENT, czyli okres radosnego oczekiwania na przyjście Pana. Czas Adwentu zawiera dwa aspekty religijnego życia Kościoła: stanowi przygotowanie do świąt Bożego Narodzenia, w czasie których czcimy i uobecniamy pierwsze przyjście Syna Bożego na tę ziemię i jest jednocześnie oczekiwaniem na drugie przyjście Chrystusa na końcu świata. To pierwsze przyjście było zapowiadane przez starotestamentowych proroków, wśród nich przez Jeremiasza, który w dzisiejszym pierwszym czytaniu zapowiadał: „W owych dniach i w owym czasie wzbudzę Dawidowi potomka sprawiedliwego; będzie on wymierzał prawo i sprawiedliwość na ziemi". Tym potomkiem Dawida miał być Jezus Chrystus - Zbawiciel świata, na którego przyjście z utęsknieniem czekała ludzkość potrzebująca zbawienia. Jako chrześcijanie czekamy też na ponowne przyjście naszego Pana, które będzie miało miejsce na końcu czasów. Mamy być na nie przygotowani pod względem duchowym, zgodnie z zachętą z dzisiejszej Ewangelii: „Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie, abyście mogli uniknąć tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym". Kiedy więc usłyszymy pieśń adwentową: „Spuśćcie nam na ziemskie niwy Zbawcę z niebios obłoki", kiedy rozlegnie się głos dzwonów kościelnych wzywających na roraty, nie pozostańmy głusi i niewrażliwi na to wołanie do głębokiego przeżywania Adwentu. Jest to bowiem czas intensywnej modlitwy i pogłębionej refleksji nad naszym powołaniem życiowym, nad sensem naszej egzystencji.

l. Wraz z I niedzielą Adwentu rozpoczyna się nowy rok liturgiczny i duszpasterski, który przeżywać będziemy pod znakiem powołania. Cóż to jest powołanie? Jak można by je określić? Jest to zamysł Boga dotyczący wszystkich ludzi i każdego z nas. Bóg powołał człowieka przez akt stworzenia. Stworzył go z miłości, na „swój obraz i podobieństwo" (Rdz 1,26), obdarzył go łaską i przeznaczył do życia wiecznego z sobą. Stwórca powołał więc człowieka do współpracy z sobą i do radowania się szczęściem. „Bóg wszystko stworzył dla człowieka, ale on został stworzony, aby służyć Bogu, poznać i kochać Go oraz, by ofiarować Mu całe stworzenie jako wyraz wdzięczności na tym świecie, i by

być podniesionym do życia z Bogiem w niebie. Tajemnica człowieka wyjaśnia się prawdziwie jedynie w tajemnicy Słowa Wcielonego. Jest on przeznaczony do odtwarzania obrazu Syna Bożego, który stał się człowiekiem - obrazem „Boga niewidzialnego" [(Kol 1,15), Kompendium KKK 67]. Powołanie Boże stawia wszystkich w roli tych, do których Bóg kieruje swe słowo, którym udziela swego światła, mobilizując ich do uczestnictwa w realizacji Bożych zamierzeń w ludzkim świecie. Powołanie to w wymiarach zbawczych dotyczy całej ludzkości, a więc wszystkich ludzi bez wyjątku. W ramach tego powszechnego powołania mieści się i to, jakim zostaje obdarzony Kościół oraz powołania indywidualne. Św. Paweł podkreśla, że ostateczne źródło zbawienia i związanego z nim powszechnego powołania jest w Bogu. Bóg zaś chce zbawienia wszystkich ludzi i nikomu nie odmawia swego powołania. Ewangelie (por. Mt 8,11) ukazują uniwersalny charakter powołania Bożego zaznaczając, że tylko powołani, którzy okażą się niewierni udzielonym im darom, nie będą uznani za wybranych. Tak pojęte powołanie ma charakter wezwania, czegoś zobowiązującego, co należy podjąć i realizować. Powołanie jednak zawsze zakłada dar Boży, dzięki któremu człowiek może pójść za Bożym wezwaniem, aby realizować swoją misję życiową.

2. Nie przekreślając istnienia powołania ogólnoludzkiego i chrześcijańskiego, możemy mówić zarazem o wielu różnych powołaniach. Wczytując się w stronice Biblii, bez trudu zauważymy wyróżniony w niej podział powołania na indywidualne i społeczne, czyli wspólnotowe. W Starym Testamencie dominuje powołanie Izraela jako narodu. W jego ramach dają się zauważyć powołania poszczególnych jednostek. Chodzi w nich zawsze o jakieś szczególne wybranie Boże, skierowane do człowieka, aby odpowiedział Panu „tak" i podjął zlecone mu zadanie. Stąd więc mamy biblijne opisy powołania pewnych osób na wodzów narodu, sędziów, królów i proroków. Natomiast powołanie Boże dotyczące Izraela swój wyraz oficjalny znalazło w postaci przymierza, które Bóg zawarł z narodem izraelskim na górze Synaj.

Również w Nowym Testamencie znajdują się liczne opisy powołania Bożego, zarówno w wymiarze zbiorowym jak i indywidualnym, np. powołanie Jana Chrzciciela, Apostołów i niezwykle spektakularne powołanie św. Pawła. Zbawcze powołanie Chrystusa skierowane jest do wszystkich ludzi, chociaż nie przez wszystkich jest przyjmowane szczerym i otwartym sercem. Bóg jednak domaga się pozytywnej odpowiedzi ze strony człowieka. Możemy więc powiedzieć, że Chrystusowe dzieło zbawcze jest apelem oczekującym. Przyjęcie powołania zbawczego jest równoznaczne z nawróceniem, z radykalnym zerwaniem z dotychczasowym stylem życia. Podstawowym wezwaniem, płynącym z kart Ewangelii, jest nawoływanie do wiary. W akcie wiary chodzi o afirmację

w Chrystusie Boga Wcielonego i uznanie w Nim Zbawiciela świata. „Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że Jezus jest Panem, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych - wówczas osiągniesz zbawienie" - zapewnia nas św. Paweł w Liście do Rzymian (10,9). Wiara nie tylko „ukazuje" nam Ojca Niebieskiego, lecz umożliwia także spotkanie z Nim. Powołanie do wiary otwiera perspektywę głębszego poznania Boga i dzieła zbawczego Chrystusa. Łaska wiary pozwala wejrzeć w głąb tajemnicy człowieka. Ukazuje nam nasze pochodzenie od Boga i przeznaczenie, którym jest dążenie do Niego. Pozwala poznać cel i sens ludzkiej egzystencji. Wiara jest pozytywną odpowiedzią na Boże objawienie. Jest łaską i darem noszącym znamię powołania. Dopełniona gotowością przyjęcia chrztu, wymaganego przez Chrystusa, łączy z Chrystusem i otwiera drogę do nadprzyrodzonej wspólnoty Ludu Bożego.

W ten sposób wchodzimy na płaszczyznę powołania zbiorowego, które dotyczy wspólnoty wiernych czyli Kościoła. „...Podobało się (bowiem) Bogu uświęcać i zbawiać ludzi nie pojedynczo, z wyłączeniem wszelkich wzajemnych powiązań, lecz ustanowić ich jako lud, który uznałby Go w prawdzie i Jemu święcie służył" (KDK 9). Ideę tej nadprzyrodzonej wspólnoty znajdujemy najpierw na kartach Starego Testamentu, jako typ i przygotowanie do tego, co miał dokonać Jezus Chrystus. Wspólnotę powołanych przez Chrystusa odnajdujemy już w Ewangeliach. Natomiast samą myśl o wspólnotowym charakterze powołania rozwinął i ubogacił św. Paweł, posługując się na określenie Kościoła obrazem Ciała, którego Głową jest Chrystus. W kontekście tego powołania chodzi o ewangeliczne „pójście" za Chrystusem, czyli o powołanie do świętości, którego konkretnym wymiarem jest naśladowanie Jezusa Chrystusa. Sobór Watykański II pojęciem „powołania Bożego" ogarnia cały Kościół, a w nim różne formy życia chrześcijańskiego (KDK 31; 52).

3. We wspólnocie Kościoła - ze względu na swoje powołanie - poczesne miejsce zajmują ludzie świeccy. Powołani są oni do apostolstwa. „Apostolstwo świeckich jest uczestnictwem w samej zbawczej misji Kościoła i do tego właśnie apostolstwa sam Pan przeznacza wszystkich przez chrzest i bierzmowanie" (KK 33). „Zadaniem ludzi świeckich, z tytułu ich właściwego powołania, jest szukanie Królestwa Bożego przez zajmowanie się sprawami doczesnymi i kierowanie nimi po myśli Bożej. Urzeczywistniają w ten sposób swoje powołanie do świętości i do apostolstwa, skierowane do wszystkich ochrzczonych" (Kompendium KKK 188).

Oprócz powołania ogólnego, odnoszącego się do wszystkich wiernych, istnieje jednak wielka rozmaitość powołań indywidualnych. O tym zróżnicowaniu powołań mówią wielokrotnie księgi Nowego Testamentu łącząc je z charyzmatami, które są darami łaski udzielonymi poszczególnym jednostkom do spełnienia jakichś szczególnych zadań we wspólnocie Kościoła. W okresie

posoborowym jesteśmy świadkami dużego ożywienia ruchu charyzmatycznego. Patronuje temu Kościół, który uświadomił sobie, że w swej wewnętrznej strukturze posiada bogactwo darów charyzmatycznych, które trzeba umiejętnie wykorzystać dla dobra wspólnoty Ludu Bożego.

Każdy otrzymuje od Boga własne powołanie, sobie tylko właściwe. Nasz los ukazuje się nam jako powołanie, jako wezwanie Boże. Każdy chrześcijanin ma możność poznania swego powołania. Czyni to za pomocą sumienia, które stanowi intymne sanktuarium i miejsce dialogu z Bogiem. Zawarte w głosie sumienia światła rozumu umożliwiają odczytywanie swego powołania. Z pomocą sumieniu przychodzą Ewangelie i doświadczenie nauczycielskie Kościoła.

4. Jakie są istotne aspekty tego powołania?

Chrześcijanin - jak to już podkreślono - został powołany do świętości. Chrystus wzywał, aby ludzie stawali się świętymi, jak Ojciec ich w niebie jest święty (por. Mt 5,48). Apostoł zaś Paweł stwierdza: „Albowiem wolą Bożą jest wasze uświęcenie" (l Tes 4,3). Każdy chrześcijanin jest powołany do wypełniania zadań miłości chrześcijańskiej. Bóg jest miłością (l J 4,14; KDK 42). Jego wola jest skierowana ku dobru. Ludzie powinni również swoją wolę orientować wyłącznie na dobro własne i współbraci, na dobro doczesne i wieczne.

Ponadto człowiek świecki jest powołany do doskonalenia świata. Sobór Watykański II w szczególny sposób wyakcentował tę prawdę objawioną przy okazji omawiania aktywności ludzkiej. Pomysłowość i sprawność ludzka żadną miarą nie sprzeciwiają się potędze Boga. Człowiek powinien przejawiać to współdziałanie z Bogiem Stwórcą w całej swojej aktywności doczesnej, w myśl polecenia Bożego, aby czynił sobie ziemię poddaną. Szczególnie powinien je przejawiać - jako swoje powołanie - w dążeniu do doskonałości w wypełnianiu obowiązków swego stanu. Zachowanie najlepszych cech swego stanu i ustawiczne ich doskonalenie jest ubogaceniem nie tylko swojej osoby, lecz jednocześnie całego stanu, do którego się należy (np. małżeńskiego, kapłańskiego, zakonnego). Powołanie nasze powinno się wyrażać w dążeniu do doskonalenia świata przez dobrze wypełniany zawód, który jest podstawą egzystencji człowieka. Przez wykonywanie swego zawodu każdy powinien przyczyniać się do doskonalenia warunków życia ludzi i ulepszania świata. Wypełnianie powołania ma się realizować przez rzetelne wykonywanie każdej podejmowanej pracy. Przez pracę bowiem człowiek uczestniczy w dziele Stwórcy, ulepsza świat, zaspokaja potrzeby swoje i bliźnich. Z tym się łączy podnoszenie kultury i opieka nad środowiskiem naturalnym. Środowisko naturalne jest dziełem Boga i służy wszelkiemu życiu. Troska o nie - wobec zagrożeń ze strony współczesnej techniki - jest powołaniem wszystkich ludzi dobrej woli.

Drodzy Bracia i Siostry!

Każdy z nas musi odczytać swoje powołanie, czyli odpowiedzieć na pytanie: Czego Bóg ode mnie oczekuje, do czego mnie przeznaczył i wezwał? Każdy ma swoje miejsce na tym świecie, w Kościele, swoją misję do spełnienia, swój udział w budowaniu Królestwa Bożego. Trzeba tylko je odkryć wrażliwym sumieniem, modlitwą, współpracą z łaską, zaangażowaniem w życie Kościoła. W Adwencie oczekujemy na przyjście Pana. Naszymi przewodnikami w adwentowym czuwaniu są: prorok Izajasz, św. Jan Chrzciciel i Najświętsza Dziewica Maryja. Oni doskonale rozpoznali swoje powołanie, zapowiadając przyjście na ten świat Mesjasza. Niech pomogą również i nam rozpoznać i odkryć nasze powołanie.

Na czas adwentowego oczekiwania na przyjście Pana, na pełną realizację własnego powołania, z serca wam błogosławię: W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen.

+ Marian Gołębiewski
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Wrocław, 23 listopada 2006 r.

IV. Zarządzenia i komunikaty Kurii

109.

Nominacje

Nasz Najdostojniejszy Jubilat niemal codziennie daje dowody swego szczególnego uznania i wdzięczności wobec tych kapłanów, którzy – dzięki pełnemu zaangażowaniu w pracę duszpasterską – przyczyniają się do pomnażania chwały Boga w Trójcy Świętej Jedynego oraz umacniania i pogłębiania wiary powierzonego sobie Ludu Bożego Archidiecezji.

J.E. Ks. Abp Marian Gołębiewski w trzecim roku swego posługiwania pasterskiego w Archidiecezji Dolnośląskiej, przeżywa 10-tą rocznicę święceń biskupich, które przyjął w dniu 31 sierpnia 1996 r. w Katedrze Koszalińskiej.

W tym bardzo uroczystym dla siebie i dla nas dniu – Ksiądz Arcybiskup Metropolita wręczy 12 kapłanom Archidiecezji odznaczenia kościelne. Dla ośmiu z nich uzyskał – u Ojca Świętego Benedykta XVI – tytuł Kapelana Honorowego Jego Świątobliwości; otrzymają go:

1. ks. dr Jan Adamarczuk, Dyrektor Katolickiego Liceum Ogólnokształcące im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Henrykowie i równocześnie Wicerektor Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu dla Annus Propedeuticus,
2. ks. kan. Zbigniew Dołhań, proboszcz parafii Żórawina i wicedziekan dekanatu Borów,
3. ks. kan. Kazimierz Piątek, proboszcz parafii Prusy w dekanacie Strzelin,
4. ks. kan. Zdzisław Pyszka, proboszcz parafii p.w. św. Mikołajsa w Brzegu i dziekan dekanatu Brzeg - Południe,
5. ks. prof. dr hab. Mariusz Rosik, pracownik naukowy Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu i Sekretarz J.E. Księdza Arcybiskupa Metropolity,
6. ks. kan. Tadeusz Rusnak, proboszcz parafii Żerniki Wrocławskie, w dekanacie Wrocław-Południe,
7. ks. kan. Ryszard Staszak, proboszcz parafii Sulistrowice w dekanacie So-bótka,
8. ks. kan. Bernard Wachholtz, proboszcz parafii Owczary i dziekan dekanatu Wiązów.

Kolejni czterej kapłani otrzymują odznaczenia diecezjalne, wśród nich:
1. ks. dr Adam Łuźniak, Rektor MWSD we Wrocławiu został ustanowiony Kanonikiem Gremialnym Kapituły Metropolitalnej Wrocławskiej,
2. ks. prałat Stefan Kruszak, wieloletni Notariusz Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej zastał ustanowiony Kanonikiem Honorowym tejże Kapituły,
3. ks. mgr Jan Banik, proboszcz parafii Bąkowice w dekanacie Namysłów,
4. ks. mgr Wojciech Jaśkiewicz, proboszcz parafii Sułów Wielki w dekanacie Góra Śląska - Wschód,

zostali odznaczeni przywilejem noszenia Rokiety i Mantoletu.

110.

Zmarli kapłani – 2006 r.

1. ks. Stanisław Jakubowski	(† 11.02.2006)
2. ks. Przemysław Gądek	(† 11.03.2006)
3. ks. Jan Choroszy	(† 23.04.2006)
4. ks. Sewerian Kaczor	(† 15.05.2006)
5. ks. Michał Drymajło	(† 9.06.2006)
6. ks. Władysław Zaforymski	(† 26.10.2006)

111.

Frekwencja na niedzielnej Eucharystii Rok 2006

Lp	Dekanat	Ilość parafii	Liczba wiernych	Brak	Poprawione
1	Wrocław - Katedra	11	24 575 + 14 000	4	38 575
2	Wrocław - Śródmieście	10	22 966 + 9 800	3	35 062
3	Wrocław - Południe	7	14 567	-	
4	Wrocław - Krzyki	7	10 169	-	
5	Wrocław - Północ 1 (Osobowice)	10	11 124	-	
6	Wrocław - Północ Ii (Sępolno)	7	7 773 + 1 200	1	8 973
7	Wrocław - Północ Iii (Psie Pole)	8	10 084	-	
8	Wrocław - Wschód	8	7 121	-	
9	Wrocław - Zachód (Leśnica)	10	11715	-	
10	Wrocław - Zachód I (Kozanów)	9	28 400	-	
11	Borów	9	4 583 + 570	1	5 153
12	Brzeg - Południe	10	12 446	-	
13	Brzeg - Północ	7	6 399	-	
14	Brzeg Dolny	8	7 629	-	
15	Góra Śląska Wschód	7	7 203	-	
16	Góra Śląska Zachód	7	4 650	-	
17	Jelcz - Laskowice	9	8 966	-	
18	Kąty Wrocławskie	U	7 038	-	
19	Malczyce	5	3 082	-	
20	Milicz	7	10 037	-	
21	Namysłów	10	9 566	-	
22	Oleśnica - Wschód	9	11 389+ 1400 .	1	12 789
23	Oleśnica - Zachód	7	10 399	-	
24	Oława	11	16 143	-	
25	Prusice	11	7 582 + 750	1	8 332
26	Sobótka	10	6 268 + 700	1	6 968
27	Strzelin	9	9 032	-	
28	Środa Śląska	10	6 032	-	
29	Trzebnica	12	9 531 + 860	1	10 391

30	Wiązów	7	2 521+420	1	2 941
31	Włochy	8	4 092	-	
32	Wołów	9	8 943	-	
33	Ziębice	10	7 097	‘	
	Razem		329 062		

112.

Wizytacje kanoniczne i szafarstwo sakramentu bierzmowania w Archidiecezji wrocławskiej w 2006 r.

1. Wizytacje kanoniczne w następujących Dekanatach:

a. JE ks. abp Metropolita Marian Gołębiewski
  – Trzebnica
  – Wrocław-Katedra

b. JE ks. bp Edward Janiak
  - Brzeg Dolny
  - Milicz
  - Wołów

c. JE ks. bp Andrzej Siemieniewski
  - Strzelin
  - Wiązów
  - Ziębice

2. Udzielanie sakramentu bierzmowania w 2006 r. odbędzie się w podanych siedzibach Dekanatu lub w parafii wytypowanej. Księża Biskupi mający w 2006 r. przydzielony dla siebie Dekanat, na prośbę Duszpasterzy będą udzielać bierzmowania winnych parafiach tegoż Dekanatu kandydatom przygotowanym przez miejscowych Duszpasterzy.

1. Borów – Abp Metropolita Marian Gołębiewski
2. Brzeg - Południe – Henryk Kardynał Gulbinowicz
3. Brzeg-Północ – Biskup Edward Janiak
4. Góra Śl. - Wschód – Biskup Edward Janiak
5. Góra Śl. - Zachód – Biskup Edward Janiak
6. Jelcz - Laskowice – Henryk Kardynał Gulbinowicz
7. Kąty Wrocławskie – Abp Metropolita Marian Gołębiewski
8. Malczyce – Biskup Edward Janiak

9. Namysłów – Henryk Kardynał Gulbinowicz
10. Oleśnica - Wschód – Biskup Józef Pazdur
11. Oleśnica - Zachód – Biskup Józef Pazdur
12. Oława – Henryk Kardynał Gulbinowicz
13. Prusice – Biskup Józef Pazdur
14. Sobótka – Biskup Edward Janiak
15. Środa Śląska – Abp Metropolita Marian Gołębiewski
16. Włochy – Biskup Edward Janiak
17. Wrocław-Śródmieście – Biskup Józef Pazdur
18. Wrocław-Krzyki – Henryk Kardynał Gulbinowicz
19. Wrocław-Południe – Abp Metropolita Marian Gołębiewski
20. Wrocław-Północ I (Osobowice)– Biskup Józef Pazdur
21. Wrocław-Północ II (Sępolno) – Henryk Kardynał Gulbinowicz
22. Wrocław-Północ III (Psie Pole)– Abp Metropolita Marian Gołębiewski
23. Wrocław-Wschód – Biskup Edward Janiak
24. Wrocław-Zachód (Leśnica) – Biskup Józef Pazdur
25. Wrocław-Zachód I (Kozanów) – Abp Metropolita Marian Gołębiewski

3. Sakramentu bierzmowania w Katedrze wrocławskiej w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca o godz. 17.00 w 2006 roku udziela Ks. Infułat Adam Drwięga.

V. Z życia PWT i MWSD we Wrocławiu

List rektora PWT do wiernych archidiecezji wrocławskiej z okazji Bożego Narodzenia 26 XII 2006 r.

Drodzy Przyjaciele Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu!

Wczoraj przeżywaliśmy wielką radość z Bożego Narodzenia. I żywo brzmią jeszcze w naszych uszach i sercach słowa anioła: „Nie lękajcie się! Zwiastuję wam radość wielką.... w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel"(Łk 2, 10,14). Niestety dziś radość ta przyciszona jest krwią męczeńska Św. Szczepana. Zamiast radosnego „Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli", słyszymy złowrogie krzyki i łomot kamieni. W Dziejach Apostolskich czytamy, że wrogowie Chrystusa nie chcieli słuchać Dobrej Nowiny o zbawieniu, ani wyjaśnień Św. Szczepana, tylko „ podnieśli krzyk, zatkali sobie uszy i rzucili się na niego wszyscy razem. Wyrzucili go za miasto i kamienowali". Tak zginął jeden z pierwszych uczniów Chrystusa za to, że głosił prawdę o zbawieniu. W zestawieniu tych faktów: Bożego Narodzenia i męczeńskiej śmierci Św. Szczepana tkwi głęboka logika wiary oraz pouczająca lekcja. Pójście za Chrystusem by głosić Jego Ewangelię łączy się nie tylko z dobrą wolą człowieka, lecz także z jego odwagą, mądrością, wiernością, a nawet gotowością przelania krwi. Chrystus nie łudził swych uczniów czczymi obietnicami, ale realnie przestrzegał przed trudnościami i prześladowaniami: „Będziecie w nienawiści z powodu mego imienia. Lecz kto wytrwa do końca, ten będzie zbawiony".

Patron dnia dzisiejszego uwierzył w Jezusa i oddał się całkowicie do Jego dyspozycji. Odznaczał się godną podziwu gorliwością i – mimo młodego wieku – wielką mądrością. Dzięki temu został ustanowiony przez apostołów diakonem, aby im pomagał w dziełach miłosierdzia i głoszeniu Ewangelii. Zapatrzony w Jezusa i otwarty na drugiego człowieka, pełen łaski i mocy, działał cuda i wielkie znaki. Wobec tego przeciwnicy Jezusa oskarżyli go o bluźnierstwo, wezwali przed Radę, a następnie bez sądu wywlekli za miasto i ukamienowali. Przedtem jednak usłyszeli wymowne słowa tego Chrystusowego świadka: „Widzę niebo otwarte i Syna człowieczego, stojącego po prawicy Boga" (Dz 7,56) oraz „Panie , nie poczytaj im tego grzechu" (Dz 7,60). Upodabniając się do Chrystusa, św. Szczepan mimo bólu i czekającej go śmierci nie przestał głosić prawdy, ale jakże innym niż prześladowcy językiem. Był to język miłości i dobroci. Niestety, wrogowie nie chcieli poznać prawdy, zabrakło im dobrej woli, zabrakło im mądrości serca . Nie mogli też sprostać Duchowi, z którego

natchnienia przemawiał (Dz 6,10)i dlatego postanowili usunąć niewygodnego im świadka.

Fala ludzkiej nieprawości nie zatrzymała się bynajmniej na męczeńskiej śmierci Św. Szczepana, ale popłynęła dalej w historię wielu narodów. Za pierwszym męczennikiem idą poprzez wieki nieprzeliczone rzesze świadków Chrystusa i Jego Ewangelii. W samym tylko XX wieku zginęły tysiące męczenników chrześcijańskich jako ofiary nazizmu i komunizmu. I choć oficjalnie potępiono te nieludzkie ideologie, nadal słyszy się o prześladowaniach wyznawców Chrystusa w różnych częściach świata. Czy nie słyszymy o konfliktach między synami światła i synami ciemności, między kłamstwem a prawdą, złem i dobrem ? Czy nie słyszymy o skandalicznych programach wyśmiewających wartości chrześcijańskie, o antyreligijnych wystawach i otwartym sprzeciwie w duchu fałszywie rozumianej tolerancji? Przeciwnicy Chrystusa obmyślają coraz to nowe sposoby walki z Chrystusem i Jego uczniami, zadając nie tyle rany fizyczne, ile moralne. Jako wyznawcy Chrystusa musimy być przygotowani na coraz częstsze niezrozumienie, na kpiny i szyderstwa, niekiedy nawet ze strony letnich chrześcijan. Być uczniem Chrystusa nigdy nie było łatwo i nigdy łatwo nie będzie. On sam był „znakiem sprzeciwu", „kamieniem obrazy" i „skałą zgorszenia". To On powiedział: „Sługa nie jest większy od swego pana. Jeżeli Mnie prześladowali, to i was będą prześladować" (J 15,20). Zwłaszcza dziś w dobie daleko posuniętego liberalizmu potrzebne jest świadectwo słowa i świadectwo życia, a w razie konieczności, także świadectwo śmierci. Wobec licznych zafałszowań i kłamstw, zachodzi potrzeba głoszenia prawdy, a najczęściej konieczność jej obrony. To z kolei wiąże się z potrzebą lepszej znajomości prawdy i właściwym jej zrozumieniem. Gdzie się tego nauczyć? Otóż takie zadanie, zgodnie ze statutami i wymogiem czasu, podejmują wyższe uczelnie, w tym także Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu.

Sługa Boży Jan Paweł II, w swoim przemówieniu z 8 czerwca 1979 r., skierowanym do rektorów wyższych uczelni w Polsce, wyraźnie podkreślał, że zadaniem każdej wyższej uczelni jest służba prawdzie: jej odkrywanie i przekazywanie innym. Przy czym czynności umysłu muszą być jednak włączone w klimat niezbędnych cnót moralnych. Uczelnia wyższa ma kształcić ludzi nie tylko kompetentnych, ale nade wszystko ludzi mądrych i odpowiedzialnych. Zgodnie z tym przesłaniem Papieski Wydział Teologiczny od trzydziestu ośmiu lat kształci młodych ludzi po to, by myśląc po chrześcijańsku, byli zdolni do obrony prawdy, głównie jako kapłani i siostry zakonne, katecheci świeccy oraz pracownicy różnych instytucji wychowawczych, poradni rodzinnych czy dziennikarze.

Aktualnie na Papieskim Wydziale Teologicznym studiuje 1865 studentów, w tym 375 kleryków przygotowujących się do posługi kapłańskiej w Wyższych

Seminariach Duchownych afiliowanych do Papieskiego Wydziału Teologicznego: we Wrocławiu, Legnicy, Świdnicy, Księży Salwatorianów w Bagnie i Ojców Franciszkanów we Wrocławiu. Oprócz studiów stacjonarnych dla kleryków i świeckich prowadzone są również studia teologiczne zaoczne i studia podyplomowe w zakresie: Umiejętności Zarządzania, Dziennikarskie, Nauk o Rodzinie i Biblijne. Ponadto uczelnia nasza organizuje od szeregu lat Wrocławskie Dni Duszpasterskie, Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej, Forum Młodych, Sympozja i Sesje naukowe. Wydaje również Wrocławski Przegląd Teologiczny, Rozprawy naukowe, Księgi pamiątkowe i druki okolicznościowe. Warto podkreślić, że w ciągu trzydziestu ośmiu lat nadała 11 doktoratów honoris causa, przeprowadziła 33 przewody habilitacyjne, kreowała 143 doktorów nauk teologicznych. i wykształciła ponad tysiąc magistrów.

Wszystkie te dokonania stały się możliwe dzięki pomocy duchowej i materialnej całej naszej archidiecezji. Dlatego też podobnie jak w latach ubiegłych, także i w tym roku, w imieniu całej społeczności akademickiej Papieskiego Wydziału Teologicznego, kieruję do wszystkich naszych Dobrodziejów słowa głębokiej wdzięczności za okazywaną nam życzliwość i pomoc. Składam także serdeczne Bóg zapłać za ofiary złożone w dniu dzisiejszym na tacę, które od wielu lat, z woli naszego Arcypasterza, są przeznaczone na potrzeby naszej uczelni.

W duchu wdzięczności składam również wszystkim naszym Dobrodziejom najlepsze życzenia, by zbliżający się Nowy Rok 2007 obfitował we wszelką pomyślność i Boże błogosławieństwo, by prawdziwa radość, niezłomna nadzieja i niczym niezamącony pokój gościły zawsze w sercach Waszych.

Ks. prof. PWT dr hab. Józef Pater
Rektor PWT we Wrocławiu

Diariusz wydarzeń na Papieskim Wydziale Teologicznym w rok 2006

STYCZEŃ

1 I – W kaplicy Sióstr Elżbietanek przy ul. Św. Józefa 1/3 Mszę św. , w intencji Zgromadzenia i siostry solenizantki S. Prowincjalnej Mieczysławy Krawczyńskiej odprawił ks. rektor Józef Pater.

4 I – W MWSD odbyło się doroczne spotkanie opłatkowe dziennikarzy wrocławskich. Mszy św. przewodniczył JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, kazanie wygłosił ks. dr Andrzej Tomko, życzenia dziennikarzom złożyli ks. Janusz Gorczyca, dyrektor wrocławskiego „Gościa Niedzielnego", Robert Banasiak, prezes TVP Wrocław oraz abp Marian Gołębiewski – metropolita wrocławski. W uroczystości udział wzięło ponad 150 dziennikarzy, pracowników redakcji i przedstawicieli władz.

5 I – W kaplicy kurialnej J.E. Ks. Abp Marian Gołębiewski w obecności pracowników kurialnych odczytał dekret Ojca Św. Benedykta XVI o mianowaniu Ks. prof. Andrzeja Siemieniewskiego biskupem pomocniczym we Wrocławiu.

6 I – W gmachu MWSD we Wrocławiu odbyła się doroczna uroczystość opłatkowa nauczycieli akademickich uczelni Wrocławia. Mszy św. przewodniczył JE ks. bp Edward Janiak. Homilię nt. „I złożyli Mu pokłon" wygłosił ks. Stanisław Orzechowski, duszpasterz akademicki z Ośrodka Duszpasterskiego „Wawrzyny". Po liturgii w refektarzu seminaryjnym życzenia nauczycielom akademickim złożyli: ks. prof. dr hab. Józef Pater, rektor PWT, prof. dr hab. Ryszard Andrzejak, rektor Akademii Medycznej i abp Marian Gołebiewski metropolita wrocławski. Na koniec Ks. Abp Marian Gołębiewski poinformował zebranych, ze ustanowił dla pieciu najlepszych studentów uczelni wrocławskich stypendium roczne w wysokości pieciu tysięcy złotych. Kandydaci do nagrody mają być zgłaszani do prof. Tadeusza Lutego przewodniczącego Kolegium Rektorów uczelni Wrocławia i Opola. W uroczystości udział wzięło ponad 300 nauczycieli akademickich.

7 I – W Muzeum Archidiecezjalnym we Wrocławiu miało miejsce spotkanie prezesów 25 kół miejskich i terenowych PTTK, a następnie w Auli PWT odbyło się doroczne spotkanie opłatkowe przewodników miejskich, górskich i terenowych z Dolnego Śląska i Opolszczyzny ok. 200 osób. Spotkanie uświetnił Chór Międzyparafialny pod dyrekcją p. prof. Władysława Sobuli, który wystąpił z koncertem kolęd polskich. Kilku wrocławskich piekarzy podzieliło się z przewodnikami pieczywem (p. Kubiak, p. Noweta, p. prezes St. Kabało i inni).

10 I – W gmachu MWSD odbyło się posiedzenie Kolegium Prorektorów Uczelni Wrocławia i Opola. W posiedzeniu wzięli prorektorzy PWT ks. prof.

Wiesław Wenz i ks. prof. Włodzimierz Wołyniec. W części oficjalnej uczestników spotkania przywitał ks. rektor PWT Józef Pater.

11 I – W siedzibie IPN we Wrocławiu odbyło się spotkanie członków komisji archidiecezjalnej do opracowania najnowszych dziejów kościelnych z dyrekcją wrocławskiego oddziału IPN, podczas którego omówiono procedury prawne w korzystaniu z materiałów archiwalnych. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

11 I – Abp Marian Gołębiewsksi – metropolita wrocławski dokonał uroczystego otwarcia i poswięcenia siedziby redakcji dolnośląskiej edycji „Niedzieli" przy ul. Kuxniczej 11/13 we Wrocławiu. W uroczystosci udział wzięli m. in ks. prof. Józef Pater – rektor PWT, ks. prof. Wiesław Wenz – prorektor PWT, ks. dr Marian Biskup – rektor MWSD, marszałek województwa dolnoślaskiego, przedstawiciele radia Rodzina , środowisk oraz wielu wybitnych gości z Wrocławia i Częstochowy z ks. inf. Ireneuszem Skubisiem – redaktorem naczelnym.

12 I – W auli PWT odbył się doroczny koncert noworoczny zorganizowany przez rektorów: Papieskiego Wydziału Teologicznego – ks. prof. Józefa Patera, Wyższego Seminarium Duchownego – ks. dra Mariana Biskupa i dyrektora Wydziału Programów Katolickich PSE „Polest" Bronisława Pałysa. Noworoczne koledowanie zaszczycili swoją obecnością m. in. J.Em. Ksiądz kard. Henryk Gulbinowicz, J.E. Ksiądz bp Edward Janiak, wicewojewoda dolnosląski Roman Kurzycki, przewodniczący Rady Miejskiej Grzxegorz Stopinski i Marek Mutor reprezentujacy ministra kultury Michała Ujazdowskiego. Zespoły „Spirituals Singers Band" oraz „Ricordanza" wykonały najpiękniejsze kolędy świata.

13 I – W siedzibie Sekretariatu Episkopatu Polski odbyło się doroczne spotkanie Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski której przewodniczył J.E. Ks. bo prof. Stanisław Wielgus. PWT reprezentowali J.E. Ks. abp prof. Marian Gołębiewski i ks. rektor Józef Pater.

14 I – Na Akademii Rolniczej we Wrocławiu odbyło się spotkanie opłatkowe środowiska rolniczego, zorganizowane przez rektora Akademii Rolniczej, Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa, Duszpasterstwo Rolników oraz Ogólnopolską Społeczną Organizację Chłopską „WICI". W spotkaniu wziął udział ks. rektor Józef Pater.

15 I – W Oratorium Marianum odbyło się doroczne spotkanie ekumeniczne zorganizowane przez Stowarzyszenie Prawosławne św. Piotra i Pawła we Wrocławiu i konsula honorowego Rumunii Cornela E.M. Calomfirescu. Udział w spotkaniu wzięli: Wysoka Rada Ekumeniczna Kościołów w Polsce, przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządowych i miejskich oraz zaproszeni goście. Metropolie wrocławską reprezentował J.E. Ks. abp Marian Gołebiewski a PWT ks. rektor Józef Pater. W części artystycznej, wystąpiły chóry: Capella

Ecumenica – Adam Rajczyba; Sinaksis – Aleksander Chudobin; Cantilena – Adam Rajczyba; Oktoich – Grzegorz Cebulski i Chór Synagogi pod Białym Bocianem – Stanisław Rybarczyk.

15 I – W katedrze wrocławskiej chór posłów i senatorów z PiS, PO, LPR oraz prezydent Wrocławia Rafał Dudkiewicz, zaśpiewali wspólnie na koncercie charytatywnym na rzecz Caritas Archidiecezji Wrocławskiej. Organizatorem koncertu było wrocławskie Radio Rodzina. Na koncercie obecni byli J.Em. ks. kard. Henryk Gulbinowicz, J.E. ks. bp Edward Janiak oraz księża profesorowie – wykładowcy z PWT.

16 I – W ramach wrocławskich obchodów Dnia Judaizmu w Muzeum Archidiecezjalnym otwarto wystawę Miry Żelechower Aleksiun pt. Midrasze, połączoną z prezentacją zabytkowych egzemplarzy Biblii pochodzących ze zbiorów Biblioteki Kapitulnej. Następnie w auli PWT, ks. prof. Michał Czajkowski wystąpił z wykładem nt. Żydowskich korzeni liturgii chrześcijanskiej.

17 I W drugim dniu obchodów wrocławskich Dnia Judaizmu w auli PWT odbyła się wspólna modlitwa przeplatana śpiewem chóru synagogi wrocławskiej pod Białym Bocianem i scholi Duszpasterstwa Akademickiego „Dominik". Modlitwie przewodniczył ks. abp Marian Gołębiewski, a poprowadzili ja wspólnie przedstawiciele Koscioła katolickiego i wrocławskiej Gminy Żydowskiej. Obchody Dnia Judaizmu przygotowało Duszpasterstwo Akademickie „Przystań" prowadzone przez S. Sybillę we wspołpracy z Muzeum Archidiecezjalnym i PWT.

17 I – W Akademii Muzycznej odbyło się styczniowe spotkanie Kolegium Rektorów uczelni wyższych miasta Wrocławia i Opola. Spotkanie, w którym wziął udział również wojewoda dolnośląski Grzelczyk, poprzedził koncert w wykonaniu miejscowych studentów . Udział w kolegium z PWT wzięli: J.E. ks. bp prof. Ignacy Dec oraz ks. rektor Józef Pater.

20 I – W sali senackiej PWT odbyło się doroczne spotkanie przewodniczących kół DTSK, któremu przewodniczył prezes Anatol Omelaniuk. Spotkanie to poprzedzone było   składaniem życzen noworocznych i podzieleniem się opłatkiem. Życzenia w imieniu PWT złozyl zebranym ks. rektor Józef Pater.

21 I – W Domu Jana Pawła II uczczono 80-lecie urodzin prof. Kazimierza Knapika i 35-lecie katedry gastroskopii. Udział w uroczystości wzięli ze strony kościelnej J.Em. ks. kard. Henryk Gulbinowicz i ks. rektor Józef Pater, który w imieniu społeczności akademickiej PWT wręczył Jubilatowi List Gratulacyjny.

22 I – W dniu św. Wincentego odbyło się doroczne spotkanie kanoników gremialnych Kapituły Metropolitalnej w zabytkowym kapitularzu. Udział w spotkaniu wzięli również księza profesorowie PWT wchodzący w skład tejże

Kapituły. Następnie uczestnicy spotkania wzięli udział we Mszy św. sprawowanej w archikatedrze wrocławskiej.

23 I – W Sali Senatu odbyło się styczniowe posiedzenie Rady Wydziału w której udział wziął J.E. ks. abp Marian Gołębiewski – Wielki Kanclerz PWT. Na posiedzeniu Rady zatwierdzono magisteria, wyznaczono termin doktoratów i przewodu habilitacyjnego.

25 I – Na Rynku Wrocławskim Dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego gen. Dyw. Ryszard Lackner uroczyście przekazał dowodzenie Śląskim Okręgiem Wojskowym i pożegnał się z mundurem przechodząc na zasłużoną emeryturę wojskowa. W uroczystości udział wzięli ze strony kościelnej J.Em. ks. kard. Henryk Gulbinowicz i J.E. ks. abp Marian Gołębiewski. Papieski Wydział Teologiczny reprezentował ks. rektor Józef Pater, który przekazał solenizantowi adres gratulacyjny.

28 I - W dniu liturgicznego wspomnienia św. Tomasza z Akwinu, Patrona uczelni kościelnych i wydziałów teologicznych, odbyła się w PWT uroczystość, na program której złożyły się: o godz. 10.00 Msza św. koncelebrowana w katedrze wrocławskiej pod przewodnictwem ks. bpa prof. Ignacego Deca, który wygłosił także okolicznościową homilię. Następnie w auli PWT odbyła się okolicznościowa akademia, w czasie której Wielki Kanclerz PWT ks. abp prof. Marian Gołębiewski wręczył nominacje profesorskie PWT : ks. dr. hab. Włodzimierzowi Wołyńcowi i ks. dr. hab. Waldemarowi Irkowi oraz nominacje na adiunktów: ks. dr. Adamowi Łuźniakowi. Ks. dr. Jackowi Kicińskiemu CFM i ks. dr. Kazimierzowi Lubowickiemu OMI. Rozdano także dyplomy licencjackie i magisterskie. Okolicznościowy wykład pt. „Św. Tomasz – człowiek rozumu i wiary" wygłosił ks. dr hab. Jerzy Machnacz z PWT.

28 I – W Katowicach w hali targowej zawalił się dach. W katastrofie zginęło 67 osób i rannych zostało 141 osób. Ofiar może być więcej.

29 I – W auli PWT na Ostrowie Tumskim odbył się Wieczór Tumski, poświęcony problematyce ekumenicznej. W części naukowej „Refleksje ekumeniczne" przedłożyli ks. mjr Aleksander Konachowicz z Kościoła Prawosławnego. Ks. dr Andrzej Małachowski z Kościoła Rzymsko-Katolickiego i dr Janusz Witt z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. A części artystycznej wystąpiły chóry: Capella Ecumenica pod dyr. Adama Rajczyby i Chór Młodzieżowy Katedry Prawosławnej we Wrocławiu SINAXIS pod dyr. Aleksandra Chudobina. Odmówiono także modlitwy za zmarłych w katastrofie w Katowicach i za ich rodziny.

LUTY

2 II – Święto Ofiarowania Pańskiego – Dzień Życia Konsekrowanego, w katedrze wrocławskiej mszy św. koncelebrowanej z udziałem kapłanów zakonnych i diecezjalnych przewodniczył J.E. Ks. Abp Marian Gołębiewski – metropolita wrocławski. PWT reprezentowali: ks. rektor i prorektorzy oraz księża profesorowie. Ks. prof. Wiesław Wenz – wikariusz biskupi ds. życia konsekrowanego wystąpił z wprowadzeniem do dorocznej uroczystości. Obecny był także J.E. Kardynał Henryk Gulbinowicz.

2 II – W parafii św. Henryka we Wrocławiu odbyła się doroczna Kolęda w której uczestniczył J.E. Ks. Abp Marian Gołębiewski i zaproszeni Księża. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

3 II – W Auli Leopoldyńskiej miało miejsce rozpoczęcie Kongresu Bonhoeferowskiego przez Diecezję Ewangelicko-Augsburską we Wrocławiu. Udział w Kongresie wzięli zaproszeni Goście z Anglii, Holandii, Niemiec i Polski. PWT reprezentował ks. dr Andrzej Małachowski.

4 II – W auli PWT trwały obrady Kongresu Bonhoeferowskiego, w której udział wziął także ks. rektor PWT Józef Pater. W panelu uczestniczył także J.E. Ks. Abp Marian Gołebiewski.

6 II – J.E. Ks. Abp Marian Gołebiewski – wielki kanclerz PWT w towarzystwie ks. rektora. Dyrektora i sekretarza zwizytował budynek PWT i zapoznał się z tokiem prac restauracyjno-konserwatorskimi i potrzebą dalszych inwestycji.

7 II – Członkowie Komisji ds. najnowszej historii archidiecezji wrocławskiej ks. oficjał Alojzy Ślósarczyk i ks. rektor Józef Pater złożyli wizytę we Wrocławskim Oddziale IPN, gdzie przedłozyli konkretne zamówienie na materiały do badań.

8 II – Z okazji 36 rocznicy święceń biskupich J. Em. Ks. Kardynała Henryka Gulbinowicza ks. rektor Józef Pater wraz z ks. Andrzejem Tomko i Andrzejem Małachowskim złozył solenizantowi najlepsze życzenia.

9 II – W Sali Wielkiej Ratusza wrocławskiego odbyó się spotkanie autorskie z prof. Władysławem Bartoszewskim. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

11 II – W katedrze wrocławskiej odbyły się święcenia biskupie ks. prof. dr hab. Andrzeja Siemieniewskiego. Konsekratorami byli Ks. Abp Marian Gołębiewski. Ks. Kardynał Henryk Gulbinowicz i Ks. Bp Ignacy Dec. Obecni byli Księża profesorowie PWT oraz Kolegium Rektorów uczelni wyzszych m. Wrocławia i Opola, w imieniu których Ks. p0rof. Józef Pater złożył solenizantowi najlepsze życzenia.

12 II – W kościele św. Michała Archanioła odbyły się prymicje biskupie J.E. Ks. Bpa Andrzeja Siemieniewskiego. PWT reprezentowali ks. rektor Józef Pater i ks. prorektor Włodzimierz Wołyniec.

13 II - W sali Senatu PWT odbyło się posiedzenie Rady Wydziału PWT we Wrocławiu, podczas którego odbyła się obrona rozprawy doktorskiej pani mgr lic. Beaty Bykowskiej i ks. mgra lic. Bogusława Konopki.

13 II – W MWSD miała miejsce Rada Pedagogiczna podczas której dokonano podsumowania z zimowej sesji egzaminacyjnej, omówiono ewentualne dopuszczenie alumnów III roku do posługi lektoratu i przedłożono ważniejsze komunikaty.

15 II – W Akademii Rolniczej we Wrocławiu przy Studium Wychowania Fizycznego odbyła się uroczystość poświęcenia i oddania do użytku krytej pływalni. Poswięcenia dokonał J. Em. Ks. Kard. Henryk Gulbinowicz. PWT reprezentował ks. rektor Józef Paster.

16 II – W auli PWT odbyło się otwarte posiedzenie Wrocławskiego Towarzystwa Teologicznego. Specjalnym gościem był dr Bodha Subedi z Nepalu, który wygłosił wykład nt. „Religie Nepalu".

18 II – W kościele św. Marcina Duszpasterstwo Środowisk Twórczych uczciło swojego patrona bł. Fra Angelico.Eucharystie dla artystów celebrował ks. bp Andrzej Siemieniewski. W koncelebrze uczestniczyli ks. Robert Zapotoczny – duszpasterz , O. Andrzej Bujnowski OP, ks. prof. Józef Pater – rektor PWT, ks. prałat Mirosław Drzewiecki i ks. Janusz Czarny i ks. Andrzej Małachowski. Wszyscy kapłani otrzymali z rąk prezesa Andrzeja Gnacka akty honorowych członków Stowarzyszenia Cultura Christiana.

19 II – W auli Klubu OKO przy ul. Pretficza odbyło się spotkanie z okazji 15-lecia Dolnośląskiej Federacji PTTK . Udział w spotkaniu wziął m. in. ks. Józef Pater – duszpasterz Federacji Dolnośląskiej, którego wyróżniono okolicznościowym dyplomem.

20 II – W sali senackiej PWT odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dra Andrzeja Małachowskiego.

21 II – W gmachu Politechniki Wrocławskiej odbyło się comiesięczne spotkanie kolegium Rektorów uczelni wyższych miasta Wrocławia i Opola. Gościnnie wystąpił p. prezydent Rafał Dutkiewicz, który zwrócił uwagę na niż demograficzny i potrzebę reklamowania Wrocławia jako miasta otwarte z możliwościami tworzenia nowych miejsc pracy.

26 II – W auli PWT odbył się kolejny Wieczór Tumski. W części naukowej wystąpił ks. kanonik Tadeusz Zaleski nt. „ 600 lat Ormian w Polsce", a w części artystycznej wystąpił zespół ormiański z utworami muzyki armeńskiej.

27 II – W sali senackiej PWT odbyło się poszerzone spotkanie Rady Wydziału. Obecny był J. E. Ks. arcybiskup Marian Gołębiewski – Wielki Kanclerz PWT. Dokonano podsumowania sesji egzaminacyjnej.

27 II – W auli PWT miało miejsce spotkanie z ambasadorem Rumunii. Z okolicznościowym koncertem wystąpił zespół rumuński i artystka śpiewaczka. Udział w spotkaniu wzięli J. Em ks. kard. Henryk Gulbinowicz i J. E. Ks. abp Marian Gołębiewski.

MARZEC

1 III – Na Stadionie Olimpijskim w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu miała miejsce uroczystość poświęcenia i wmurowania kamienia węgielnego pod budynek Fizjoterapii. Poswięcenia dokonał J. E. Ks. abp Marian Gołebiewski. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

6 III – W gmachu MWSD miała miejsce Rada Pedagogiczna w związku z dopuszczeniem diakonów do święceń prezbiteratu. Obecny był J.E. ks. abp Marian Gołębiewski i księża biskupi pomocniczy.

8 III – W siedzibie IPN Oddział Wrocławski miało miejsce spotkanie Komisji do spraw najnowszych dziejów archidiecezji wrocławskiej, w skład której wchodzą profesorowie PWT, z dyrektorem i pracownikami IPN.

9 III – W gmachu Sejmu RP w Warszawie odbyło się wspólne posiedzenie Prezydiów Komosji: Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Finansów Publicznych celem rozpatrzenia poselskiego projektu ustawy o finansowaniu Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu z budżetu państwa (druk nr 213). Udział w posiedzeniu wziął ks. rektor Józef Pater. Obecny był również prof. Tadeusz Luty - rektor Politechniki Wrocławskiej.

10 III - W Auli Uniwersytetu Opolskiego odbyła się uroczystość nadania doktoratu honoris causa redaktorowi Jerzemu Janickiemu i prof. Janowi Miodkowi z Wrocławia. W uroczystości uczestniczył ks. rektor Józef Pater z PWT.

13 III – W sali senackiej PWT odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Władysława Terpiłowskiego. Promotorem był ks. prof. Jan Kowalski; recenzentami ks. prof. Paweł Góralczyk i ks. prof. bp Ignacy Dec.

17 III – W auli PWT odbyło się otwarte posiedzenie WTT. Wykład do zgromadzonych księży profesorów i studentów oraz przybyłych gości wygłosił Prof. Herbert Schambeck pt.: „Die Möglichkeiten der Demokratie und die Diktatur des Relativismus – ein Beitrag zur Zeitverantwortung in der Lehre Papst Benedikt XVI". Posiedzenie powyższe zaszczycił swoja obecnością J. Em. Ks. Kard. Henryk Gulbinowicz.

19 III – W auli PWT w ramach „Verbum cum musica" wykład wygłosił ks. bp Andrzej Siemieniewski.

25 III – W katedrze legnickiej uroczyście świętowano XIV rocznicę utworzenia diecezji legnickiej. Udział w uroczystości z PWT wzięli m. in. ks. rektor Józef Pater i ks. rektor MWSD Marian Biskup.

25 III – W Kapitularzu odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Kapituły Katedralnej, któremu przewodniczył prepozyt ks. bp Edward Janiak, a następnie kanonicy gremialni i honorowi przeszli do katedry, gdzie nastąpiła instalacja ks. bpa Andrzeja Siemieniewskiego, włączonego do grona kanoników gremialnych.

26 III – W kosciele św. Bartłomieja w ramach Wieczorów Tumskich wykład nt. „Wielkopostne tradycje w Kościele Wschodnim" wygłosił J.E. ks abp prof. Jeremiasz z Kościoła Prawosławnego, a w części artystycznej wystąpił chór Oktoich pod dyr. Diakona Grzegorza Cebulskiego.

27 III – Na Wydziale Teologicnym Uniwersytetu Opolskiego miała miejsce obrona rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Dariusza Walencika pt. „Funkcjonowanie parafii pod wezwaniem Matki Bożej Szkaplerznej w Imielinie w warunkach systemu totalitarnego i przeobrażeń ustrojowych w latach 1945-2002", z diec. katowickiej. Jednym z recenzentów był ks. rektor Józef Pater z PWT we Wrocławiu.

KWIECIEŃ

Od 1-9 IV miały miejsce Dni Papieskie we Wrocławiu w I rocznicę śmierci Sługi Bożego Jana Pawła II. W wyznaczonych kościołach odprawiane były Msze św. z homilią okolicznościową i wykładem znanych osobistości, a po wykładzie w części artystycznej wystąpiły chóry i zespoły ze specjalnym programem.

8 IV – w kościele św. Idziego dzień skupienia dla przewodników PTTK Mszą św. i homilia rozpoczął ks. rektor Józef Pater. Naukę ascetyczną wygłosił ks. dr Andrzej Tomko.

20-21 IV – W Domu Pielgrzyma w Koszalinie miało miejsce doroczne spotkanie polskich księży profesorów i wykładowców historii Kościoła pod przewodnictwem J.E. ks. bpa prof. Jana Kopca z Opola. Z Wrocławia obecni byli ks. rektor Józef Pater, ks. prof. Zdzisław Lec. Ks. dr Tomasz Błaszczyk.

21 IV – W salach PWT we Wrocławiu odbył się konkurs biblijny

22 IV – W Kościele św. Krzyża odbył kwietniowy Wieczór Tumski, podczas którego z wykładem wystąpił dr Krzysztof Ruchniewicz z UW z wykładem nt.: „Stosunki polsko-niemieckie po 1945 r.", a w części artystycznej wystąpiła Capella Nova z Niemiec i Capella Ecumenica z Wrocławia.

23 IV – W kościele sióstr Klarysek pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Ząbkowicach Śląskich rozpoczął się sezon turystyczny dla przewodników miejskich, górskich i terenowych z Dolnego Śląska. Mszy św. przewodniczył

i homilie wygłosił ks. rektor Józef Pater. Udział wzięło blisko 200 przewodników.

24 IV – W sali senackiej PWT odbyła się Rada Wydziału

25 IV – W auli PWT w ramach WTT odbył się panen dyskusyjny wokół encykliki Benedykta XVI „Deus caritas est". Udzial w panelu wzięłi ks. rektor Józef Pater, ks. bp prof. Ignacy Dec, ks. prof. Jan Krucina i ks. prof. Tadeusz Reroń.

26 IV – W Uniwersytecie Warszawskich na Wydziale Sztuki odbyła się obrona pracy doktorskiej ks. Mirosława Nowaka nt.: Kaplica błogosławionego Czesława we Wrocławiu. Jednym z recenzentów był ks. rektor Józef Pater.

29 IV – W auli PWT odbyła się spotkanie z kapłanami archidiecezji wrocławskiej. Referat wiodący na temat kapłańskiej posługi wygłosił ordynariusz toruński ks. bp Andrzej Suski.

MAJ

5 V – Na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ul. Bujwida odbył się pogrzeb śp. Harcmistrza i przewodnika turystycznego Jerzego Komorowskiego. Mszy św. Koncelebrowanej przewodniczył i homilie okolicznościową wygłosił ks. rektor Józef Pater. Obecni byli kapelani różnych chorągwi harcerskich. Uroczystość zgromadziła wielu harcerzy i przewodników.

10 V – Komisja w składzie ks. rektor Józef Pater, ks. rektor Marian Biskup, ks. dr hab. Andrzej Małachowski i ks. dr Andrzej Tomko złożyła wizytę rektorowi Uniwersytetu Wrocławskiego i wręczyła pismo związane z włączeniem Wydziału Teologicznego w struktury uniwersyteckie.

12-13 V – Gródek n/ Dunajcem, diec. Tarnowska – Kolegium Dziekanów Wydziałów Teologicznych Europy Środkowo-Wschodniej. Z PWT uczestniczył ks. rektor Józef Pater.W obradach omówiono Standardy nauczania na kierunku: teologia oraz wskazania ze strony Państwowej Komisji Akredytacyjnej dla kierunku: teologia.

19 V – W Sali Senatu PWT odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dra Kazimierza Lubowickiego OMI. Recenzentami ze strony CKK byli ks. prof. Helmut Juros i ks. prof. Alozy Marcol, a ze strony uczelni ks. prof. Stanisław Urbański z UKSW w Warszawie i ks bp prof. Andrzej Siemieniewski z PWT.

20 V – W katedrze wrocławskiej podczas uroczystej Eucharystii święceń kapłańskich diakonom Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego udzielił abp Marian Gołębiewski w obecności księży biskupów: Józefa Pazdura. Edwarda Janiaka i Andrzeja Siemieniewskiego oraz księży profesorów PWT i moderatorów MWSD.

21 V – W kościele NMP na Piasku w ramach majowego Wieczoru Tumskiego wykład pt. „Źródła wielkości Prymasa Stefana Wyszyńskiego w 25-ta rocznicę śmierci", wygłosił ks. prof. Piotr Nitecki z PWT, a w części artystycznej wystąpił Chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium" pod dyrekcją Alana Urbanka.

21 V – W bazylice św. Elżbiety w parafii garnizonowej, w ramach Verbum cum Musica, wykład pt. "Formy opozycji wobec Jezusa w świetle Ewangelii" wygłosił ks. prof. Włodzimierz Wołyniec, prorektor PWT, a w części muzycznej wystąpił chór Pueri Cantores Wratislavienses pod dyr. Ks. Stanisława Nowaka.

22 V – W Sali Senatu PWT odbyły się obrony doktoratów: O. mgra-lic. Romana Pałaszewskiego, Bracia Mniejsi Konwentualni w Archidiecezji Wrocławskiej w latach 1945-1972, Wrocław 2006 – promotor: ks. prof. Józef Mandziuk; recenzenci O. prof. Janusz Zbudniewek ZP (UKSW) i ks. prof. Władysław Bochnak (PWT WR) oraz ks. mgra-lic. Pawła Stanoszka, Historia parafii Stare Olesno w Ziemi Oleskiej. Od średniowiecza do czasów najnowszych, Wrocław 2006 – promotor ks. prof. Józef Swastek; recenzenci: ks. prof. Stanisław Wilk (KUL) i ks. prof. Antoni Kiełbasa (PWT Wr).

23 V – W Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu odbyło się majowe Kolegium Rektorów uczelni wyższych Wrocławia i Opola.

24 V – Rozpoczęła się sesja egzaminacyjna dla alumnów piątego roku MWSD we Wrocławiu

25-28 V – Papież Benedykt XVI odwiedził Polske w ramach pielgrzymki „Śladami Jana Pawła II". Odwiedził Warszawę, Jasną Górę, Kraków, Wadowice, Kalwarię Zebrzydowską, i obóz koncentracyjny Auschwitz-Birkenau. W spotkaniach z Ojcem Świętym uczestniczyli profesorowie PWT I MWSD oraz studenci.

29 V – W Krzeszowie miała miejsce sesja naukowa z racji 300 rocznicy śmierci Michaela Leopolda Willmanna najsłynniejszego malarza śląskiego baroku pt.: „Jak Michael Willmann został Ślązakiem?". Wykład pt. Wkład cystersów w rozwój cywilizacji i kultury Ślaska wygłosil ks. rektor Józef Pater z PWT.

30 V – W Sali Senatu PWT odbyły się obrony doktoratów: Ks. mgra-lic. Zbigniewa Żurawskiego, Jan Amos Kenski (1592-1670) jako nauczyciel i wychowawca młodego pokolenia. Promotor – ks. prof. Eugeniusz Mitek; recenzenci: ks. prof. Marian Wolicki (KUL0 i ks. prof. Mieczysław Kogut (PWT Wr) oraz Ks. mgra-lic. Krzysztofa Dzikowicza, Zagadnienie poznania prawdy objawionej (źródła i sposoby poznania) według wybranych publikacji teologicznych po Soborze Watykańskim II. Promotor – ks. prof. Piotr Liszka, recenzenci: ks. prof. Piotr Jakóła (WT UO) i ks. prof. Roman Rogowski (PWT Wr).

30 V – W sali Duszpasterstwa Akademickiego „Dominik" odbyło się spotkanie z młodzieżą studencką, podczas którego ks. rektor Józef Pater z PWT miał wykład nt.: „Czerwone karty Kościoła, czyli o infiltracji duchowieństwa w PRL".

CZERWIEC

6 VI – W Sali Senatu PWT odbyły się obrony doktoratów: ks. mgra-lic. Zdzisława Madeja, Metafizyczne i teoriopoznawcze podstawy koncepcji prawdy w filozofii klasycznej i fenomenologii Edmunda Husserla. Promotor: ks. bp prof. Ignacy Dec; recenzenci: ks. prof. Stanisław Kowalczyk (KUL) i ks. prof. Jan Krucina (PWT Wr) oraz ks. mgra lic. Wiesława Korpety, Zadania telewizji wobec jednostki i społeczeństwa. Promotor: ks. prof. Jan Kowalski; recenzenci: ks. prof. Marian Graczyk (UKSW) i ks. prof. Tadeuswz Reroń (PWT Wr).

7 VI – Wizyta ambasadora USA na PWT i w Bibliotece Kapitulnej i Muzeum Archidiecezjalnym, którego oprowadził ks. rektor Józef Pater.

8 VI – W Krakowie w Collegium Maius PAT nadała doktorat honoris causa J. Em. Ks. kard. Marianowi Jaworskiemu., arcybiskupowi – metropolicie lwowskiemu. Udział w uroczystości z PWT we Wrocławiu wzięli ks. rektor Józef Pater, ks. dr Andrzej Tomko i ks. dr Adam Łuźniak

9 VI – W Henrykowie otwarto II Ogólnopolskie Forum Gmin Cysterskich i Właścicieli Obiektów Cysterskich i Pocysterskich. Mszy sw. koncelebrowanej przewodniczył i homilie wygłosił J. E. Ks. Abp Marian Gołębiewski, arcybiskup-metropolita wrocławski, a wykład nt.: Wkład cystersów w rozwój kulturalny i cywilizacyjny Śląska wygłosił ks. rektor Józef Pater.

10 VI – Na PWT we Wrocławiu odbył się egzamin ex universa theologia dla absolwentów studiów zaocznych. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył ks. rektor Józef Pater.

10 VI – W Zamku Piastów Śląskich w Brzegu odbyła się Konferencja naukowa pt. „Wydarzenia brzeskie 26 maja 19966 r. Opozycja – Kościół – komunistyczna bezpieka na terenie powiatu brzeskiego 1945 – 1966", zorganizowana przez Stowarzyszenie Przyjaciół Biblioteki Katolickiej, Starosta Powiatu Brzeskiego i Burmistrz Miasta Brzegu. Referat nt.: „Służba Bezpieczeństwa PRL wobec ordynariusza wrocławskiego kardynała Bolesława Kominka" wygłosil ks. Józef Pater, rektor PWT.

12 VI – Na PWT we Wrocławiu odbył się egzamin ex universa theologia dla absolwentów studiów stacjonarnych. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył ks. rektor Józef Pater.

19 VI – W sali posiedzeń Senatu PWT odbyło się poszerzone posiedzenie Rady Wydziału, któremu przewodniczył ks. prof. PWT dr hab. Józef Pater

23 VI – W katedrze wrocławskiej alumni MWSD przyjęli posługę akolitatu z rąk JE ks. bpa Edwarda Janiaka

23 VI – Z okazji zakończenia roku akademickiego 2004/2005 w kościele pw. Świętych Piotra i Pawła we Wrocławiu J.E. ks. bp prof. Andrzej Siemieniewski przewodniczył Mszy św. koncelebrowanej i wygłosił homilię. Po Mszy św. odbyła się okolicznościowa akademia w auli PWT, podczas której wręczono dyplomy doktorskie, licencjackie i magisterskie.

24 VI – W katedrze wrocławskiej akolici z MWSD we Wrocławiu otrzymali z rąk JE. Ks. abpa prof. Mariana Gołębiewskiego święcenia diakonatu

24 VI – W Sali Wielkiej Ratusza Wrocławskiego odbyła się uroczysta Sesja Rady Miejskiej w dniu Święta Wrocławia podczas której m. in. nadany został tytuł „Civitate Wratislaviensi Donatus" reżyserowi filmów „Sami swoi", „Kochaj albo rzuć", Wojciechowi Checinskiemu. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater

25 VI – W auli PWT odbył się czerwcowy Wieczór Tumski. Wykład pt.: Wydarzenia Poznańskie 1956 – 2006, wygłosił prof. dr hab. Leon Kieres. W części muzycznej z recitalem pieśni patriotycznych wystąpił p. Kołakowski.

LIPIEC

30 VII – W kościele św. Krzyża we Wrocławiu odbył się kolejny Wieczór Tumski, poświęcony życiu konsekrowanemu. O. Andrzej Konopka OP, przeor klasztoru Ojców Dominikanów we Wrocławiu, wygłosił wykład pt. *Kurtuazja, czyli kontemplacja dla wszystkich*. W części muzycznej z recitalem organowym wystąpił wrocławski wirtuoz i kompozytor, Bartosz Sozański, wykonując utwory J.S. Bacha, Dietricha Buxtehudego, M. Brosiga, własne i in.

SIERPIEŃ

9 VIII – W kapitularzu zebrała się kapituła wrocławska celem omówienia programu obchodów 10-lecia sakry biskupiej ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, metropolity wrocławskiego.

10 VIII – Spotkanie z ks. inf. Ireneuszem Skubisiem, redaktorem naczelnym „Niedzieli". Prośba o wydrukowanie programu WDD w wydaniu ogólnopolskim gazety.

13 VIII – Odpust parafialny i dożynki w Wilkszynie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i kazanie wygłosił ks. rektor Józef Pater.

15 VIII – Odpust parafialny w Stobnie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. rektor Józef Pater.

26 VIII – Śluby wieczyste u sióstr elżbietanek. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył JE ks. bp Józef Pazdur. Obecny był również ks. rektor Józef Pater.

27 VIII – W kościele św. Krzyża we Wrocławiu odbył się kolejny Wieczór Tumski. Program zawierał wykład dr. Helmuta Schoepsa, konsula generalnego Niemiec we Wrocławiu: *Ponadgraniczna regionalna współpraca między Niemcami a Polską podczas roku polsko-niemieckiego 2005/2006 oraz perspektywy na przyszłość*. W części artystycznej wystąpił chór Collegium Canticorum z Lipska ze śpiewem psalmu *Ad te levavi oculos meos* w opracowaniu różnych kompozytorów.

28-30 VIII – Na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu odbyły się XXXVI Wrocławskie Dni Duszpasterskie na temat: *Rodzina na nowo odkryta*. Mszy św. inauguracyjnej przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. Jako prelegenci pozostałych wykładów wystąpili: JE ks. Stanisław Stefanek z Łomży, p. prof. Wanda Półtawska, ks. prof. Roman Rogowski, JE ks. bp Kazimierz Ryczan, ks. prof. Jan Krucina, p. prof. Bogdan Chazan, JE ks. abp Damian Zimoń, p. prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska (KUL). Konferencje wieczorne wygłosił o. dr hab. Kazimierz Lubowicki. Podsumowania sympozjum dokonał ks. prof. dr hab. Jan Krucina. Słowo końcowe wypowiedział JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. W sympozjum wzięło udział ok. 800 osób. W auli PWT Wydział Programów Katolickich PSE Polest zorganizował koncert na cześć jubilata, ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, w wykonaniu Romana Kołakowskiego i zespołu Spirituals Singers Band.

31 VIII – Odbyło się poświęcenie odnowionej rezydencji biskupów wrocławskich, a następnie w katedrze wrocławskiej uczczono 10. rocznicę konsekracji JE ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, arcybiskupa metropolity wrocławskiego. Udział w uroczystości wzięło ok. 80 kapłanów, jak również przedstawiciele władz wojewódzkich, miejskich i samorządowych oraz księża profesorowie PWT. Kazanie wygłosił JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz.

WRZESIEŃ

1 IX – W Muzeum Archidiecezjalnym we Wrocławiu otwarto wystawę pt. *Tysiąclecie kontra Millenium*, zorganizowaną przez Wrocławski Oddział IPN. Udział w otwarciu wzięli JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz i ks. rektor Józef Pater, którzy podzielili się wspomnieniami z obchodów milenijnych. Obecni byli pracownicy IPN oraz zaproszeni goście.

2 IX – Spotkanie rejonowe księży: Msza św., adoracja Najświętszego Sakramentu i spotkanie w auli PWT – wśród informacji był także komunikat PWT.

3 IX – W kościele pw. św. Maurycego zainaugurowano obchody 10-lecia istnienia Wydziału Programów Katolickich PSE Polest uroczystą Mszą św., której

przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. bp Edward Janiak. Obecni byli również księża profesorowie PWT.

5 IX – W gabinecie p. rektora prof. Tadeusza Lutego odbyło się spotkanie rektorów uczelni wyższych Wrocławia, podczas którego omówiono wnioski inwestycyjne zgłoszone do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz terminy inauguracji roku akademickiego.

5 IX – Spotkanie z przewodniczącym Civitas Christiana Oddziału Wrocławskiego celem omówienia Dni Polsko-Czeskich i wykładów na temat Jana Husa i husytyzmu na Śląsku, które odbędą się w kapitularzu wrocławskim.

6 IX – Spotkanie rektora Politechniki Wrocławskiej i ks. rektora Józefa Patera z JE ks. abp. Marianem Gołębiewskim celem omówienia programu inauguracyjnego 2 X i Mszy św. dla środowiska akademickiego miasta Wrocławia.

6 IX – Przedstawiciele telewizji niemieckiej ARD złożyli wizytę w Muzeum Archidiecezjalnym celem uzupełnień do filmu poświęconemu ks. Janowi Dzierżoniowi. Kilka faktów z życia tego wielkiego odkrywcy przypomniał ks. rektor Józef Pater.

14 IX – Rozpoczął się Festiwal Nauki, w którym uczestniczy Papieski Wydział Teologiczny według wcześniej ustalonego programu. Wykład wygłosił ks. bp prof. Andrzej Siemieniewski.

15 IX – Na PWT we Wrocławiu odbył się egzamin dodatkowy dla kandydatów na studia dzienne i zaoczne. Egzamin przeprowadzili: ks. dr hab. Wiesław Wenz, prof. PWT; ks. dr hab. Tadeusz Reroń, prof. PWT, i ks. dr Andrzej Tomko.

15 IX W Konsulacie Republiki Federalnej Niemiec odbyło się przyjęcie z okazji wręczenia Nagrody Kulturalnej Śląska i Kraju Związkowego Dolna Saksonia 2006. Udział w przyjęciu wziął ks. rektor PWT Józef Pater.

16 IX – Obchody 60-lecia Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu: udział we Mszy św. w katedrze i w uroczystym posiedzeniu Senatu Akademii w Hali Ludowej wziął prorektor PWT, ks. dr hab. Wiesław Wenz, prof. PWT.

17 IX – Konsekracja nowo wybudowanego kościoła pw. św. Stanisława Kostki we Wrocławiu. Ceremoniom przewodniczył JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. Papieski Wydział Teologiczny reprezentował ks. rektor Józef Pater.

18 IX – W ramach Festiwalu Nauki wykłady wygłosili ks. dr hab. Andrzej Małachowski i ks. dr hab. Mariusz Rosik, a po katedrze oprowadzał ks. rektor Józef Pater, ks. dr Lech Nowak i przewodnicy z PTTK.

20-22 IX – W Domu Jana Pawła II na Ostrowie Tumskim odbyła się Konferencja Naukowa Towarzystwa Teologów Dogmatyków Polskich pt.

Perspektywy polskiej teologii – specyfika merytoryczna i metodologiczna teologii, w której udział wzięło ponad 80 teologów dogmatyków z całej Polski. Organizatorami konferencji byli księża profesorowie PW: ks. prof. dr hab. Włodzimierz Wołyniec i ks. dr hab. Andrzej Małachowski. Z teologami spotkał się JE ks. abp prof. dr hab. Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, oraz ks. rektor PWT Józef Pater.

20 IX – W Ratuszu zorganizowano promocję trzeciego wydania *Encyklopedii Wrocławia*, która w porównaniu z poprzednimi wydaniami została uzupełniona o 400 nowych haseł i 200 ilustracji.

22 IX – W siedzibie PTTK w Rynku odbyło się spotkanie z Zarządem Głównym oraz wręczenie Nagrody Literackiej im. Władysława Krygowskiego przez Komitet Redakcyjny „Wierchów" ks. prof. Romanowi Eugeniuszowi Rogowskiemu z PWT. Udział w uroczystości wziął także ks. rektor PWT Józef Pater.

24 IX – We Wrocławiu odbyła się tradycyjna, siódma z kolei procesja z relikwiami św. Stanisława, biskupa i męczennika, oraz św. Doroty, dziewicy i męczennicy. Rozpoczęła się ona w kościele pw. Świętej Rodziny na Sępolnie i udała się do kościoła pw. Matki Bożej Pocieszenia na Dąbiu, którym opiekują się ojcowie redemptoryści.

24 IX – W kościele pw. Matki Bożej na Piasku odbył się wrześniowy Wieczór Tumski. Okolicznościowy referat poświęcony obchodom milenijnym i peregrynacji obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej wygłosił ks. infułat Józef Wójcik.

25 IX – Obradowała poszerzona Rada Wydziału z udziałem ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, Wielkiego Kanclerza PWT, i ks. bp. prof. Ignacego Deca, ordynariusza świdnickiego. Radzie Wydziału przewodniczył ks. rektor Józef Pater.

26 IX – W Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu odbyło się posiedzenie Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Wrocławia i Opola. Posiedzeniu przewodniczył przewodniczący kolegium, prof. dr hab. Tadeusz Luty, rektor Politechniki Wrocławskiej. W posiedzeniu wziął udział ks. prof. dr hab. Józef Pater, rektor PWT we Wrocławiu.

27 IX – W auli AE odbyła się inauguracja roku akademickiego Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

28 IX – Uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu im. Tadeusza Kościuszki. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

28 IX – We Wrocławiu odbyły się Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej zorganizowane przez Civitas Christiana, z udziałem gości z Czech i Polski. Spotkanie rozpoczęła Msza św. w kościele św. Idziego, odprawiona pod prze-

wodnictwem JE ks. bp. Edwarda Janiaka. Druga część sesji odbyła się w salach Muzeum Archidiecezjalnego. Wykład nt. husytyzmu na Śląsku wygłosił ks. rektor Józef Pater.

28-29 IX – Odbyła się doroczna pielgrzymka archidiecezji wrocławskiej na Jasna Górę, w której udział wzięli księża profesorowie PWT.

29 IX – W Auli Leopoldinie odbyła się inauguracja roku akademickiego w Akademii Rolniczej, podczas której nadano doktorat *honoris causa* prof. Tadeuszowi Szulcowi. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

30 IX – W auli PWT odbyło się jubileuszowe spotkanie członków Fundacji św. Jadwigi Dortmund-Wrocław. W spotkaniu uczestniczył ks. rektor Józef Pater.

PAŹDZIERNIK

2 X – Mszą Świętą w katedrze wrocławskiej rozpoczęła się inauguracja roku akademickiego na Politechnice Wrocławskiej. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, homilię wygłosił ks. rektor PWT Józef Pater, który poświęcił również nowo wybudowane Centrum Naukowo-Badawcze Politechniki Wrocławskiej. Udział w uroczystości wzięli JE ks. bp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz, JE ks. bp prof. Ignacy Dec.

3 X – Odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego na Uniwersytecie Wrocławskim. Mszy św. koncelebrowanej w kościele Uniwersyteckim przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. bp Andrzej Siemieniewski. Na uroczystości w Auli Leopoldinie PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater. Obecni byli również JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz, JE ks. bp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, i JE ks. bp prof. Ignacy Dec.

4 X – W Auli Leopoldinie odbyła się inauguracja roku akademickiego Akademii Medycznej we Wrocławiu. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater. Obecny był także JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski.

4 X – Odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego na Uniwersytecie Opolskim.

5 X – W Auli Leopoldinie odbyła się inauguracja roku akademickiego Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

6 X – W Auli Leopoldinie odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego Akademii Muzycznej, Akademii Sztuk Pięknych i Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej we Wrocławiu. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater. Obecny był również JE ks. bp Andrzej Siemieniewski.

6 X – W katedrze wrocławskiej został umieszczony znak Drogi św. Jakuba, poświęcony przez ks. infułata Adama Drwięgę. Następnie zebrani uczestnicy

przeszli procesją odcinkiem Jakubowego szlaku z Ostrowa Tumskiego do kościoła garnizonowego pw. św. Elżbiety. Udział w poświeceniu znaku i rozpoczęciu pielgrzymki wziął ks. Józef Pater, rektor PWT.

7 X – Odbyła się inauguracja roku akademickiego dla studentów PWT studiów zaocznych. Mszy św. koncelebrowanej w kościele Świętego Krzyża przewodniczył i homilię wygłosił ks. rektor Józef Pater. Immatrykulacji studentów dokonał ks. prorektor Włodzimierz Wołyniec.

8 X – Odbyła się inauguracja roku akademickiego dla studentów Podyplomowego Studium o Rodzinie na PWT. Mszy św. koncelebrowanej w kościele św. Piotra i Pawła przewodniczył i homilię wygłosił ks. rektor Józef Pater.

10 X – Na Papieskim Wydziale Teologicznym i w Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu odbyła się uroczystość rozpoczęcia roku akademickiego 2006/2007, połączona z uroczystością nadania doktoratu *honoris causa* JEm ks. kard. Marianowi Jaworskiemu, arcybiskupowi metropolicie lwowskiemu. Mszy św. w katedrze wrocławskiej przewodniczył JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. Homilię nt. *Wratislavia semper grata* wygłosił JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz. Udział w uroczystości wzięli: JE ks. bp Stanisław Napierała z Kalisza, JE ks. bp Stefan Cichy z Legnicy, JE ks. bp Ignacy Dec ze Świdnicy, JE ks. bp Tadeusz Rybak z Legnicy, JE ks. bp Włodzimierz Juszczak, JE ks. bp Ryszard Bogusz z Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, przedstawiciele władz miejskich, wojewódzkich i samorządowych oraz inni zaproszeni goście. Wykład inauguracyjny pt. *Kościół sam ma stanowić o swojej nauce* wygłosił Dostojny Laureat, JEm ks. kard. Marian Jaworski.

11 X – Spotkanie u JE ks. bp. Edwarda Janiaka z racji zbliżającego się dnia imienin.

12 X – Pielgrzymka OHP do Lichenia, w której uczestniczył ks. rektor PWT Józef Pater.

12-13 X – Spotkanie KRASP w Warszawie.

13 X – Piesza pielgrzymka młodzieży duchownej do Trzebnicy.

14 X – Piesza pielgrzymka młodzieży PWT, pracującej i studiującej, do Trzebnicy.

15 X – Odbyła się inauguracja roku akademickiego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater i ks. dr Andrzej Tomko.

16-22 X – XXIX Dni Kultury Chrześcijańskiej. Hasło wiodące brzmiało: *Rodzina wobec współczesnych przemian i wyzwań*.

16 X – Obradowała Rada Pedagogiczna MWSD.

16 X – Uroczystość św. Jadwigi. We Mszy św. na Kozanowie koncelebrowanej pod przewodnictwem JE ks. bp. Marcjona Trochimiaka, z PWT uczestniczyli ks. rektor Józef Pater i ks. dr Andrzej Tomko.

20 X – Odbyła się inauguracja roku akademickiego na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater i ks. dr Andrzej Tomko.

20 X – Spotkanie z redaktorami „Niedzieli" i „Gościa Niedzielnego" oraz z przedstawicielami Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

22 X – Zakończenie sezonu turystycznego z przewodnikami PTTK w sanktuarium Matki Boskiej Częstochowskiej w Świętej Katarzynie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i kazanie wygłosił ks. rektor Józef Pater.

23 X – Rada Wydziału PWT, której przewodniczył ks. rektor Józef Pater. Obecny był JE ks. abp Marian Gołębiewski, Wielki Kanclerz PWT, oraz samodzielni pracownicy naukowi PWT.

24 X – W Świdnicy zebrało się Kolegium Rektorów pod przewodnictwem prof. dr. hab. Tadeusza Lutego oraz odbyło się spotkanie z JE ks. bp. prof. Ignacym Decem.

25 X – W auli PWT prof. dr hab. inż. Paweł Kafarski z Politechniki Wrocławskiej wygłosił wykład nt. *Bioterroryzm – zagrożenie czy moda* w ramach WTT dla profesorów i studentów.

26 X – W Auli Leopoldinie odbyły się uroczystości 50-lecia Wydziału Farmacji Akademii Medycznej we Wrocławiu. Honorowym gościem był prezydent RP Lech Kaczyński. Obecny był również JE ks. abp Marian Gołębiewski. PWT reprezentował ks. prorektor Włodzimierz Wołyniec.

27 X – W Świdnicy odbyła się Konferencja Alzheimerowska, podczas której wykłady wygłosili ks. Tadeusz Reroń, prof. PWT, i ks. dr Janusz Czarny.

29 X – W kościele św. Bartłomieja (dolny kościół Świętego Krzyża) odbył się październikowy Wieczór Tumski. Wykład nt. *Hedejwijch – duchowość w Holandii od średniowiecza do dnia dzisiejszego* wygłosili Irena Zajączkowska i Edward Skubisz z Filologii Niderlandzkiej Uniwersytetu Wrocławskiego. W części artystycznej Schola Mulierum Silesiensis pod dyr. kantora Roberta Pożarskiego wystąpiła z oficjum rymowanym o św. Jadwidze Śląskiej: *Fulget in orbe dies* wg Antyfonarza cysterskiego z Lubiąża, XII w.

LISTOPAD

2 XI – Przeprowadzono spotkanie Kolegium Rektorów na Politechnice Wrocławskiej w sprawie projektów inwestycyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych, z udziałem Pawła Wróblewskiego, Marszałka Województwa Dolnośląskiego. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

3-4 XI – W Kamieniu Śląskim odbyło się spotkanie dziekanów Wydziałów Teologicznych w Polsce, pod przewodnictwem ks. prof. Tadeusza Doli z Opola. Udział wzięli m.in. p. prof. Jerzy Brzeziński z CK, ks. prof. Czesław

Rychlicki z Rady Naukowej KEP, ks. prof. Tomasz Węcławski, ks. prof. Marian Rusecki z PAN. Obecni byli także dziekani ze Słowacji i z Czech. PWT reprezentował ks. prof. Józef Pater.

5 XI – Dorocznym już zwyczajem w pierwszą niedzielę listopada została odprawiona Msza św. w kaplicy sióstr św. Elżbiety za zmarłych przewodników miejskich, terenowych i górskich. Mszy św. przewodniczył i homilię wygłosił ks. prof. Józef Pater.

7 XI – W auli starej Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego odbyło się spotkanie Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego ze środowiskiem naukowym – rektorami uczelni wyższych w Polsce (KRASP), podczas którego omówiono aktualne problemy szkolnictwa wyższego i nauki. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

10 XI – Na Politechnice Opolskiej w ramach obchodów 40-lecia istnienia nadano doktorat *honoris causa* prof. dr. hab. Jerzemu Buzkowi. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

11 XI – W Święto Odrodzenia Polski w kościele garnizonowym pw. św. Elżbiety Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. abp Marian Gołębiewski. Po Mszy św. na Rynku wrocławskim odbył się pokaz musztry i występ orkiestry reprezentacyjnej Wojska Polskiego Śląskiego Okręgu Wojskowego. W Arsenale wojewoda wrocławski wręczył odznaczenia kombatantom. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

12 XI – W dniu dzisiejszym odbyły się wybory na prezydenta Wrocławia – wygrał Rafał Dutkiewicz, do Sejmiku Dolnośląskiego – wygrała PO, i do Rady Miejskiej.

13 XI – W gabinecie rektora PWT odbyło się spotkanie komisji ds. nagrody JE ks. abp. Mariana Gołębiewskiego w składzie: prof. dr hab. Tadeusz Luty, ks. prof. dr hab. Józef Pater, ks. dr Roman Drozd, ks. dr Andrzej Tomko i ks. mgr Mirosław Maliński. Z nadesłanych propozycji wybrano pięciu kandydatów do nagrody.

14 XI – W sali senackiej odbyła się publiczna obrona doktoratu ks. mgr. lic. Jana Dziewulskiego. Promotorem był ks. prof. Piotr Liszka, recenzentami ks. prof. Jerzy Szymik z WT UŚ i ks. prof. Bogdan Ferdek z PWT.

15 XI – We Wrocławiu odbyły się obchody Święta Nauki Wrocławskiej Mszy św. koncelebrowanej w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa przewodniczył ks. rektor Józef Pater. Homilię wygłosił ks. proboszcz parafii Serca Jezusowego. Następnie rektorzy uczelni wrocławskich złożyli kwiaty pod pomnikiem Martyrologii Profesorów Lwowskich oraz prorektorzy uczelni wrocławskich – pod tablicą przy ul. Sądowej upamiętniającą deportację profesorów krakowskich.

15 XI – W ramach obchodów Święta Nauki Wrocławskiej w auli im. Jana Pawła II w Akademii Rolniczej zostały wręczone nagrody i wyróżnienia pracownikom AR, która od dziś nosi nazwę Uniwersytetu Przyrodniczego. Udział w uroczystości wziął ks. rektor PWT Józef Pater. Następnie w Auli Leopoldinie Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się uroczystość wręczenia nagrody Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Wrocławia i Opola panu prezydentowi miasta Wrocławia, dr. Rafałowi Dutkiewiczowi. Laudację wygłosił przewodniczący Kolegium Rektorów, prof. dr hab. inż. Tadeusz Luty.

15 XI – W ramach Święta Nauki Wrocławskiej w kościele uniwersyteckim pw. Imienia Jezus odbył się koncert *Dzwony* Rachmaninowa z licznym udziałem ludzi nauki.

16 XI – W kościele Sióstr Urszulanek ks. rektor Józef Pater przewodniczył Mszy św. w ramach spotkań miesięcznych profesorów wrocławskich. Homilię wygłosił ks. Andrzej Dziełak. Po Mszy św. wykład nt. *Istota Kościoła i jego historia* wygłosił ks. rektor Józef Pater.

18 XI – W Henrykowie w czasie Mszy św. koncelebrowanej, której przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. abp Marian Gołębiewski, odbyła się uroczystość poświęcenia i nałożenia tunik dla alumnów *annus propedeuticus* MWSD we Wrocławiu. Następnie w auli po spektaklu przygotowanym przez alumnów odbyło się wręczenie indeksów. Obecni byli księża moderatorzy MWSD we Wrocławiu wraz z ks. dr. Adamem Łuźniakiem, rektorem MWSD, ks. rektor PWT Józef Pater, księża proboszczowie i rodzice alumnów.

20 XI – W sali senackiej PWT odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr. Wojciecha Necela TChr, z udziałem Rady Wydziału PWT i recenzentów: ks. prof. Wojciecha Góralskiego, ks. prof. Jerzego Myszora.

21 XI – W Auli Leopoldinie Akademia Rolnicza we Wrocławiu nadała prof. Jerzemu Fabiszewskiemu doktorat *honoris causa*. Ponadto odbyła się promocja doktorów i rozdanie dyplomów absolwentom kierunku Ogrodnictwo. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

21 XI – W gmachu Politechniki Opolskiej obradowało Kolegium Rektorów Uczelni Wyższych Wrocławia i Opola. Rektorzy mogli zwiedzić nowe budynki Politechniki, w tym salę gimnastyczną oraz nową salę wykładową, oraz zapoznać się z dalszymi planami rozbudowy Politechniki.

22 XI – W Auli Leopoldinie w ramach święta Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Szewachowi Weissowi, byłemu ambasadorowi Izraela w Polsce, nadano doktorat *honoris causa* UWr.

22-25 X – Na PWT i w MWSD we Wrocławiu odbyło się XXII Forum Młodych na temat: *Słowo – miecz obosieczny*. Mszy św. koncelebrowanej w ka-

tedrze wrocławskiej na rozpoczęcie forum przewodniczył i homilię wygłosił ks. prof. dr hab. Józef Pater, rektor PWT. W sympozjum uczestniczyli alumni MWSD we Wrocławiu, przedstawiciele seminariów diecezjalnych i zakonnych z całej Polski oraz część młodzieży świeckiej PWT we Wrocławiu, a także studenci z innych uczelni Wrocławia. Z PWT we Wrocławiu wykłady wygłosili: ks. dr Janusz Czarny, ks. prof. dr hab. Mariusz Rosik, ks. prof. dr hab. Roman Rogowski, ks. prof. dr hab. Waldemar Irek.

26 XI – W ramach jubileuszu 10-lecia odrodzenia Akcji Katolickiej w archidiecezji wrocławskiej i KSM w katedrze wrocławskiej Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i homilię wygłosił JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. Udział w uroczystości wzięli przedstawiciele AK i KSM z parafii, duszpasterze i prezesi. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater. W auli PWT okolicznościowy wykład o Akcji Katolickiej wygłosił ks. prof. dr hab. Jan Krucina.

26 XI – W kościele NMP na Piasku odbył się listopadowy Wieczór Tumski poświęcony Wolfgangowi Amadeuszowi Mozartowi w 250. rocznicę urodzin. Wykład zatytułowany *Prawda o Requiem i śmierci Mozarta* wygłosił dr Andrzej Wolański z Akademii Muzycznej. W drugiej części z utworami W.A. Mozarta wystąpili: Olga Ksenicz, Jerzy Butryn i Tomasz Głuchowski.

28 XI – Z okazji Narodowego Dnia Rumunii w Auli Leopoldinie odbył się koncert zespołu rumuńskiego, w którym uczestniczyli przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządowych i miejskich, rektorzy wyższych uczelni Wrocławia, przedstawiciele konsulatów. Ze strony kościelnej udział wzięli JE ks. abp Marian Gołębiewski i ks. Konachowicz z Kościoła prawosławnego. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater i ks. dr Andrzej Tomko. Następnie uczestnicy zostali zaproszeni do Oratorium Marianum na skromne przyjęcie.

30 XI – Z okazji 10-lecia sakry biskupiej JE ks. bp. Edwarda Janiaka w katedrze wrocławskiej odprawiona została dziękczynna Msza św. koncelebrowana z udziałem duchowieństwa i wiernych. Homilię wygłosił JE ks. abp Sławoj Leszek Głódź. Obecni byli JE ks. abp Marian Gołębiewski, JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz, biskupi wrocławscy i legniccy, przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządowych i miejskich, przewodnicy PTTK, leśnicy i myśliwi, którym duszpasterzuje z ramienia Episkopatu Polski ks. bp Edward Janiak.

GRUDZIEŃ

4 XII – W sali senackiej Papieskiego Wydziału Teologicznego odbyła się obrona doktoratu ks. mgr. lic. Aleksandra Radeckiego i ks. mgr. lic. Marka Gałuszki.

5 XII – W auli PWT klerycy z IV roku MWSD zapoczątkowali uroczyste obchody ku czci św. Mikołaja wystawieniem sztuki nt. *Zaufanie do Boga*. Obecni byli

JE ks. abp Marian Gołębiewski, księża biskupi pomocniczy, księża profesorowie i wychowawcy, pracownicy administracyjni, siostry zakonne i zaproszeni goście.

6 XII – W auli MWSD uroczyste obchody dnia św. Mikołaja, podczas których program artystyczny o charakterze rozrywkowym przygotowali alumni roku IV. Udział wzięli księża profesorowie i moderatorzy, pracownicy administracyjni i zaproszeni goście.

7 XII – W Wyższym Seminarium Duchownym w Legnicy odbył się egzamin *ex universa theologia* tamtejszych diakonów. Delegatem PWT we Wrocławiu i przewodniczącym komisji był ks. prorektor Wiesław Wenz

8 XII – Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP – dzień rektorski. W katedrze o godz. 10.00 odprawiono Mszę św. pod przewodnictwem JE ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, arcybiskupa metropolity wrocławskiego. Udział wzięli księża profesorowie PWT, członkowie kapituły katedralnej i kolegiackiej Świętego Krzyża, księża dziekani i proboszczowie. W czasie Mszy św. odbyły się obłóczyny alumnów III roku MWSD. Po Mszy św. życzenia imieninowe księdzu arcybiskupowi złożyli alumni, w imieniu wrocławskiego prezbiterium i środowiska akademickiego – ks. rektor Józef Pater i ks. rektor Adam Łuźniak. Pracownicy Kurii Metropolitalnej życzenia Księdzu Metropolicie złożyli w kaplicy kurialnej przed Mszą św. Po Mszy św. w seminarium odbyło się spotkanie i wspólny obiad.

8 XII – 50-lecie DTSK. Po Mszy św. koncelebrowanej w kościele św. Idziego, której przewodniczył i homilię wygłosił ks. rektor Józef Pater, w auli PWT odbyło się jubileuszowe spotkanie Regionalistów Dolnośląskich, któremu przewodniczył p. Anatol Omelaniuk. Spotkanie uświetnił chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium" pod dyrekcją Alana Urbanka. Udział w spotkaniu wzięło ponad 120 osób.

9 XII – W sali senackiej PWT odbył X Zwyczajny Zjazd Walny DTSK, podczas którego odbyły się wybory, na prezesa DTSK został wybrany prof. Krystyn Matwijowski.

9 XII – W rezydencji arcybiskupów wrocławskich rektorzy uczelni wrocławskich, wojewoda i marszałek sejmiku dolnośląskiego spotkali się z JE ks. abp. Marianem Gołębiewskim. Okazją do towarzyskiego spotkania były imieniny ordynariusza. Z PWT udział wzięli ks. rektor Józef Pater, ks. prorektor Wiesław Wenz i ks. prorektor Włodzimierz Wołyniec.

10 XII – W kościele św. Klary u sióstr urszulanek odbył się dzień skupienia dla sióstr przełożonych z domów zakonnych na terenie archidiecezji wrocławskiej. Mszę św. odprawił i homilię wygłosił ks. rektor Józef Pater. Po Mszy św. wygłosił dwa wykłady nt. *Historii kultu Serca Bożego*.

11 XII – Odbył się egzamin *ex universa theologia* diakonów MWSD we Wrocławiu. Egzaminowi przewodniczył ks. rektor Józef Pater. W komisji zasiedli:

ks. prof. Roman Rogowski, ks. prof. Piotr Liszka, ks. dr Zdzisław Zdebski i ks. dr Adam Łuźniak.

12 XII – Obchody 25-lecia stanu wojennego. W Hali Stulecia odbył się koncert pt. *Requiem pro Pace*, autorstwa Romana Kołakowskiego, emitowany również w telewizji. W dawnym Dolmelu Prezydent RP Lech Kaczyński wręczył odznaczenia państwowe m.in. ks. Orzechowskiemu, ks. Drzewieckiemu i ks. Dziełakowi.

13 XII – W katedrze wrocławskiej odprawiono Msza św. koncelebrowaną za Ojczyznę, przewodniczył jej i kazanie wygłosił JE ks. abp Marian Gołębiewski. Udział wziął Prezydent RP Lech Kaczyński, władze wojewódzkie, samorządowe i miejsce, przedstawiciele Solidarności i uczelni wyższych. PWT reprezentował ks. rektor Józef Pater.

15 XII – Spotkanie z przedstawicielami Izby Gospodarczej i Banku PKO.

16 XII – W auli Jana Pawła II Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu nadany został doktorat *honoris causa* p. prof. dr. hab. Tadeuszowi Lutemu. Uroczystość zaszczycił JEm ks. kard. Henryk Gulbinowicz. Papieski Wydział Teologiczny reprezentował ks. rektor Józef Pater.

16 XII – Spotkanie opłatkowe studentów zaocznych PWT. Mszy św. koncelebrowanej w kościele św. Piotra i Pawła przewodniczył i homilię wygłosił ks. rektor Józef Pater.

18 XII – W sali senackiej Papieskiego Wydziału Teologicznego odbyła się obrona doktoratu ks. mgr. lic. Jarosława Święcickiego i ks. mgr. lic. Joachima Latawca.

18 XII – W ośrodku OHP w Ząbkowicach Śląskich wystawiono jasełka przygotowane przez młodzież, odbyło się też spotkanie opłatkowe, w którym udział wzięli komendant wojewódzki OHP Jerzy Liszka, zastępca Zbigniew Rychliński, przedstawiciele władz powiatowych i miejskich. Stronę kościelną reprezentowali ks. rektor Józef Pater i ks. Jan Sroka.

19 XII – W burze rektora PWT zorganizowano spotkanie z dyrektorami studiów podyplomowych przy PWT celem omówienia spraw związanych z tokiem nauczania i planami na przyszłość.

19 XII – Na PWT we Wrocławiu odbyło się grudniowe posiedzenie Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Wrocławia i Opola, któremu przewodniczył prof. dr hab. Tadeusz Luty, rektor Politechniki Wrocławskiej, przewodniczący Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Wrocławia i Opola. Spotkanie rektorów zaszczycił swoją obecnością i słowem wprowadzającym JE ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. W czasie spotkania wyświetlono film o Kresach Wschodnich – m.in. o Kamieńcu Podolskim, przygotowanym przez rektora UO. Następnie rektorzy spotkali się na wieczerzy wigilijnej, przełamali się opłatkiem i złożyli sobie życzenia świąteczne.

21 XII – W godzinach południowych odbyła się uroczystość opłatkowa dla studentów świeckich studiów dziennych na PWT. Mszy św. w kościele św. Piotra i Pawła przewodniczył ks. rektor Józef Pater, a homilię okolicznościową wygłosił ks. prorektor Włodzimierz Wołyniec Po Mszy św. w auli PWT studenci V roku przedstawili jasełka pt. *W poszukiwaniu Nowonarodzonego*, a następnie w poszczególnych grupach rocznikowych połamano się opłatkiem i złożono sobie życzenia świąteczne.

21 XII – W Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym odbyło się spotkanie opłatkowe dla alumnów, przełożonych, profesorów i pracowników administracyjnych. Mszy św. przewodniczył i homilię wygłosił JE. ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski. W przeddzień, 20 XII, studenci II roku przedstawili sztukę Romana Brandstaettera pt. *Pokutnik z Osjaku*.

23 XII – W kaplicy Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej odbyło się spotkanie opłatkowe pracowników Kurii Metropolitalnej z udziałem JE ks. abp. Mariana Gołębiewskiego, metropolity wrocławskiego, JEm ks. kard. Henryka Gulbinowicza, seniora, JE ks. bp. Edwarda Janiaka, biskupa pomocniczego, i JE ks. bp. Andrzeja Siemieniewskiego. Życzenia wszystkim złożył ks. abp Marian Gołębiewski.

24 XII – W rezydencji Księdza Arcybiskupa odbyła się wieczerza wigilijna z udziałem JE ks. abp. prof. Mariana Gołębiewskiego, JEm ks. kard. Henryka Gulbinowicza, seniora, JE ks. bp. Józefa Pazdura, JE ks. bp. Edwarda Janiaka i JE ks. bp. Andrzeja Siemieniewskiego. PWT reprezentowali ks. rektor Józef Pater, ks. dr Alojzy Ślósarczyk i ks. dr. Adam Łuźniak.

26 XII – W auli PWT o godz. 18.00 odbył się grudniowy Wieczór Tumski. W części wprowadzającej wykład pt. *Bóg wkroczył w dzieje*, wygłosił ks. prof. dr hab. Jan Krucina. Następnie można było wysłuchać koncertu najpiękniejszych polskich kolęd i pastorałek w wykonaniu Kameralnego Chóru Politechniki Wrocławskiej „Consonanza" pod dyr. Marty Kierskiej-Witczak.

29 XII – W Zagrzebiu zorganizowano 29. Europejskie Spotkanie Młodych, w którym uczestniczyło ponad 40 tys. młodzieży. Obecni byli także przedstawiciele studentów PWT we Wrocławiu. Wrocław reprezentował również JE ks. bp Andrzej Siemieniewski.

30 XII – spotkanie imieninowe u ks. inf. Adama Drwięgi, proboszcza katedry. Obecni byli ks. abp Marian Gołębiewski, ks. kard. Henryk Gulbinowicz, ks. bp prof. Ignacy Dec, ks. bp Edward Janiak, ks. bp Józef Pazdur, ks. inf. Leon Czaja, ks. rektor Józef Pater, dawni i obecni księża wikariusze katedralni.

VI. Pomoce duszpasterskie

Ks. Dr Michał Machał, collaboratore esterno w procesie beatyfikacyjnym Sługi Bożego Ks. Prałata Roberta SPISKE, odpowiedzialny za przygotowanie POSITIO w tym procesie pod kierunkiem relatora O. Prof. Ambrogio Eszera - Relatora Generalnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Autor w tym celu przebywał w Rzymie od 29.VI.2001 – 31.12.2004 r. Autor pełnił wcześniej funkcję postulatora, na etapie diecezjalnym w tym procesie.

Kontekst historyczny i procesowy życia oraz działalności Sługi Bożego Ks. Roberta SPISKEGO

Rok 2005 obfitował w ważne wydarzenia dla Kościoła nie tylko o wymiarze lokalnym, ale przede wszystkim w wymiarze Kościoła powszechnego. Dnia 2 kwietnia odszedł bowiem do wieczności, w powszechnej opinii świętości, papież Jan Paweł II, który był zwany także „Wielkim". Jego miejsce zajął niemiecki kardynał Józef Ratzinger, Prefekt Kongregacji Nauki Wiary, który przyjął imię „Benedykt XVI". Zadecydowało o tym już w drugim dniu głosowania konklawe, które zgromadziło się w Kaplicy Sykstyńskiej na popołudniowej sesji w dniu 19 kwietnia 2005 r. W tym samym też czasie, a dokładnie między godziną 17 a 18.30, jak na to wskazują adnotacje protokolarne, w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych odbywało się posiedzenie Komisji Historycznej, która pod kierunkiem Relatora Generalnego O. Prof. Ambrogio Eszera dokonywała podsumowania pracy nad POSITIO dotyczącym Sługi Bożego Ks. Prałata Roberta Spiske (1821-1888). Jest to kapłan wrocławski, pochodzenia czesko-niemieckiego, którego ojciec był Czechem, a mama Niemką. Cały zaś proces beatyfikacyjny odbywał się już w powojennej rzeczywistości Wrocławia, który po II wojnie światowej znalazł się w granicach państwa polskiego. W ten oto sposób Sługa Boży połączył w sobie kolejny już raz, tak jak się to działo często poprzez całe wieki w historii Wrocławia, żywioł czeski, niemiecki i polski.

Od tej pory data 19 kwietnia 2006 roku stała się datą szczególną nie tylko dla Kościoła powszechnego, jako data wyboru nowego Papieża Benedykta XVI, ale także data kolejnego, bardzo ważnego etapu w procesie beatyfikacyjnym Sługi Bożego z Wrocławia. Ustalenia Komisji Historycznej i wyniki jej głosowania sprawiły bowiem, że proces beatyfikacyjny Sługi Bożego czyli tzw. POSITIO zostało przekazane w ręce Komisji Teologów odnośnie oceny heroiczności cnót Sługi Bożego, a on sam stał się w jakiś szczególny sposób Orędownikiem nowego Pontyfikatu Papieża-Rodaka.

Wrocław – zarys historyczny miasta i regionu w okresie życia i działalności Sługi Bożego Ks. Roberta SPISKEGO

Całe życie i działalność Sługi Bożego ks. Robert Spiske (1821-1888) związane było ze Śląskiem i jego głównym miastem Wrocławiem, które jest stolicą Śląska. Stąd też historia Śląska i Wrocławia nabiera szczególnego znaczenia w kontekście jego procesu beatyfikacyjnego, który zakończył się w Archidiecezji Wrocławskiej 30.12.2000 r., a obecnie jest on kontynuowany w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie. Po św. S. Teresie od Krzyża, karmelitance (Edycie Stein) pochodzącej z Wrocławia i bł. Ks. Bernardzie Lichtenbergu z Oławy, jest to jeszcze jeden, z pewnością nie ostatni, Kandydat na ołtarze, którego pochodzenie i życie są odzwierciedleniem klimatu duchowego i kulturowego tego regionu powojennej Polski i Europy.

Jest to kraina o bogatej 1000-letniej historii, naznaczonej bardzo zmiennymi kolejami dziejów. Region ten obejmuje południowo-zachodnie tereny współczesnej Polski. Jego dzieje wyznaczają bowiem następujące epoki:

– czasy piastowskie (ok. 990-1335), czyli sięgające początków państwowości polskiej[1],

– pod panowaniem czeskim (1335-1526)[2],

– czasy austriackich habsburgów (1526-1740)[3],

– przynależność do państwa pruskiego (1741-1945), czyli tzw. okres niemiecki Śląska i Wrocławia[4],

– wreszcie Wrocław ponownie w granicach państwa polskiego, czyli po zakończeniu II wojny światowej w 1945[5].

W ten oto sposób na trwałe związały się ze sobą cztery jakby potężne żywioły kulturowe i etniczne: piastowski, czyli polski, czeski, austriacki i pruski, czyli niemiecki, które ostatecznie ukształtowały dzieje tej ziemi.

---

[1] T. Kulak, *Wrocław, Przewodnik historyczny,* Wrocław 2000, s. 5-44; Por. C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski (red.), *Historia Wrocławia,* t. 1, Wrocław 2000; Zob. N. Davies, R. Morhouse, *Mikrokosmos: Portret miasta środkowoeuropejskiego,* Kraków 2002.

[2] T. Kulak, tamże, s. 45-92; Por. C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski (red.), tamże, s. 95-220.

[3] T. Kulak, tamże, s. 93-142; Por. C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski (red.), tamże, s. 221-295.

[4] T. Kulak, tamże, 143-270.

[5] T. Kulak, tamże, s. 271-311.

Teren współczesnego Wrocławia był zamieszkany od pradawnych czasów. Prowadziły bowiem tędy ważne szlaki handlowe: jeden z południa ku północy, to jest z Włoch i wybrzeży Adriatyku poprzez Czechy, ziemię kłodzką ku zasobnym w bursztyn brzegom Bałtyku; drugi ze wschodu na zachód – od Rusi i wybrzeży Morza Czarnego do krajów germańskich i zachodniej Europy[1]. Miasto powstało na rozległej równinie, zwanej Równiną Wrocławską, przybierającą kształt kotliny przeciętej korytem Odry, w której zbiegają się doliny jej dopływów – prawobrzeżnej Widawy i lewobrzeżnych Oławy, Ślęzy i Bystrzycy, stanowiących od wieków dogodne szlaki komunikacyjne. Dzięki temu centralnemu położeniu w obrębie Niziny Śląskiej Wrocław stał się na wiele stuleci centrum politycznym i gospodarczym Śląska[2]. Z tego też względu miasto Wrocław, wraz z całym otaczającym je regionem, doświadczało zawsze wszystkich skutków, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, swego strategicznego położenia, na tym przysłowiowo „cywilizacyjnym skrzyżowaniu dróg" środkowoeuropejskiego świata. Tak jest zresztą i w czasach współczesnych.

A zatem, zarówno te naturalne, geograficzno-strategiczne, jak i historyczno-kulturowe uwarunkowania wycisnęły swoje trwałe piętno na przeszłości i teraźniejszości tego miasta i regionu[3]. Nic też dziwnego, że znalazły one również swe odbicie we wszystkim tym, co ukształtowało postać Sługi Bożego Ks. Roberta Spiske i co znajduje również swój wyraz w okolicznościach związanych z jego procesem beatyfikacyjnym. Ponieważ jednak życie i działalność Sługi Bożego przypadają na okres przynależności Wrocławia i Śląska do państwa pruskiego, czyli na tzw. okres niemiecki Śląska i Wrocławia, dlatego też temu etapowi dziejów Śląska poświęcimy tu najwięcej miejsca.

Względnie pomyślny rozwój Wrocławia i Śląska na przełomie XVII i XVIII w. przerwany został przez agresję pruskiego państwa[4]. Otóż ówczesny król pru-

---

[1] T. Kulak, tamże, s. 5.

[2] C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski (red), tamże, t. 1, s. 9.

[3] S. Schwan, Czy (jeszcze/już) istnieją Dolnoślązacy?, w: Silesia Philologica. I Kongres Germanistyki Wrocławskiej, Wrocław 2001, s. 405-416.

[4] „Preußen. I. Das Ordensland P. Im Land zw. Weichsel u. Memel siedelten bis zum 2./3. Jahr. Goten, später ein letto-litauischer (also ein baltischer, nicht ein slawischer) Stamm, die Pruzzi. Der Name erscheint ums Jahr 1000... Erster „Apostel der P." war der hl. Adalbert v. Prag... Das 11. u. 12. Jahrh. füllen Kriege mit den Pollen, deren Joch die P. immer wieder abschüttelten. Um 1209 nahm der Zisterzienser Christian v. Oliva (= das Gottfried v. Lekno?) das Missionswerk neu auf; er wurde der 1. Bischof P.s u. hieß es willkommen, dass der poln. Hzg. Konrad v. Masovien 1226 den Deutschorden um Hilfe rief. In 50jährigen harten Kämpfen drang der Orden vom Kulmerland aus nach Nord u. Ost vor. Das Gewonnene sicherte er durch Anlage von Burgen u. Städten; durch

ski Fryderyk II Hohenzollern (1740-1786), wykorzystując kryzys dynastyczny Habsburgów, wyruszył w grudniu 1740 r. na czele dwudziestotysięcznej armii na Śląsk. W ten sposób rozpoczęła się pierwsza zwycięska dla Prus wojna o ziemię śląską, stoczona z wojskami Marii Teresy, cesarzowej austriackiej, która objęła tron z braku potomka męskiego po swoim ojcu Karolu VI. W wyniku traktatu pokojowego podpisanego w 1742 r. w granicach Królestwa Pruskiego znalazł się cały Dolny i Górny Śląsk. Cesarzowa Maria Teresa stoczyła ogółem trzy wojny o utrzymanie Wrocławia i Śląska pod swoim panowaniem, a utraciła je ostatecznie w 1763 r.

W tym czasie miasto Wrocław liczyło niewiele ponad 44 000 mieszkańców[1] i było jednym z najbogatszych miast monarchii habsburskiej. Utratę wolności i politycznej pozycji miało zrekompensować Wrocławiowi podniesienie go 28 stycznia 1752 r. do rangi królewskiego miasta stołecznego i rezydencjalnego. Po Królewcu i Berlinie, aż do 1918 r. Wrocław pozostawał trzecią stolicą Prus, a ponadto początkowo był z nich miastem najbogatszym. Fryderyk II zwykł mawiać, że Śląsk z Wrocławiem jest „perłą w koronie pruskiej", co przyczyniało się też do ogromnego wzrostu rangi politycznej i gospodarczej państwa Hohenzollernów w ówczesnej Europie. To właśnie z tej „perły korony pruskiej" czerpano olbrzymie dochody, które stanowiły 1/3 dotychczasowych przychodów skarbu państwa pruskiego, a także pobierano rekruta dla stale zwiększającej swą liczebność armii[2].

Panowanie Fryderyka II zaznaczyło się najpierw gwałtownym wzrostem wszystkich dotychczasowych podatków, z których najbardziej uciążliwym oka-

---

zahlreiche deutsche Ansiedler wurden deutsche Sprache u. Kultur ausgebreitet... Der Hochmeister Albrecht v. Brandenburg-Ansbach trat zum Luthertum über u. verwandelte das Ordensland P. 1525 in ein weltliches Herzogtum unter polnischer Oberhoheit. Der Abfall der Landesbischöfe Quies v. Pomesanien u. Polentz v. Samland besiegelte das Schicksal des Katholizismus in Ost-P.; nur im Ermland u. in West-P., die direkt unter Polen standen, blieb er erhalten. Auf Hzg. Albrecht folgte 1568 sein schwachsinn. Sohn Albrecht Friedrich. Nach dessen Tode 1618 fiel das Herzogtum an die Kurfürsten v. Brandenburg. Der Große Kurfürst erlangte 1657 im Vertrage v. Wehlau die Lösung P.s von der poln. Oberhoheit. Sein Sohn Friedrich III (als König Friedrich I) setzte 1701 zu Königsberg sich die Königskrone auf ... Friedrich nannte sich König in P. Den Titel König von P. nahm erst Friedrich d. Gr. an nach der 1. Teilung Polens (1772); durch sie wurde auch West-P. u. das Ermland preußischer Besitz". *Lexikon für Theologie und Kirche; Zweite, Neubearbeitete Auflage des Kirchlichen Handlexikon;* Achter Band, 1936 Freiburg im Breisgau, k. 455-456.

[1] T. Kulak, tamże, s. 144-148.

[2] Zob. C. A. Zakrzewski, *„Die wichtigeren preussischen Reformen der directen ländlichen Steuern im 18. Jahrhundert,* Leipzig 1887.

zała się tzw. akcyza, czyli podatek pośredni doliczany do towarów i usług. Skutkiem tego np. ceny żywności wzrosły aż o 25%. Spowodowało to wielkie zubożenie ludności oraz lawinowy wzrost liczby biedaków i żebraków. Została też wprowadzona cenzura, wraz z ukazaniem się pierwszego nr. tzw. „Schlesische Zeitung" (Gazeta Śląska), której pełny tytuł brzmiał: „Schlesische Privilegirte Staats-Kriegs- und Friedenszeitung" (Śląska Uprzywilejowana Gazeta Państwowa, Wojenna i Pokojowa). Mieszczaństwo zostało obciążone finansowym utrzymaniem stacjonującego we Wrocławiu wojska, którego stan liczbowy, wraz z rodzinami oficerów wynosił od 4 000 do 9 000 osób. Ponadto, Fryderyk II wkrótce po zajęciu Wrocławia w sierpniu 1741 r. rozkazał utworzyć w mieście garnizon i był zdecydowany stworzyć z Wrocławia silną twierdzę, która miała być głównym bastionem strategicznym na Śląsku, a zarazem punktem oparcia dla jego 80-tysięcznej armii[1]. W ten sposób rozpoczął się proces fortyfikacyjny miasta, który osiągnął swoje apogeum podczas wojen napoleońskich (1806-1813).

Szczególnego znaczenia nabrały kwestie wyznaniowe[2] i narodowościowe, jakkolwiek Fryderyk II zapowiadał tolerancję religijną. Wśród wrocławskich katolików, a zwłaszcza duchowieństwa katolickiego, nadal była żywa sympatia proaustriacka. Z nowej sytuacji skorzystali natomiast szykanowani przez luteranów kalwini, tworząc gminę wyznania ewangelicko-reformowanego. Tym bardziej, że nowy władca należał do tego właśnie odłamu ewangelików. Dlatego też pierwsze nabożeństwa reformowanych odbywały się przy poparciu administracji pruskiej, która pomogła im w budowie własnej świątyni (1747-1750), usytuowanej tuż obok pałacu królewskiego i pełniącej zarazem funkcję kościoła dworskiego. Wierni obu wyznań ewangelickich byli też faworyzowani przy obsadzaniu stanowisk urzędniczych i wojskowych[3].

Zachodziły też niekorzystne dla polskości zmiany w stosunkach narodowościowych miasta. Władze pruskie ograniczały np. dostęp Polaków do pracy, a nawet swobodę zawierania małżeństw osób nie znających języka niemieckiego. Już wtedy pojawiło się zjawisko głoszenia przez niemieckie społeczeństwo wyższości cywilizacji Niemców nad Polakami. Wtedy też po raz pierwszy pojawiły się dyskusje na temat gwary Ślązaków, określanej pogardliwie „wasserpol-

[1] H. Luchs, *Ueber der äussere Wachstum der Stadt Breslau, mit Beziehung auf die Befestigungen derselben,* „Jahresbericht der städtichen höheren Töhterschule am Ritterplatz zu Breslau" 1886, cz. 2, s. 10.

[2] Zob. J. Mandziuk, *Historia Kościoła Katolickiego na Śląsku: czasy reformacji protestanckiej, reformy katolickiej i kontreformacji (1520-1742),* Warszawa 1995, t. 2.

[3] T. Kulak, *Wrocław. Przewodnik historyczny,* s. 154-155.

nisch“, jako nie zasługującej na miano języka. A ponieważ wszelka publiczna działalność zobowiązywała do znajomości języka niemieckiego, dlatego też nasilił się proces germanizacji Polaków. Jednak Wrocław nadal pozostawał miastem dwujęzycznym, tyle tylko, że używanie języka polskiego czy niemieckiego w większym stopniu, niż w poprzednim okresie, odzwierciedlało się w strukturze społecznej. Ludność polska była zdecydowanie biedniejsza, a zaliczali się do niej głównie: flisacy, służba domowa, woźnice, mieszkańcy przedmieść oraz chłopi z podwrocławskich wsi[1].

Liczącą się także już w tym czasie grupę narodowościową i zarazem wyznaniową stanowili Żydzi, których pojawienie się w mieście łączyło się z końcową fazą rządów habsburskich. Np. w 1747 r. było we Wrocławiu 534 Żydów i była to cyfra o tendencji wzrostowej. Dla uregulowania ich statusu w 1754 r. wydano tzw. „Porządek żydowski“ według którego podzielono ich na pięć kategorii, z których tylko dwie pierwsze cieszyły się swobodą handlu i opieką władz. Przywilej ten otrzymali oczywiście Żydzi najbogatsi i najbardziej pożyteczni w handlu ze wschodem[2].

U schyłku XVIII w. Wrocław przeżywał na nowo okres rozwoju gospodarczego. Fryderyk Wilhelm II (1786-1797), jako następca Fryderyka II, mniej eksploatował miasto, którego finanse były zresztą w opłakanym stanie. Z kolei przyłączenie do Prus w trzech kolejnych rozbiorach dotychczasowych ziem polskich, otworzyło przed rozwijającą się wytwórczością manufakturową i handlem wrocławskim, korzystne perspektywy handlowe i ekonomiczne. Miasto specjalizowało się w eksporcie wyrobów sukienniczych, a także metalowych: noży, igieł, których sprzedawano na rynki wschodnie kilkadziesiąt tysięcy rocznie. Większe manufaktury ulokowały się na przedmieściach, które zdobyły nieznaną wcześniej rangę ekonomiczną i stanowiły zapowiedź nowych czasów w dziejach miasta[3].

W środowisku miejscowej inteligencji i młodych rzemieślników znalazły sympatyków nowe idee, które napłynęły z rewolucyjnej Francji. Części wrocławskich nauczycieli gimnazjalnych i urzędników bliska była francuska oświeceniowa ideologia wolności człowieka oraz swoboda działalności handlowej i przemysłowej. Lata 1807-1870 we Wrocławiu uchodzą za przełomowe w dziejach regionu i miasta. Klęski doznane podczas wojen napoleońskich wymusiły w państwie pruskim szereg reform. Na rozkaz Napoleona, już w dwa dni po

---

[1] Tamże, s. 156.

[2] R. Szubert, *Żydzi Wrocławia wczoraj i dziś, w: Silesia Philologica. I Kongres Germanistyki Wrocławskiej*, Wrocław 2001, p. 395-404.

[3] T. Kulak, tamże, s. 168.

wkroczeniu Francuzów do miasta 7 stycznia 1807 r., rozpoczęto burzenie fortyfikacji miejskich. W grudniu 1808 r. wprowadzono ordynację miejska, ustalającą nowe zasady samorządowe. W związku z szukaniem sposobu pokrycia kosztów wojny z Francją, wydano w 1810 r. edykt sekularyzacyjny, na mocy którego zlikwidowane zostały wszystkie klasztory, za wyjątkiem tych, które zajmowały się edukacją młodzieży i szpitalnictwem. W istocie było to zniszczenie zaplecza gospodarczego Kościoła katolickiego i podporządkowania go w sferze materialnej władzom ówczesnego państwa pruskiego. Na terenie Wrocławia i Śląska zostały skonfiskowane majątki biskupa, kapituły katedralnej, fundacje kolegiaty św. Krzyża, a także klasztorów i parafii[1]. Mocą decyzji Fryderyka Wilhelma III z 24 kwietnia 1811 r. , w wyniku połączenia jezuickiej Akademii Lepoldyńskiej z protestancką Viadriną z Frankfurtu nad Odrą powstał Uniwersytet Wrocławski. Uniwersytet tworzyło pięć wydziałów: teologii ewangelickiej i katolickiej, filozoficzny, prawny i medyczny[2].

Fryderyk Wilhelm III dokonał też bardzo poważnej zmiany statusu obu odłamów konfesji protestanckiej, gdyż na podstawie edyktu gabinetowego z 27 września 1817 r. przejął on zwierzchnictwo nad kościołami Ewangelicko-Luterańskim i Augsbursko-Reformowanym[3]. Łącząc je w jeden krajowy Kościół ewangelicki, dokonał w ten sposób formalnego związku religii z państwem. Unia obu tych obrządków nastąpiła 31 października, w trzechsetną rocznicę reformacji i na specjalne życzenie króla odbyła się bardzo uroczyście we Wrocławiu. Wydarzenie to połączono również z ogólnośląskim zjazdem Towarzystwa Biblijnego (Bibel-Gesellschaft), które powstało 22 maja 1815 r. Unia obu

---

[1] T. Kulak, *Historia Wrocławia,* t. 2, s. 135*;* Zob. J. Jungnitz, *Die Breslauer Weihbischöfe,* Breslau 1897, s. 317.

[2] T. Kulak, tamże, s. 138-139; M. Pater, *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918,* Wrocław 1997, s. 58; R. Roepell, *Zur Geschichte der Stiftung der Königliche Universität zu Breslau,* Breslau 1861, s. 12; *Aus dem Leben der Universität Breslau,* Breslau 1936, s. 10.

[3] Der Protestantismus. In Brandenburg wurde bei der Glaubensspaltung die lutherische Form eingeführt. Kurfürst Johann Sigismund trat 1615 zum reformierten Bekenntnis über, verzichtete jedoch auf die Durchführung des Grundsatzes „cujus regio ejus religio", so dass seitdem in Brandenburg u. dann in P. der luther. und der reformierte Glaube zugelassen waren, wenn auch unter getrennten Kirchenordnungen, so doch unter einem einheitl. landesherrl. Kirchenregiment... Friedrich Wilhelm III vereinigte streng absolutistisch 1817 die Lutheraner u. Reformierten in der „Evangel. Kirche der altpreußischen Union"... Die besondern luther. bzw. reformierten Landeskirchen in den 1866 erworbenen Gebieten ließ Bismarck aus polit. Rücksicht gesondert bestehen. Seit den 1870er Jahren führte der preuß. König das Kirchenregiment nur als Träger der Kirchengewalt (eines innekirchl. Amtes), nicht der Staatsgewalt...*Preußen,* tamże, k. 459.

wyznań protestanckich wywołała we Wrocławiu opór ze strony wiernych, niezadowolonych z nadmiernej ingerencji władz państwowych w sprawy kościelne. Wyznawcy Kościoła Augsbursko-Reformowanego praktycznie do 1830 r. nie uznawali unii[1], natomiast wśród wiernych Kościoła Luterańskiego wyłoniła się opozycja.

W 1821 r. nastąpiły też bardzo duże zmiany w organizacji diecezji wrocławskiej. Na mocy specjalnej bulli papieskiej „De salute animarum"[2] została ona ostatecznie wyodrębniona z metropolii gnieźnieńskiej, pod którą podlegała od początków swojego powstania w 1000 r. i została odtąd podporządkowana bezpośrednio Stolicy Apostolskiej. Władze państwowe rozwiązały wrocławską kapitułę i utworzyły nową kapitułę, zwaną „pomocniczą", uznaną przez papieża w 1821 r[3]. Powoływanie biskupów zostało wprawdzie zastrzeżone dla kapituły, ale po uprzedniej zgodzie na zaproponowaną kandydaturę ze strony króla. Diecezja wrocławska była bardzo rozległa i obejmowała swym zasięgiem Śląsk, dekanaty na terenie Czech, a także prowincję brandenburską z Berlinem oraz pomorską ze Szczecinem. Wskutek edyktu sekularyzacyjnego biskup wrocławski utracił posiadłości na Śląsku, natomiast pozostały mu dobra kościelne na terenie Czech. Według danych z końca 1822 r., na ogólną liczbę 78 865 mieszkańców Wrocławia, 54 487 było ewangelikami, 19 622 katolikami i 4 765 żydami. Wynika z tego, że zaledwie 1/4 ludności miasta była katolicka, ale dysponowała ona 19 kościołami, natomiast 12 mieli protestanci[4]. Państwo starało się też podporządkować sobie Kościół katolicki poprzez ograniczenie jego kontaktów ze Stolicą Apostolską, czego wyrazem było wprowadzenie w 1818 r. zasady kontroli korespondencji diecezjalnej przez nadprezydenta prowincji. Sytuacja ta uległa zmianie dopiero w 1841 r[5].

---

[1] J. Stein, *Geschichte der Stadt Breslau im neunzehntem Jahrhundert,* Breslau 1884, s. 87.

[2] H. Jedin, (red), *Storia della Chiesa, v. 8/1. Tra Rovoluzione e Restaurazione 1775-1830*, Milano 1984, s. 154-153.

[3] Eine grundsätzliche Regelung der Beziehungen zw. Staat u. kath. Kirche (Konkordat) lehnte P. ab u. betonte das übergreifende Recht des Staates. Friedrich Wilhelm III (1797-1840) zwang z. B. die kathol. Soldaten einmal im Monat in den protestant. Militärgottesdienst, damit sie „die nötige Achtung für die Hauptreligion des Landes lernen"... *Preußen,* tamże, k. 458.

[4] J. G. Knie, J. M. Melcher, *Geographische Beschreibung von Schlesien preussischen Antheils, der Graffschaft Glatzz und der preussischen Markgraffschaft Ober-Lausitz,* t. I, Breslau 1827, s. 236.

[5] L. Todescu, *Corso di Storia della Chiesa, t. 5/1,* Torino-Roma 1941, s. 232.

Nadzieje na przemiany ustrojowe wywołała zmiana na tronie pruskim w 1840 r., który zajął wówczas Fryderyk Wilhelm IV (1840-1861). Wzmagały się nastroje opozycyjne, żądano demokratyzacji stosunków politycznych i dopuszczenia mieszczaństwa do władzy. Rozwój miasta przynosił systematyczny wzrost tzw. „klasy pracującej", która w tym czasie, wraz z rodzinami, liczyła ok. 50 000 osób. Kryzys gospodarczy z początku lat 40. sprawił, że robotnicy z trudem znajdowali pracę. W tym celu, dla rozładowania jakoś krytycznej sytuacji materialnej tej grupy ludności, miasto starało się od czasu do czasu zatrudniać robotników przy robotach komunalnych, jak np. oczyszczania koryta Oławy Miejskiej. Pracy poszukiwały też kobiety i dzieci, które zatrudniano najczęściej w fabrykach włókienniczych na Przedmieściu Oławskim[1].

Szczególnie trudne były warunki mieszkaniowe proletariatu wrocławskiego. W mieście budowano zbyt mało domów w stosunku do przyrostu ludności, na wskutek czego za mieszkanie służyło wszystko to, co mogło dać schronienie, łącznie z budami i komórkami na posesjach wrocławskich kapuściarzy. Lekarz miejski dla ubogich dr Blämer stwierdził, że większość robotniczych mieszkań „bardziej przypomina chlew, aniżeli mieszkanie dla ludzi". Biedni, którzy nie potrafili znaleźć jakiegoś kąta do spania, przez pewien czas mogli korzystać ze schroniska urządzonego w budynku fortecznym dawnej Bramy Fryderyka na Zatumiu (obecnej ul. H. Sienkiewicza), gdzie również panowały okropne warunki. Liczba biednych i bezdomnych musiała się gwałtownie powiększyć, skoro w zimie roku 1847/1848 założono w mieście kilka izb noclegowych, a dla utrzymania porządku trzeba je było poddać pod nadzór policji[2]. Problem ten gwałtownie narastał i dotyczył głównie szybko zaludniających się przedmieść Wrocławia.

Wiosną 1847 r. na Śląsku zabrakło zboża i ziemniaków, co spowodowało, że na wsiach pojawiły się marsze głodowe, a w miastach żądania chleba i pracy. Na dodatek w czerwcu wystąpiła na Śląsku kolejna powódź, po której na przełomie lat 1847 i 1848 pojawiła się epidemia tyfusu głodowego, a potem cholery. To wszystko sprawiło, że nastroje rewolucyjne, jakie zapanowały już w ówczesnej Francji i zaczęły się rozprzestrzeniać pod nazwą tzw. „wiosny ludów", przeniosły się także na Śląsk napotykając tu także na podatny grunt[3].

---

[1] T. Kulak, *Wrocław,* s. 192-193.

[2] M. Komaszyński, *Z zagadnień mieszkaniowych proletariatu wrocławskiego w pierwszej połowie XIX wieku,* „Sobótka" 1955, n. 3, s. 446-474.

[3] Zob. K. F.Hempel, *Die Breslauer Revolution, Denkwürdige Jahre 1848-1851,* Köln 1978, p. 21-46; R. Gottschal, *Aus meiner Jugend*, Berlin 1898, s. 114; H. Borchardt, *Beiträge zur Geschichte der Breslauer Revolution,* „Schlesische Heimatsblätter" 1909, t. 2, s. 359.

W pierwszej połowie XIX w. następował dalszy proces germanizacji ludności polskiej we Wrocławiu. Przejawem tego stała się likwidacja w 1819 r. polskich kazań oraz możliwości śpiewania polskich pieśni katolickich w kościele św. Wojciecha, a także w kościele św. Maurycego, chociaż tam nabożeństwa w języku polskim odbywały się sporadycznie. Ponadto Konsystorz ewangelicki w 1829 r. zlikwidował nabożeństwa polskie w kościele św. Krzysztofa, a jeszcze wcześniej, bo już w 1823 r., usunięto mowę polską z nabożeństw we wsiach podwrocławskich, tak w kościołach katolickich, jak i ewangelickich. Tym samym ludność polska utraciła ostatnią enklawę w życiu publicznym miasta, gdzie jej język mógł być stosowany na zasadzie równorzędności z językiem niemieckim[1]. Polskie kazanie i polską pieśń można było od tej pory usłyszeć jedynie w kolegiacie św. Krzyża, gdzie w połowie XIX w., oprócz ok. 200 parafian, przychodziła także pewna liczba ludności polskiej. Wywodziła się ona głównie spośród polskiej służby i robotników pochodzących z Górnego Śląska, a także przybywających stamtąd flisaków ze spławionym drewnem, czy też studentów oraz służących w wojsku żołnierzy[2].

Ludność polska mieszkała w tym czasie na tzw. Nowym Mieście oraz w kwartale ulic przyległych do kościoła św. Krzysztofa, gdzie wcześniej był zatrudniony kaznodzieja polski, a w znajdującym się w pobliżu budynku pracy przymusowej do początku XIX w. istniała Szkoła Polska. „Polską stroną" nazywano też w połowie XIX w. prawobrzeżną część miasta, zwłaszcza tzw. Przedmieście Odrzańskie. Wiele ludności polskiej mieszkało wówczas w podwrocławskich wsiach. Przybywała ona do miasta na targi i jarmarki, gdzie mowa polska rozbrzmiewała wtedy na równi z niemiecką. Opis Wrocławia z 1852 r. zawierał informacje o „Wasserpolacken", którzy „przywożą na trzęsących się wózkach deski, drewno opałowe, węgiel i zboże", w celu sprzedaży na Nowym Targu[3]. Nie ma możliwości określenia, nawet w przybliżeniu, liczebności ludności polskiej w mieście, ale z pewnością należeli do biedniejszej części

[1] Friedrich Nösselt, w przewodniku po mieście, wydanym w 1825 r. napisał, że: „Mieszkańcy Wrocławia są przeważnie niemieckiego pochodzenia, Polaków spotyka się tylko z rzadka i dlatego nieczęsto słyszy się inną mowę niż niemiecką. Może niektórzy także są pochodzenia słowiańskiego, ale od dawna mieszkańcy tak się ze sobą zmieszali, że nie można przeprowadzić żadnego rozdziału między tymi, którzy wywodzą się od starych Niemców, a tymi, co od Słowian", w: *Breslau und dessen Umgebungen,* Breslau 1825, s. 225.

[2] J. Łepkowski, *Wiadomości o Szląsku*, „Biblioteka Warszawska" 1849, część 3, s. 346.

[3] G. Konte [K. Semrau], *Glosse und Randzeichnungen zu Breslauer Texten,* Breslau 1852, cyt. za: *Teksty źródłowe do historii Wrocławia,* 2, Wrocław 1955, s. 15.

wrocławian. Najprawdopodobniej najliczniejsza była wśród niej kategoria ludzi urzędowo określanych czeladzią, czyli tzw. Gesinde, to znaczy: „osoby będące na służbie”. Wśród nich szczególnie wiele było służby płci żeńskiej, zatrudnionej w mieszczańskich domach. Polakami byli również rzemieślnicy, sklepikarze, niekiedy właściciele restauracji, ale ustalenie danych procentowych tych grup również nie jest możliwe[1].

Od prawie dwóch stuleci Wrocław był również miejscem zdobywania wykształcenia przez wiele generacji Polaków z obszaru Śląska, Wielkopolski i Pomorza oraz z Królewca. Uczęszczali oni najpierw do jezuickiego kolegium i Akademii Leopoldyńskiej, a następnie studiowali w nowo utworzonym Uniwersytecie. Mogli się także kształcić w katolickim Gimnazjum św. Macieja, gdzie można się było uczyć języka polskiego. Często rozpoczęciu przez nich nauki towarzyszyło przybycie do Wrocławia całej nawet rodziny. Była to tzw. „Polonia wyższych sfer”[2]. Większość jednak tych studentów stanowili Polacy wywodzący się spośród mieszczan lub biednej szlachty, a swoje studia uniwersyteckie traktowali, jako tzw. „Brotstudium“, tzn. w celu osiągnięcia zawodu i chleba w życiu. Najczęściej więc wybierali oni medycynę lub prawo i ekonomię[3].

Dominującym był jednak biedny żywioł proletariacki, czego przejawem były „obdarte” dzieci, żebrzące na ulicy. Jak odnotował to z przejęciem korespondent paryskiego „Przeglądu Rzeczy Polskich”: „Dzieci te, nic nie mówiąc, będą do ciebie wyciągały ręce. Te dzieci proszą o jałmużnę – nic nie mówiąc – bo nie wiedzą, czy je zrozumiesz, proszą więc niemo, gestem. Ale odezwij się do nich po polsku, to one ci po polsku odpowiedzą”[4].

Procesy demograficzne, jakie występowały we Wrocławiu w latach 1849-1871 w sposób bardzo interesujący ilustruje np. zasiedlanie Starego Miasta, na tle ogólnego przyrostu ludności w tym okresie czasu, na terenie miasta. Z przedłożonego tu poniżej zestawienia wynika, że w ciągu zaledwie 22 lat ogólna liczba mieszkańców Wrocławia uległa wręcz podwojeniu. Było to jednak raczej skutkiem imigracji, aniżeli przyrostu naturalnego ludności[5].

---

[1] T. Kulak, *Historia Wrocławia,* t. II., s. 186.

[2] W. Wężyk, *Kronika rodzinna,* oprac. M. Dernałowicz, Warszawa 1967, s. 241-242 i 244.

[3] Zob. T. Żychliński, *Kronika żałobna rodzin wielkopolskich,* Poznań 1877, s. 144; H. Barycz, *Polska młodzież akademicka we Wrocławiu przed powstaniem styczniowym (1858-1863),* „Sobótka”1946, 2, s. 163.

[4] Cyt. za: *Teksty źródłowe do historii Wrocławia,* n. 3, s. 117.

[5] E. Müller, *Die Altstadt von Breslau. Citybildung und Physionomie. Ein Beitrag zur Stadtgeographie,* Breslau 1931, s. 98.

Tabela 1. Zasiedlenie ludności Starego Miasta
na tle przyrostu ludności Wrocławia w latach 1849-1871

Rok	Ogółem ludności	Stare Miasto
1849	104 222	62 675
1852	116 235	68 658
1855	121 343	68 960
1858	129 813	70 460
1861	138 774	70 359
1864	156 664	69 316
1871	207 997	68 073

Źródło: E. Müller, *Die Altstadt von Breslau, Citybildung und Physionomie. Ein Beitrag zur Stadtgeographie,* Breslau 1931, p. 98.

Doskonale ilustruje ten proces demograficznego rozwoju miasta kolejny jakby fragment tego zestawienia, gdzie wyraźnie uwidacznia się – na przestrzeni następnych 14 lat – z jednej strony dalszy dynamiczny wzrost przyrostu ogółu ludności miasta, a z drugiej strony ciągły spadek mieszkańców Starego Miasta. Było to bowiem już wtedy związane, z coraz większym zainteresowaniem przedmieściami miasta ze strony bogacącego się mieszczaństwa, które coraz częściej wyprowadzało się z centrum miasta[1].

Tabela 2. Zasiedlenie Starego Miasta i przedmieść Wrocławia w latach 1871-1885

Rok	Ogółem ludności	Stare Miasto
1871	207 997	68 073
1876	239 387	66 313
1880	267 377	64 034
1885	295 241	63 382

Źródło: Ibid., 98-99.

Według statystyki wyznaniowej, we Wrocławiu było w tym czasie 172 233 ewangelików, 108 631 katolików, 17 655 Żydów, a także 1108 innych chrześcijan. Widać więc od razu, że ewangelicy stanowili grupę zdecydowanie dominu-

[1] E. Müller, tamże, s. 99.

jącą[1], i to nie tylko w sensie ilościowym, ale dotyczyło to wszystkiego, co miało jakikolwiek wpływ na życie i stosunki społeczne panujące w mieście. Wrocław uchodził za miasto w którym reformacja i Luter cieszyły się szczególnie wielkimi wpływami. Dało to o sobie znać również podczas szczególnie uroczystych obchodów Dni Lutra, z okazji czterechsetnej rocznicy urodzin reformatora. Wskazywano wtedy wręcz na jego kult we Wrocławiu i na tradycje miasta, które „zawsze było forpocztą protestantyzmu”[2], jak było to podkreślane.

Tabela 3. Procentowy udział poszczególnych wyznań w strukturze społecznej Wrocławia

Lata	1876			
Grupy społeczne	Ogółem	Protestanci	Katolicy	Żydzi
Bogate mieszczaństwo	11,5	10,5	5,3	43,4
Drobnomieszczaństwo	19,4	17,8	19,3	29, 2
Niższe warstwy	60,0	60,8	68,3	16,3
Inni	9,1	10,9	7,1	11,1
Razem %	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Th. von Rahden, *Juden und andere Breslauer,* Göttingen 2000, tab. 4-5.

W tym czasie, kiedy nastąpiło proklamowanie powstania cesarskiej Drugiej Rzeszy, przez Wilhelma I w sali Lustrzanej pałacu królewskiego w Wersalu 18 stycznia 1871 r., po wygranej wojnie z Francją w 1870 r., a wcześniej z Austrią (1866) oraz zjednoczenie Niemiec, nastąpiło również zaostrzenie polityki cesarskiej Rzeszy wobec Kościoła katolickiego. Wiązało się to z rozwojem politycznym stronnictwa Centrum i polityką papieża Piusa IX oraz uchwaleniem przez Sobór Watykański I dogmatu o nieomylności papieża[3].

Wraz z reorganizacją 8 lipca 1871 r. Ministerstwa Wierzeń Religijnych i Szkolnictwa, nastąpił okres tzw. „walki o kulturę”, czyli Kulturkampf[4], który był wieloletnim atakiem na uprawnienia publiczne i struktury kościelne. Kulturkampf rozumiano, jako walkę toczącą się o kulturę niemiecką zabarwioną

[1] A. Schuster, *Konfessionelle Statistik der Städte des Breslauer Kammer-Departements vom Jahre 1758,* „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens“ 1889, t. 23, s. 294.

[2] P. Gerhard, *Dr Martin Luther´s Leben und Wirken. Eine Denkschrift zur Breslauer Luther-Feier,* Breslau 1883, s. 3.

[3] L. Todesco, *Corso di storia della Chiesa,* t. 5/1, Torino-Roma 1941, s. 406-409.

[4] H. Jedin, tamże, t. 8/2, *Liberalizmo e Integralizmo,* Milano 1985, s. 425-436.

nacjonalistycznie i zarazem o państwo świeckie[1]. Skutkiem tego było ogłoszenie ustawy z 11 lutego 1872 r., stanowiącej o przejęciu przez państwo nadzoru nad szkolnictwem i odebraniu posiadanych w tym zakresie uprawnień władzom kościelnym, tak katolickim, jak i ewangelickim. Jednak dalsze posunięcia kanclerza Bismarcka godziły wyłącznie w Kościół katolicki. Z tego powodu zaistniał ostry konflikt z księciem biskupem wrocławskim Henrykiem Försterem, którego karami finansowymi i groźbą uwięzienia w marcu 1875 r. zmuszono do opuszczenia diecezji i przeniesienia się do jej części austriackiej. Następnie 8 kwietnia zamknięto Konwikt biskupi, a 8 czerwca Seminarium Duchowne, jednocześnie likwidując studia na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Wrocławskiego i zawieszając nabór kandydatów na ten fakultet. W tym samym czasie zostały zamknięte wszystkie domu zakonne oprócz tych, które zajmowały się pielęgnowaniem chorych. Rząd wprowadził też komisaryczny zarząd diecezją[2].

Po śmierci biskupa Förstera, jego następcą został w latach 1882-1886 biskup Robert Herzog. Jego zadaniem było przede wszystkim uspokojenie antypruskich nastrojów wśród wiernych. Z tego właśnie powodu otrzymał on przydomek „Biskupa pokoju" (Friedensbischof)[3]. Państwo pruskie odstąpiło już wówczas od ostrej walki z Kościołem, ale jej definitywne zakończenie nastąpiło dopiero za kolejnego księcia biskupa wrocławskiego, którym w latach 1887-1913 został Georg Kopp. Należał on do zwolenników linii politycznej Bismarcka, ale odgrywał też istotną rolę w łonie hierarchii Kościoła katolickiego w Niemczech, gdyż został wybrany na przewodniczącego konferencji bi-

[1] Zob. J. Krasuski, *Kulturkamp*, Poznań 1971; M. Pater, *Polskie postawy narodowe na Śląsku w XIX wieku, cz. 2: (1871-1890),* Wrocław 1993. Zobacz także: „Dem Kultusministerium wurde schon 1841 eine (im Kulturkampf wiederaufgehobene) Kath. Abteilung angegliedert... In den kirchenpolit. Bestimmungen der preuß. Verfassung v. 1850 kam. der Gedanke des paritát. Staates klar zum Ausdruck. In der Praxis stieß er jedoch auf den Widerstand der fast ganz protestant. Beamtenschaft u. aller einflussreichen Kreise. die nach wie vor in P. „die Volmacht des Protestantismus„ sahen, überall kath. Umtriebe vermuteten u. den Katholiken die Staatstreue abschprachen. Immerhin hörten unmittelbare Eingriffe in das rein kirchl. Leben auf unter Wilhelm I (1861-88) trat ein schon durch manche Anzeichen nach dem preuß.-österreich. Krieg v. 1866 angekündigter Umschwung ein mit dem 1872 offen ausbrechenden Kulturkampf, dem mißlungenen Versuch Bismarcks, die katholische Kirche in die landesherrliche Botmäßigkeit vor 1850 zurückzudrängen. Beim Regierungsantritt Wilhelms II (1888-1918) war der kirchenpolitische Friede wiederhergestellt"...*Preußen,* tamże, k. 458.

[2] T. Kulak, *Wrocław,* tamże, s. 212.

[3] F. G. Weiss, *Chronik der Stadt Breslau von den ältesten bis zur neusten Zeit,* Breslau 1888, s. 1167.

skupów niemieckich. Wraz z objęciem przez niego stolicy biskupów wrocławskich 1 października 1887 r., do Wrocławia mogły powrócić wypędzone przez Kulturkampf siostry zakonne. Unormowany też został status kleryków, a także studentów Wydziału Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Wrocławskim.

Jest to zaledwie pewien wstępny i uogólniający zarys historycznej panoramy miasta i regionu, na przestrzeni wieków, ze szczególnym uwzględnieniem tej epoki, w jakiej przyszło żyć i realizować swoje ideały chrześcijańskie i kapłańskie Słudze Bożemu Ks. Robertowi Spiske. Celem tego zarysu nie jest wyczerpanie problematyki z tym związanej, a jedynie wprowadzenie w ten olbrzymi splot faktów i zdarzeń, które ukształtowały czasy, w jakich urodził się i działał Sługa Boży i w których realizował on uniwersalne w Kościele powołanie do świętości. Bardziej szczegółowe dociekania i badania historyczne mają swoje miejsce w zakresie toczącego się w Rzymie procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożego. Natomiast celem tej refleksji i przedłożenia adresowanego do jak najszerszych kręgów współczesnych mieszkańców Śląska i Wrocławia jest pokazanie i przypomnienie, jak bardzo trudna i złożona jest historia tego regionu i miasta. Chodzi również o uzmysłowienie sobie zarazem, jak mało jest jeszcze ona znana i rozumiana w obliczu współczesnych wyzwań i procesów, jakie wokół nas zachodzą, zarówno w wymiarze społecznym, jak i duchowym, wielokulturowym.

Można wyrazić śmiało przekonanie, że jednym z najbardziej doniosłych czynników tego procesu dojrzewania duchowego zarówno w obrębie społeczności religijnej - kościelnej, jak i państwowej – świeckiej, były dokonujące się tak często za pontyfikatu Papieża znad Wisły i Odry Jana Pawła II - beatyfikacje i kanonizacje. Poprzedzał je zawsze ogromny wysiłek analityczny i badawczy obejmujący całokształt życia i dokonań Kandydatów na ołtarze w określonym kontekście historycznym. Temu przekonaniu, także i w przeszłości, dawali niejednokrotnie wyraz pasterze Kościoła lokalnego czy powszechnego, czego wyrazem było stwierdzenie biskupów polskich w tzw. „Liście milenijnym“ do biskupów niemieckich z 1965. Napisali tam bowiem m. in. iż najtrwalsze pomosty między narodami mogą budować jedynie ludzie święci i błogosławieni, gdyż tylko oni są w tym autentycznie bezinteresowni, tzn. „mają szczere intencje i czyste ręce”[1].

---

[1] *Listy Pasterskie Episkopatu Polski 1945-1974. Orędzie Biskupów Polskich do ich Niemieckich Braci w Chrystusowym Urzędzie Pasterskim,* Rzym, dnia 18 listopada 1965. Éditions du dialogue. Paris 1975 s. 831. Por. Tamże. *Pozdrowienie Biskupów Niemieckich dla Polskich Braci w Biskupim Posłannictwie i odpowiedź na List z dnia 18 listopada 1965 r.,* Rzym, dnia 5 grudnia 1965 r. s. 839.

Tym samym, Sługę Bożego Ks. Roberta Spiske należałoby również postrzegać w całym swym kontekście historycznym, jako piękną figurę i symbol tego procesu historycznego, jaki zachodził na Śląsku w przeszłości i w którym również uczestniczą jego współcześni mieszkańcy, przybyli tu z różnych regionów Polski po II wojnie światowej. Równocześnie Sługa Boży może się okazać nie tylko wspaniałym orędownikiem i apostołem pojednania polsko-niemieckiego[1], ale także pojednania pojmowanego w bardzo szerokim zakresie: współczesności z historią.

Sanktuarium Męki Pańskiej i Błogosławionej Anieli Salawy w Ziębicach w latach 2003-2006

I. Geneza powstania Sanktuarium

Kościół parafialny p.w. Św. Jerzego w Ziębicach[2], od ponad 700 lat, gromadzi w swoim wnętrzu liczne dzieła sztuki sakralnej, tematycznie bliskie wydarzeniom związanym z tajemnicą męki i śmierci Pana Jezusa Chrystusa. Niewątpliwie ich obecność w tym miejscu świadczy o tym, że w tej właśnie świątyni, zarówno miejscowi wierni, jak i przybywający do niej mieszkańcy okolicznych terenów zwykli byli otaczać szczególną czcią tajemnice Męki Pańskiej.

Do najstarszych zabytków w tym przedmiocie należy gotycki krucyfiks drewniany, zawieszony na filarze chóru muzycznego, rzeźba sięgająca pierwszej połowy XV wieku. Z ostatniej dekady tego samego wieku pochodzi, usytuowany w prezbiterium kościoła, fresk – dzieło anonimowego autora szkoły śląskiej, przedstawiający postać tronującego Chrystusa zamkniętą w mandorli uzupełnionej symbolami ewangelistów i aniołów z narzędziami męki Pańskiej.

---

[1] M. Machał. *Sprawa beatyfikacji Księdza Roberta Spiske (1821-1888). Studium kanoniczno-teologiczne,* Wrocław 1993, s. 158.

[2] Najstarszym i najcenniejszym zabytkiem Ziębic jest kościół parafialny p.w. Najświętszej Maryi Panny i św. Jerzego Kapadockiego z drugiej połowy XIII wieku. Składa się z: 1. dwunawowej, czteroprzęsłowej hali z lat 1265-1275 na rzucie prostokąta z dobudowanymi kaplicami: Matki Bożej i św. Jerzego. Stanowią one rodzaj transeptu; 2. trzynawowego prezbiterium z lat 1377- 1404 w stylu bazylikowym; 3. kamiennej dzwonnicy z II połowy XV wieku. J. Mandziuk, *Sakralna sztuka gotycka na Śląsku*, Wrocław 2003, s.15.

Początków XVI stulecia sięgają dwa malowane skrzydła ołtarza umieszczonego w nawie południowej; dzielą się one na osiem kwater wypełnionych scenami z Pasji tak rozmieszczonymi, że otwarty ołtarz przedstawia jej pierwszą część (Ostatnia Wieczerza i Biczowanie, skrzydło lewe, oraz Chrystus przed Piłatem i Ukrzyżowanie, skrzydło prawe), a zamknięty drugą część (Opłakiwanie i Zmartwychwstanie w lewym skrzydle, oraz Złożenie do Grobu i Sąd Ostateczny w prawym skrzydle). Również z tego okresu są malowidła na ścianie wschodniej, za ołtarzem głównym, które przedstawiają cierpienia i mękę Chrystusa. Także następne wieki pozostawiły wyraźne ślady pozwalające wnioskować o trwającym ciągle kulcie Męki Pańskiej w Ziębickiej Świątyni p.w. Św. Jerzego. Wystarczy wspomnieć w tym kontekście: relikwiarz drzewa Krzyża Świętego, wykonany w stylu rokoko, który wzbogacił skarbiec omawianego kościoła w 1772 roku, a także monumentalne stacje Drogi Krzyżowej (dzieło E. Kaempfera z roku 1903) oraz rzeźbę w piaskowcu, przedstawiającą Chrystusa w Ogrójcu, usytuowaną na zewnątrz świątyni (XX wiek)[1].

Ks. Kardynał Henryk Gulbinowicz doceniając ogromną pobożność pasyjną wiernych z Ziębic i okolic przychylił się do prośby miejscowego duszpasterstwa i dnia 1 VIII 2003 roku wydał dekret ustanawiający Diecezjalne Sanktuarium Męki Pańskiej w świątyni parafialnej p. w. Św. Jerzego w Ziębicach. W dokumencie tym obdarował to Sanktuarium[2] przywilejem uzyskiwania odpustu zu-

---

[1] Archiwum parafii Najświętszej Maryi Panny i św. Jerzego Kapadockiego w Ziębicach – Kartoteka zabytków (bez sygn.)

[2] Przez sanktuarium – według Kodeksu Prawa Kanonicznego, kan. 1230 – rozumie się Kościół lub inne miejsce święte, do którego pielgrzymują liczni wierni, z powodu szczególnej pobożności. Sanktuarium funkcjonuje za zgodą ordynariusza miejscowego. Sanktuaria mogą być: lokalne, regionalne, diecezjalne, narodowe lub międzynarodowe. Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania* (nr 263, Poznań 2003, s. 186), wyjaśni, że sanktuaria mogą być w swoich początkach często pamiątką wydarzenia uważanego za nadzwyczajne i stanowiącego motyw wprowadzenia na trwałe nabożeństw, a także świadectwem pobożności i wdzięczności ludu za otrzymane dobrodziejstwa. Ze względu na częste znaki miłosierdzia, które tam się dokonują – uprzywilejowanymi miejscami Bożej obecności oraz wstawiennictwa Najświętszej Dziewicy, świętych i błogosławionych. Przez swoje usytuowanie, często w miejscach górzystych i samotnych, dzięki surowemu lub szczególnie pięknemu krajobrazowi, w którym się znajdują – znakiem harmonii kosmosu i odbiciem piękna Boga. Przez głoszone w nich homilie stanowiące zachętę do prawdziwego nawrócenia – zaproszeniem do życia w miłości, do liczniejszych dzieł miłosierdzia, do prowadzenia życia odznaczającego się naśladowaniem Chrystusa. Przez praktykowane w nich życie sakramentalne – ośrodkiem umacniania wiary, wzrastania w łasce, ucieczki i nadziei w zmartwieniach. Przez swoje ukierunkowane eschatologiczne – kierowanie wiernych ku transcendencji i prowadzeniem drogami codziennego życia

pełnego: w dniach Triduum Sacrum, w święto Podwyższenia Krzyża Świętego, pielgrzymom uczestniczącym w zorganizowanej pielgrzymce, a także raz w roku, w dniu dowolnie wybranym przez wiernego; do warunków uzyskania odpustu zupełnego należy odmówienie modlitwy Ojcze nasz i Wierzę w Boga, oraz modlitwa w intencjach Ojca Świętego[1].

Wielkim pragnieniem księdza kardynała Henryka Gulbinowicza było „aby wierni przybywający do tego kościoła, w którym tak wiele osób doświadczało mocy Bożego miłosierdzia, modlili się o potrzebne łaski dla Ojca Świętego i całego Kościoła". W sposób szczególny w wydanym dekrecie odpustowym zachęca on wiernych „do modlitwy za wszystkich zagubionych, przygniecionych ciężarem słabości duchowej i fizycznej, aby znaleźli pocieszenie w strapieniach"[2].

Wyraził też życzenia, „aby to Sanktuarium stało się miejscem modlitwy dla wiernych różnych grup wiekowych, w którym wszyscy będą uczyć się wprowadzać w życie najważniejszego przykazania – przykazania miłości Boga i bliźniego, jak siebie samego"[3].

Pasyjny nurt chrześcijańskiej pobożności w ziębickiej świątyni koresponduje z kultem błogosławionej Anieli Salawy w budowaniu cywilizacji miłości. Wierni często przybywają do Ziębic w zorganizowanych grupach, by kontemplować mękę Zbawiciela w duchu bł. Anieli Salawy i uczestniczyć w piątkowym nabożeństwie Drogi Krzyżowej[4].

---

do sanktuarium w niebie. Por. Jan Paweł II, *Allocuzione ai rettori dei santuari francesi (22 stycznia 1981)*, w: *Insegnomenti di Giovanni Paulo II*, t. IV/1 (1981), Citta del Vaticano 1981, s.138. „Zawsze i wszędzie sanktuaria chrześcijańskie były lub starały się być znakami Boga oraz Jego działania w historii. Każde z nich jest przypomnieniem tajemnicy Wcielenia i Odkupienia".

[1] H. Gulbinowicz, *Dekret o ustanowieniu Diecezjalnego Sanktuarium Męki Pańskiej w kościele p. w. św. Jerzego w Ziębicach z dnia 1 VIII 2003*, L. dz. 1351/2003

[2] Tamże, s.1.

[3] Tamże, s.2.

[4] Od roku jubileuszowego – 2000, gdy kościół ten został „Kościołem Jubileuszowym", dla przybywających pielgrzymów została wprowadzona – w każdy piątek całego roku – Droga Krzyżowa. Cieszyła się ona licznym udziałem mieszkańców Ziębic i całego regionu. Dlatego ks. Proboszcz pismem z dnia 4 IV 2003 roku wystąpił do ks. Kardynała Henryka Gulbinowicza – Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego o nadanie kościołowi św. Jerzego Kapadackiego w Ziębicach tytułu „Sanktuarium Męki Pańskiej". Prośba ta została spełniona dnia 1 VIII 2003 roku.

II. Poświęcenie Sanktuarium przez ks. Kardynała Henryka Gulbinowicza

Uroczystość ogłoszenia przez ks. Kardynała Henryka Gulbinowicza, Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego, Diecezjalnego Sanktuarium Męki Pańskiej w Ziębicach odbyła się 28 lutego 2004 roku o godz. 15.00. Poprzedziły ją 3-dniowe rekolekcje, które wygłosił ks. Daniel Słowik – proboszcz ze Stolca. Frekwencja wiernych była bardzo duża. Na uroczystość przybyły pielgrzymki ze wszystkich parafii dekanatu ziębickiego i okolic.

Ks. Kardynał Henryk Gulbinowicz, po liturgicznym powitaniu przed kościołem, dokonał poświęcenia dwóch drewnianych kilkumetrowych krzyży, przywiezionych przez parafian z Wigańcic i parafian św. Apostołów Piotra i Pawła w Ziębicach.

Mszę świętą z ks. Kardynałem koncelebrowało prawie 30 kapłanów. Po pozdrowieniu mszalnym został odczytany Dekret ks. Kardynała o ustanowieniu Diecezjalnego Sanktuarium Męki Pańskiej w kościele p. w. św. Jerzego w Ziębicach, z dnia 1 VIII 2003 roku (L. dz. 1351/2003). Po czytaniach mszalnych, ksiądz Kardynał jako przewodniczący liturgii zachęcił do umiłowania krzyża, dźwigania go w codziennym życiu i szukania w krzyżu Jezusa Chrystusa nadziei na przyszłość. W procesji na ofiarowanie wzięli udział przedstawiciele różnych stanów i parafii dekanatu ziębickiego. Obecni pielgrzymi i parafianie licznie przystąpili do Komunii świętej. Przed końcowym błogosławieństwem, ks. kardynał Henryk Gulbinowicz poświęcił przyniesione przez wiernych krzyże i udzielił przewidzianym prawem odpustów. Zachęcił też, aby uroczystość Podwyższenia Krzyża Świętego (14 IX) była co roku dniem odpustowym.

III. Rozwój kultu Błogosławionej Anieli Salawy w Ziębicach

Postać Błogosławionej Anieli Salawy jest jasnym światłem dla katolickiego laikatu w sekularyzującej się Europie. Błogoslawiona Aniela swym życiem wykazała, że nawet najbardziej niepomyślne warunki życia mogą przyczyniać się do heroicznej świętości.

Kult Anieli Salawy rozpoczął się w chwili jej śmierci. Najpierw czcili ją najbliżsi jej sercu, którzy ją osobiście znali. Z czasem jej kult zataczał coraz szersze kręgi, dzięki cudom, które miały miejsce za jej wstawiennictwem. Na rozszerzenie jej kultu miały wpływ wydane przez O. Franciszka Świątka – Redemptorysty w roku 1933 i 1935 życiorysy Anieli Salawy; przybliżały one jej życie, duchowość i cnoty; miały one decydujący wpływ na rozpoczęcie jej procesu beatyfikacyjnego w dniu 19 XI 1948 roku i przeniesieniem doczesnych szczątków Anieli Salawy z cmentarza Rakowickiego do kościoła OO. Franciszkanów Konwentualnych

w Krakowie (dnia 13 maja 1949 roku). Punktem kulminacyjnym rozwoju jej kultu była jej beatyfikacja na Rynku w Krakowie w dniu 13 sierpnia 1991 roku; aktu tego dokonał jej wielki czciciel Ojciec Święty Jan Paweł II. Na Dolnym Śląsku jej kult został zainicjowany uroczystością w Ziębicach, która miała miejsce w dniu 7 grudnia 2002 roku. Podczas poświęcenia odrestaurowanego kościoła p. w. św. Jerzego Kapadockiego w tym mieście, ks. kardynał Henryk Gulbinowicz poświęcił obraz ku jej czci. Obraz ten został namalowany w 2002 roku przez doktora Jana Żelbromskiego, historyka i konserwatora „Dzieł Sztuki". Od 7 XII 2002 roku znajduje się na stałe w kaplicy św. Jerzego.

Obecny ziębicki proboszcz, ks. kanonik gremialny Kapituły Świętokrzyskiej we Wrocławiu dr Bogusław Konopka zaprowadził też specjalne nabożeństwo do Błogosławionej Anieli Salawy na wzór nieustającej nowenny do Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Nabożeństwo to jest odprawiane bardzo uroczyście 12 marca i 9 września każdego roku. Wyrazem stale pogłębiającego się kultu Błogosławionej Anieli Salawy w Ziębicach jest coraz większe zapotrzebowanie na obrazki, modlitwy do Błogosławionej, a przede wszystkim grupa modlących się ludzi. Błogosławiona Aniela pozyskała sobie znaczącą ilość czcicieli nie tylko w Ziębicach, ale i jej najbliższych okolicach[1].

Dnia 1 III 2004 roku dziekan ziębicki ksiądz Bogusław Konopka sprowadził jej relikwie do Ziębic od Ojców Franciszkanów konwentualnych z Krakowa. Pośredniczył w tej akcji wicepostulator do spraw kanonizacji Błogosławionej Anieli Salawy, ojciec profesor Symeon Barcik OFM Conv.

Relikwie Błogosławionej Anieli Salawy w Ziębicach znajdują się w tablicy z piaskowca w kaplicy św. Jerzego. Są one przymocowane do ściany bocznej tak, aby wierni przez dotknięcie ich ręką mogli się duchowo z nią łączyć.

Uroczystościom intronizacji Jej relikwii (w 82 rocznicę śmierci) przewodniczył w dniu 13 III 2004 roku ks. profesor Józef Swastek przy licznym udziale księży i wiernych z dekanatu Ziębice oraz z okolic. Wierni parafii ziębickiej pod wezwaniem św. Jerzego nie tylko modlą się do swej niebieskiej Patronki, ale przyozdabiają miejsce jej kultu świeżymi kwiatami i dbają o estetyczny wygląd kaplicy[2].

---

[1] Kronika Parafialna św. Jerzego w Ziębicach (rok 2004) s. 85.

[2] Tamże, s.87.

VII. Kalendarium archidiecezji wrocławskiej

Październik

1-7 października – 62. Tydzień Miłosierdzia

1 października –Mszę św. z homilią z udziałem Policji celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Kościół p.w. Odkupiciela Świata we Wrocławiu)

1 października – Verbum cum Musica – uczestniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski (Kościół p.w. ŚŚ. Stanisława, Doroty i Wacława we Wrocławiu)

1 października – Ks. Bp Edward Janiak celebruje Mszę św. z okazji odpustu i dożynek (Kościół filialny p.w. M.B. Różańcowej w Księginicach Małych, parafia Nasławice)

1 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski bierze udział w obchodach 10. rocznicy Diecezji Grecko-Katolickiej (Wrocław, Katedra grecko-katolicka)

1 października – Mszę św. z okazji wspomnienia św. Teresy od Dziesiątka Jezus celebruje w Karmelu Wrocławskim Ks. Bp Józef Pazdur (Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych we Wrocławiu)

2 października – Inauguracja roku akademickiego na Politechnice Wrocławskiej; Mszę św. w intencji Politechniki i całego środowiska akademickiego Wrocławia celebruje z Ks. Abp Marian Gołębiewski, a homilię głosi Ks. prof. Józef Pater – rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego

3 października – Inauguracja roku akademickiego na Uniwersytecie Wrocławskim – uczestniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski

3 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski poświęca nowy obiekt w centrum outlet Factory Wrocław (Wrocław, ul. Graniczna 2)

3 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Eucharystię w intencji środowiska akademickiego (Wrocław, kościół uniwersytecki)

4 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią z okazji uroczystości św. Franciszka z Asyżu (Wrocław-Karłowice, kościół p.w. Św. Antoniego u Ojców Franciszkanów)

5 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski sprawuje Mszę św. odpustową (Wrocław, parafia p.w. Św. Faustyny)

7 października – Mszę św. z homilią celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski dla uczestników Odnowy w Duchu Świętych (Kościół p.w. Św. Maksymiliana M. Kolbego we Wrocławiu)

7 października – Ks. Bp Edward Janiak celebruje Eucharystię na rozpoczęcie kursu dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. (MWSD we Wrocławiu)

7 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski poświęca pomieszczenia Hospicjum we Wrocławiu (Hospicjum przy pl. Hirszfelda we Wrocławiu)

7 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Eucharystię w intencji Hospicjum (Wrocław, kościół p.w. Św. Ignacego Loyoli przy ul. Stysia)

8 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski uczestniczy w uroczystościach w Gnieźnie

8 października – W kościołach Archidiecezji Wrocławskiej czytany jest List Pasterski przed VI. Dniem Papieskim Jana Pawła II i uroczystością św. Jadwigi

8 października – Uroczyste rozpoczęcie Szlaku Św. Jakuba – bierze udział Ks. Bp Edward Janiak (Wrocław, kościół p.w. Św. Elżbiety)

8 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski prowadzi spotkanie dla Sióstr Przełożonych z terenu Archidiecezji Wrocławskiej nt.: „Nowe ruchy i sekty" (Klasztor Sióstr Urszulanek we Wrocławiu)

9 października – Inauguracja roku akademickiego na Uniwersytecie Trzeciego Wieku; Ks. Abp Marian Gołębiewski odbiera Złotą Odznakę UTW (Wrocław, ul. Dawida 1)

10 października – Inauguracja roku akademickiego w Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu; Mszę św. celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski, homilię głosi Ks. Kard. Henryk Gulbinowicz. Bierze udział Ks. Bp Edward Janiak. Doktorat *honoris causa*. J.Em. Ks. Kard. Mariana Jaworskiego

11 października – Ks. Bp Edward Janiak poświęca Katolicką Szkołę Caritas w Kotowicach

13 października – Imieniny J.E. Ks. Biskupa Edwarda Janiaka

13 października – Ks. Bp Józef Pazdur celebruje Eucharystię z homilią w Bazylice Trzebnickiej dla alumnów M.W.S.D. oraz młodzieży zakonnej przybyłych z pielgrzymką do grobu św. Jadwigi (Trzebnica, Bazylika św. Jadwigi)

14 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski uczestniczy w Sympozjum Dzieła Biblijnego i przewodniczy Nabożeństwu Biblijnemu w Katedrze

14 października – Ks. Bp Edward Janiak celebruje Eucharystię dla Liturgicznej Służby Ołtarza przybyłej w pielgrzymce do Sanktuarium św. Jadwigi w Trzebnicy

14 października – Msza św. koncelebrowana z homilią przy ołtarzu polowym pod przewodnictwem Ks. Bpa Andrzeja Siemieniewskiego dla młodzieży studiującej i pracującej przybyłej z pieszą pielgrzymką do grobu św. Jadwigi w Trzebnicy

15 października – Centralne Uroczystości Jadwiżańskie w Trzebnicy – Suma odpustowa koncelebrowana pod przewodnictwem J.E. Ks. Abpa Stanisława Gądeckiego – Metropolity Poznańskiego z okolicznościową homilią. Biorą udział Biskupi Wrocławscy

15 października – VI Dzień Papieski Jana Pawła II – zbiórka na Dzieło III Tysiąclecia

15 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski uczestniczy w uroczystościach związanych z Dniem Nauczyciela w Polkowicach

16 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski uczestniczy w Radzie Pedagogicznej przed kandydaturą alumnów MWSD

16 października – Dzień liturgicznego wspomnienia św. Jadwigi. Nabożeństwo różańcowe i Msza św. z homilią pod przewodnictwem Ks. Bpa Andrzeja Siemieniewskiego

17 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski wraz z Biskupami bierze udział w spotkaniu imieninowym u J.E. Ks. Bpa Ignacego Deca w Świdnicy

18-19 października – Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie – uczestniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski wraz z Biskupami Pomocniczymi Archidiecezji Wrocławskiej

20 października – Msza św. z homilią oraz poświęcenie sztandaru z okazji 60 lecia Szkoły Podstawowej – przewodniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski (Parafia p.w. Św. Michała Archanioła we Wrocławiu - Muchoborze Wielkim)

20 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski przyjmuje przedstawiciela Renovabis.

21 października – 60-lecie Żeńskiego Liceum Ogólnokształcącego Sióstr Urszulanek – Mszę św. z homilią celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra wrocławska)

21 października – Dzień skupienia i spotkanie z Księżmi Proboszczami alumnów – przewodniczy Ks. Bp Edward Janiak (MWSD we Wrocławiu)

21 października – 60-lecie Szkoły Podstawowej im.gen. Andersa; w obchodach uczestniczy Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (Wrocław, parafia p.w. Św. Henryka)

22 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią w lokomotywowni Wrocław Główny z okazji 26. rocznicy protestu głodowego

24 października – Konferencja Księży Dziekanów - Ks. Abp Marian Gołębiewski koncelebruje Mszę św. z homilią. Uczestniczy Ks. Bp Edward Janiak

26 października – 60-lecie powstania Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej – udział bierze Ks. Abp Marian Gołębiewski (Wrocław – Aula Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego)

27 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski uczestniczy w uroczystej Sesji Biblijnej w Lublinie

28 października – 60-lecie Szkoły i nadanie imienia Jana Pawła II – Mszę św. celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Czernica Wrocławska, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego)

28 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Eucharystię na kursie dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. (MWSD we Wrocławiu)

29 października – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią oraz poświęca organy i polichromię w kościele p.w. Ducha Świętego we Wrocławiu (Kościół p.w. Ducha Świętego we Wrocławiu)

29 października – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski udziela Sakramentu Bierzmowania młodzieży (Wierzbice, Zakład Leczniczo-Wychowawczy dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa)

Listopad

1 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią (Cmentarz Wrocław-Osobowice)

1 listopada – Ks. Bp Edward Janiak przewodniczy modlitwom na cmentarzu (Cmentarz przy parafii Ducha Świętego we Wrocławiu)

1 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Mszę św. (Cmentarz św. Wawrzyńca we Wrocławiu)

2 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski sprawuje Eucharystię (Dom Księży Emerytów im. błog. Jana XXIII we Wrocławiu)

4 listopada – Mszę św. z homilią z okazji 25-lecia Towarzystwa Pomocy św. Brata Alberta celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra Wrocławska)

4 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy spotkaniu Rady Duszpasterskiej; bierze udział Ks. Bp Edward Janiak

4 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski głosi prelekcje nt. św. brata Alberta (Siedziba Towarzystwa św. Brata Alberta)

5 listopada – Msza św. z homilią z okazji przyjęcia relikwii św. Beretty Molli w kościele p.w. Św. Karola Boromeusza celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski

5 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Eucharystię z udziałem rodziców dzieci z chorobą nowotworową (Katedra wrocławska)

5-8 listopada – Ks. Bp Edward Janiak przebywa w Rzymie, gdzie bierze udział w Konferencji przedstawicieli Episkopatów Europy Komisji Duszpasterskiej ds. Turystyki i Migracji

8 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski poświęca Przychodnię Rehabilitacyjną w Małkowicach (Przychodnia w Małkowicach)

8 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski uczestniczy w spotkaniu ze Wspólnotą ICHTIS (Parafia p.w. Św. Augustyna we Wrocławiu)

9 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią dla Księży Proboszczów alumnów.

10 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski bierze udział w spotkaniu dekanalnych duszpasterzy rodzin (MWSD we Wrocławiu)

11 listopada – Mszę św. z homilią z okazji Narodowego Święta Niepodległości celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Bazylika p.w. Św. Elżbiety – kościół garnizonowy we Wrocławiu)

12 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. odpustową z homilią i poświęca odnowiony kościół i ołtarz (parafii p.w. Św. Marcina w Kulinie)

12 listopada – Dzień skupienia dla Sióstr Zakonnych prowadzi Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (Klasztor Sióstr Urszulanek UR we Wrocławiu)

12-15 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski prowadzi rekolekcje dla duszpasterzy leśników. Ks. Bp Edward Janiak – Krajowy Duszpasterz Leśników bierze udział w rozpoczęciu i zakończeniu rekolekcji (Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Malinówka" przy Nadleśnictwie Ełk)

13 listopada – Ks. Bp Edward Janiak przewodniczy Nabożeństwu Fatimskiemu

14 listopada – Ks. Bp Edward Janiak przewodniczy spotkaniu przedwizytacyjnemu (Parafia p.w. Św. Jakuba w Sobótce)

14 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy spotkaniu z kapłanami z dekanatu Wrocław-Zachód (Leśnica) (Plebania parafii p.w. Św. Andrzeja Boboli we Wrocławiu)

16 listopada – Mszę św. z homilią z okazji rocznicy poświęcenia katedry celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra wrocławska)
16 listopada – Odpust parafialny ku czci Matki Bożej Miłosierdzia – przewodniczy Ks. Bp Edward Janiak (Parafia p.w. M.B. Miłosierdzia w Oleśnicy)
16 listopada – Odpust M.B. Ostrobramskiej w Parafii Ojców Karmelitów – przewodniczy Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (Parafia p.w. Opieki św. Józefa we Wrocławiu)
18 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy obrzędowi nałożenia tunik alumnom I roku oraz celebruje Mszę św. z homilią („Annus Propedeuticus" M.W.S.D. w Henrykowie)
18 listopada – Jubileusz Duszpasterstwa Akademickiego „Redemptor" – bierze udział Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (przy parafii p.w. M.B. Pocieszenia we Wrocławiu)
19 listopada – Mszę św. z homilią w 3. rocznicę konsekracji kościoła filialnego w Karczynie sprawuje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Kościół filialny w Karczynie, parafia Prusy)
19 listopada – Ks. Bp Edward Janiak poświęca nowe prezbiterium i krzyż (Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Starczówku)
20 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski uczestniczy w Radzie Pedagogicznej przed obłóczynami alumnów MWSD
20-22 listopada – Księża Biskupi Wrocławscy uczestniczą w rekolekcjach Księży Biskupów na Jasnej Górze
23-24 listopada – Księża Biskupi z Wrocławia biorą udział w 338. Zebraniu Plenarnym KEP na Jasnej Górze
25 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski bierze udział w Pielgrzymce do Fatimy
25 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski uczestniczy w XXXI Dniach Duchowości na KUL-u
26 listopada – Mszę św. z okazji 10-lecia Akcji Katolickiej celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra wrocławska)
27 listopada – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Mszę św. rozpoczynającą Konferencję „Wyzwania tanatologii" (Katedra wrocławska)
29 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. odpustową z homilią (Parafia p.w. Św. Andrzeja Ap. w Bielanach Wrocławskich)
30 listopada – Uroczysta Eucharystia z okazji 10-lecia sakry biskupiej J.E. Ks. Bpa Edwarda Janiaka i Imienin J.E. Ks. Bpa Andrzeja Siemieniewskiego – bierze udział Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra wrocławska)
30 listopada – Ks. Abp Marian Gołębiewski bierze udział w posiedzeniu Rady Wydziału PWT

Grudzień

2 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych (Katedra wrocławska)

3 grudnia – 450. rocznica śmierci św. Ignacego Loyoli oraz 500. rocznica urodzin św. Franciszka Ksawerego i bł. Piotra Fabera. Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy jubileuszowej liturgii (Parafia p.w. Św. Ignacego Loyoli we Wrocławiu)

3 grudnia – Odpust parafialny – uroczystościom przewodniczy Ks. Bp Edward Janiak (Parafia p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Malczycach)

4 grudnia – Spotkanie dzieci wyleczonych z choroby nowotworowej – bierze udział Ks. Abp Marian Gołębiewski (Teatr Polski we Wrocławiu)

6 grudnia – Odpust parafialny - Ks. Bp Józef Pazdur celebruje uroczystą Eucharystię z kazaniem (Parafia p.w. Św. Mikołaja w Pęgowie)

7 grudnia – Życzenia imieninowe Dostojnemu Solenizantowi J.E. Ks. Abp Marianowi Gołębiewskiemu składają Siostry Przełożone Zgromadzeń Żeńskich (Rezydencja Arcybiskupów Wrocławskich)

7 grudnia – Życzenia imieninowe Dostojnemu Solenizantowi – Metropolicie Wrocławskiemu składają pracownicy Kurii

7 grudnia – Mszę św. z homilią z okazji 125-lecia Salwatorianów celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Bazylika Św. Jadwigi w Trzebnicy)

8 grudnia – Dzień Imienin J.E. Księdza Arcybiskupa Mariana Gołębiewskiego Metropolity Wrocławskiego

8 grudnia – Mszę św. z homilią celebruje i uroczystościom obłóczyn alumnów MWSD przewodniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski (Katedra Wrocławska)

8 grudnia – Spotkanie wigilijne członków Loży Dolnośląskiej BCC – uczestniczy Ks. Bp Edward Janiak (Muzeum Architektury we Wrocławiu)

9 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. dla nadzwyczajnych szafarzy Eucharystii

9 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski z okazji swoich imienin przyjmuje Dostojnych Gości, m.in. Księży Biskupów z Metropolii Wrocławskiej

9 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski przyjmuje podczas kolacji przedstawicieli Władz i Uczelni

9 grudnia – Spotkanie rodzin z Ruchu Equipes de Notre Dame – uczestniczy Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (Henryków)

10 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią z okazji odbytego odpustu parafialnego (Parafia p.w. Św. Mikołaja i Wniebowzięcia NMP w Stobnie)

10 grudnia – Ks. Bp Edward Janiak przewodniczy Mszy św. radiowej w kościele Świętego Krzyża w Warszawie

13 grudnia – 25. rocznica ogłoszenia stanu wojennego – bierze udział Ks. Abp Marian Gołębiewski

14 grudnia – Opłatek dla Pracowników Leśnictwa – bierze udział Ks. Bp Edward Janiak – Krajowy Duszpasterz Leśników (Warszawa)

15 grudnia – Opłatek dla pracowników Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej – udział bierze Ks. Abp Marian Gołębiewski

15 grudnia – Opłatek dla pracowników Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska – uczestniczy Ks. Bp Edward Janiak

16 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Mszę św. z homilią z okazji otrzymania prałatury przez Ks. Zbigniewa Dołhania – proboszcza parafii w Żórawinie

16 grudnia – 15-lecie wspólnoty odnowy charyzmatycznej „Benedictus" – w uroczystościach uczestniczy Ks. Bp Andrzej Siemieniewski (Parafia p.w. Św. Maksymiliana M. Kolbego we Wrocławiu)

18 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy Posiedzeniu Rady Wydziału PWT

18 grudnia – Spotkanie wigilijne członków Dolnośląskiej Izby Gospodarczej – uczestniczy Ks. Abp Marian Gołębiewski (Ratusz Wrocławski)

20 grudnia – Mszę św. z homilią w Zakładzie Karnym celebruje Ks. Abp Marian Gołębiewski (Zakład Karny nr 2 przy ul. Fiołkowej 38 we Wrocławiu)

20 grudnia – Opłatek w Komendzie Policji – bierze udział Ks. Abp Marian Gołębiewski (Komenda Policji na Podwalu we Wrocławiu)

20 grudnia – Opłatek wigilijny dla Pensjonariuszy Zakładu – bierze udział Ks. Bp Józef Pazdur (Zakład przy ul. Parkowej we Wrocławiu)

21 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski bierze udział w wigilii seminaryjnej oraz celebruje Mszę św. z homilią

22 grudnia – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje Mszę św. – Pasterkę dla więźniów oraz uczestniczy w łamaniu się opłatkiem (Zakład Karny przy ul. Kleczkowskiej we Wrocławiu)

24 grudnia – Życzenia w Domu Księży Emerytów – bierze udział Ks. Abp Marian Gołębiewski

24 grudnia – Wigilia w rezydencji – Ks. Abp Marian Gołębiewski

24 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje uroczystą Mszę św. – Pasterkę w Katedrze Wrocławskiej

24 grudnia – Ks. Bp Józef Pazdur celebruję Mszę św. Pasterkę (Parafia p.w. Św. Jerzego w Ziębicach)

25 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski celebruje Sumę z homilią (Katedra wrocławska)

25 grudnia – Ks. Bp Edward Janiak celebruje Eucharystię (Parafia p.w. Opatrzności Bożej we Wrocławiu)

26 grudnia – Ks. Bp Andrzej Siemieniewski celebruje uroczystą Sumę z homilią w katedrze wrocławskiej

28 grudnia – Ks. Abp Marian Gołębiewski przewodniczy spotkaniu Sekcji Biblijnej Komisji Nauki Wiary przy KEP (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach)

31 grudnia – Mszę św. z homilią na zakończenie Starego Roku celebruje Ks. Bp Edward Janiak (Katedra wrocławska)

Spis treści